Приложение към Заповед № РД-336/24.04.2012 г.
на министъра на околната среда и водите

Министерство на околната среда и водите

Регионална инспекция по околната среда и водите
гр. Монтана

Регионален доклад за състоянието на околната среда
през 2023 година

СЪДЪРЖАНИЕ

I.ВЪВЕДЕНИЕ.....7

II. АНАЛИЗИ ПО КОМПОНЕНТИ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 10

II..1.КАЧЕСТВО НА АТМОСФЕРНИЯ ВЪЗДУХ 10

1. Мрежа за контрол качеството на атмосферния въздух на територията на РИОСВ –Монтана като част от НСМОС - подсистема “Въздух”..... ..10

2. Качество на атмосферния въздух – състояние и тенденции.....10

3. Оценка на качеството на атмосферния въздух на територията на РИОСВ – Монтана…….....18

II.2. ВОДИ 19

1. Кратко описание на основните приоритети при извършване на контролната дейност през годината.....19

2. Опазване на повърхностните води..... 20

3. Състояние на подземни води.....42

4. Състояние на хидротехническите съоръжения /диги, язовирни стени и т. н./..... .53

5. Оценка на състоянието на повърхностните и подземни води на територията на РИОСВ.....55

II.3.ЗЕМИ И ПОЧВИ..... 55

1. Обобщена информация за територията на РИОСВ - Монтана.....56

2. Замърсяване на почвите с тежки метали и метаилоиди.....56

3. Нарушаване на земите и почвите от добивната промишленост.....56

4. Замърсяване на почвите с продукти за растителна защита /пестициди/.....57

5. Замърсяване на почвите с устойчиви органични замърсители, вкл. нефтопродукти.....57

6. Ерозия на почвите.....57

7. Засоляване и вкисляване на почвите.....57

8 Нерегламентирано изхвърляне на отпадъци върху почвената повърхност.....57

9. Кратка обобщена оценка за състоянието на почвите на територията на РИОСВ – Монтана.....57

II.4.ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ И БИОРАЗНООБРАЗИЕ.....58

1. Защитени територии..... 58

2. Биоразнообразие..... 62

III. АНАЛИЗИ ПО ФАКТОРИ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕ 82

III.1.ОТПАДЪЦИ 82

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

1. Кратка информация и анализ на разработването, приемането от общинските съвети, актуализирането на общински програми за управление на отпадъците и общински наредби.....82

2. Битови отпадъци.....82

3. Строителни отпадъци..... 82

4. Масово разпространени отпадъци 83

5. Производствени отпадъци 83

6. Контрол по Регламент (ЕО) № 1013/2006 г., относно превоз на отпадъци 83

7. Болнични отпадъци 84

8. Кратка обобщена оценка за състоянието и разрешаването на проблемите с отпадъците на територията на РИОСВ – Монтана 84

III.2.ШУМ..... 85

1. Контрол на промишлените източници по отношение на излъчвания от тях шум в околната среда..... 85

III.3. РАДИАЦИОНЕН КОНТРОЛ.....89

1. Радиоционния гама фон и атмосферна активност.....89

2.Кратка информация на радиологичните характеристики на необработваеми почви и води.....89

III.4. ХИМИКАЛИ И УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА ОТ ГОЛЕМИ АВАРИИ.....90

1. Кратко описание на състоянието в областта на управлението на химикалите.....90

2. Кратко описание на основните приоритети при извършване на контрола през годината, съгласно различните нормативни актове.....90

3. Кратко описание на резултатите от контролната дейност (за химикали и за управление на риска от големи аварии).....94

IV. ПРЕВАНТИВНА ДЕЙНОСТ И КОНТРОЛ.....95

1. ОВОС и Екологична оценка.....95

2. Комплексни разрешителни.....97

3. Екологична отговорност и отстраняване на минали екологични щети.....98

4. Доброволни ангажименти по отношение на опазваенто на околната среда – EMAS и екомаркировка на ЕС.....98

5. Информация за състоянието на околната среда за активно формиране на обществено поведение за грижа към околната среда.....99

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

6. Административно-наказателна отговорност и принудителни административни мерки.....100

V. ПРОЕКТИ/ ОБЕКТИ С ЕКОЛОГИЧНО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ 103

VI. ЗАКЛЮЧЕНИЕ.....105

СПИСЪК НА НАЙ-ЧЕСТО ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗВ	Закон за водите
ЗЗТ	Закон за защитените територии
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗГМО	Закон за генетично модифицираните организми
ЗЛР	Закон за лечебните растения
ЗЗ	Защитени зони
ЗМ	Защитена местност
ЗТ	Защитени територии
БЗП	Билкозаготвителен пункт
ЗУО	Закон за управление на отпадъците
ЗЧАВ	Закон за чистотата на атмосферния въздух
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
ВЕЕС	Висш експертен екологичен съвет
ВЕЦ	Водноелектрическа централа
ГПСОВ	Градска пречиствателна станция за отпадъчни води
ДОВОС	Доклад за оценка на въздействието върху околната среда
ДГС	Държавно горско стопанство
КАВ	Качество на атмосферния въздух
КПКЗ (IPPC)	Комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването
ЛМС	Локална мониторингова станция
МЗ	Министерство на здравеопазването
МФ	Министерство на финансите
МИЕ	Министерство на икономиката и енергетиката
МЗГ	Министерство на земеделието и горите

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

МРРБ	Министерство на регионалното развитие и благоустройството
МПС	Моторно превозно средство
НСМОС	Национална система за мониторинг на околната среда
НПО	Неправителствена организация
ОВОС	Оценка на въздействието върху околната среда
ПЗ	Природна забележителност
ПДЕ	Пределно допустими емисии
ПДК	Пределно допустима концентрация
ПП	Природен парк
ПР	Поддържан резерват
Р	Резерват
ПДК м.е.	Пределно допустима концентрация – максимална еднократна
ПДК ср.дн.	Пределно допустима концентрация – среднодеионощна
ПДК ср.год.	Пределно допустима концентрация – средногодишна
ПДН	Пределно допустима норма
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадъчни води
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
ПУП	Подробен устройствен план
ПАВ	Полициклични въглеводороди
ФПЧ	Фини прахови частици
РЛ	Регионална лаборатория
РОУ	Райони за оценка и управление

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

РИОСВ – Монтана

Адрес: гр. Монтана 3400

ул.”Юлиус Ирасек” № 4, п.к. 55

телефон 096/300960; e-mail: riosv@riosv-montana.com

http://riosv-montana.com

зелен телефон: 096/300960

ТЕЛЕФОНИ

Директор –	096/300961
Технически сътрудник; зелен телефон –	096/300960
Директор на дирекция „АФПД“ –	096/300965
Главен счетоводител –	096/300965
Директор на дирекция “ПД” –	096/300963
Директор дирекция „КОС” –	096/300963
Началник отдел „ПД” –	096/300964
Административно обслужване “Едно гише” -	096/300960
Направление “Опазване чистотата на атмосферния въздух и ВФФ” –	096/300965
Направление “Опазване на водите” –	096/300964
Направление “Управление на отпадъците и опазване на почвите” –	096/300965
Направление “Комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването, екологична отговорност и доброволни ангажименти”–	096/300964
Направление “Екологична оценка и ОВОС” –	096/300963
Направление “Биологично разнообразие, защитени територии и зони” -	096/300963
Направление “Специализирани регистри” –	096/300963

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Докладът за състоянието на околната среда на територията, контролирана от РИОСВ – Монтана е подготвен от експертите на инспекцията с цел обективно и своевременно информиране на обществеността за състоянието на околната среда в териториалния обхват на РИОСВ – Монтана – област Монтана и област Видин.

В Регионалния доклад за състоянието на околната среда през 2023 г. е представена информация по всички компоненти на околната среда – въздух, води, почви, биологично разнообразие, както и факторите, които й въздействат – отпадъци, шум, химични вещества.

Регионалния доклад е насочен към заинтересованите за опазване на околната среда – държавни институции, граждани, неправителствени организации, учащи.

КРАТКА ФИЗИКО - ГЕОГРАФСКА ХАРАКТЕРИСТИКА НА РАЙОНА

Географско положение, граници и големина

Териториалния обхват на РИОСВ – Монтана обхваща територията на две области в Северозападна България, област Монтана и област Видин, с обща площ на двете области 6657 кв. км.

Област Монтана е с обща площ от 3635 кв. км, което е 3,3 % от територията на Република България. Северна граница на областта е река Дунав, която е и държавна граница с Румъния. На югозапад областта граничи със Сърбия, на юг е ограничена от северните склонове на Стара планина. Съседна област в западна посока е Видин, в източна - област Враца и в южна посока - област София. От всичките 11 общини в областта 6 са с периферно, гранично положение и са с потенциал за осъществяване на трансгранично сътрудничество с общини от съседни страни – Сърбия и Румъния. Важно предимство на областта е свързано с местоположението й. През територията на областта минават два от европейските транспортни коридори - коридор № 4 (път Е 79) Видин-Монтана-Враца-София-Кулата (РП I-1) и коридор № 7 (по крайбрежието на река Дунав). Пристанище Лом е второто по големина дунавско пристанище в България, като изградената инфраструктура до него осигурява най-късата директна сухоземна връзка (чрез второкласен път II-81 през Старопланинския проход Петрохан), свързващ пристанище Лом с пристанище Солун.

Административно областта е разделена на единадесет общини: Берковица, Бойчиновци, Брусарци, Вършец, Вълчедръм, Георги Дамяново, Лом, Медковец, Монтана, Чипровци и Якимово с 129 населени места.

Индустриалният сектор се отличава с висока степен на концентрация в областния град Монтана и по-слабо в градовете Лом, Берковица и Вършец. Състоянието на отделните общини в региона се характеризира с неравномерно разпределение на стопанските субекти

Област Видин се намира в северозападната част на България и обхваща площ от 3022 кв. км, което представлява 2.7% от територията на Република България. Област Видин е входно - изходната врата на Република България за Европа и света. На север областта граничи с Република Румъния, на запад е в съседство с Република Сърбия, на юг е оградена от Стара планина, а на изток граничи с област Монтана. Северната ни граница - река Дунав, обуславя възможността за преки връзки с всички страни от Дунавския басейн. През областта преминават два транс- европейски коридора - № 4 Крайова /Р. Румъния - Видин – София – Кулата/ и № 7 Рейн- Майн - Дунав.

Територията на областта включва 11 общини: Видин, Бойница, Брегово, Белоградчик, Грамада, Димово, Кула, Макреш, Ново село, Ружинци, Чупрене с 142 населени места.

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

Град Видин е най-големия промишлен център в област Видин. Отделни промишлени отрасли са застъпени и в градовете Белоградчик, Кула и Димово. Състоянието на отделните общини в региона се характеризира с неравномерно разпределение на стопанските субекти.

Стопанско - географска преценка на природните условия и ресурси

Релеф

Районът се характеризира с разнообразен релеф, включващ част от Дунавския бряг, Дунавската равнина, Предбалкана и северните склонове на Западна Стара планина. Крайдунавските низини (Видинска, Ломска и Златия) и прилежащата им част от Дунавската равнина обхващат 60% от територията на района. Равнинният характер на релефа и близостта му с пълноводната р. Дунав способстват за напояване и механизирано обработване на земите. Следва Западната част на Предбалкана (Връшка чука, Бабин нос, Белоградчишкия венец, Ведерник, Широка планина, Веренишко бърдо и Пъстрина). Тя има разположение северозапад-югоизток. По южните склонове на Предбалкана се намират едни от най-големите овощни градини и лозя, а естествените пасища благоприятстват развитието на пасищното животновъдство. Старопланинската част започва от прохода Свети Никола, Чипровско - Берковския дял и стига до Козница. В тази част са най-хубавите букови гори и пасища в Северозападна България, което е важно условие за развитие на дърводобива и животновъдството. Петроханският проход предоставя най-краткия път от София до Видин и Лом, а долинните разширения на реките между Предбалкана и Стара планина са благоприятни за развитие на земеделието.

Полезни и изкопаеми

От полезните изкопаеми в района със стопанско значение са медните и оловно - цинкови руди в Чипровско – Мартиновски руден басейн, като с ограничени запаси, но богати по съдържание на метал са железните руди при с. Мартиново, общ. Чипровци. От нерудните изкопаеми стопанско значение имат запасите на варовици, мергели, инертни материали (чакъл и пясък) – суровина за строителството. Глините при с. Клисурица и с. Благово са използвани в близкото минало като суровина за подовата керамика, брекчите при с. Челюстница – за производство на облицовъчни материали, а мрамора и гранита в Берковско - за облицовъчни материали и изделия. При с. Кошава и Сланотрън се намират най-големите запаси на гипс в страната. Златоносен пясък има по поречието на р. Огоста и р.Златица.

Климат

Климатът е умерено континентален. Средната януарска температура е 0◦С, а средната юлска - 20◦С. През лятото преобладават северозападни влажни ветрове, а през зимата те са североизточни, причиняващи измръзване на почвите.

Води

Водите в района все още се използват недостатъчно. В горните и средните течения водите на реките се използват за електропроизводство. Все още слабо е използването на водите от язовир “Огоста”, а е възможно да бъдат напоявани над 1,5 млн. дка нови поливни площи.

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

Почви

Почвите в региона са разнообразни. Низините са покрити с плодородни алувиално-ливадни почви. Черноземите в Дунавската равнина са образувани върху льосова основа. В Предбалкана преобладават светлосиви и тъмносиви горски почви, а в Старопланинската част – кафяви горски и планинско-ливадни почви. Почвеното богатство е добра предпоставка в съчетание с климатичните условия и повърхнината за производството на зърнени храни, фуражи, захарно цвекло, за развитие на зеленчукопроизводството, лозарството и овощарството.

Флора

Регионът се отличава с голямо разнообразие на дървесни, храстови и тревни съобщества. Горските ресурси са представени предимно от широко-листни гори (дъб, бук, габър, липа, ясен и др.), по поречията – върби, лески, елши, тополи, в планинските части – смесени широколистно-иглолистни (бук, ела, смърч, бор) и във високопланинските части – иглолистни (ела, смърч, клек). Храстовидните формации като подлес или самостоятелно се срещат навсякъде – шипка, къпина, малина, трънка, дрян и т. н. Предбалканът и Старопланинието са най-богатите по отношение на биоразнообразие, като тук се срещат около 45 реликтни /в миналите геологични епохи са имали широко разпространение, а днес заемат неголеми територии/ и ендемични /срещат се само в определен географски район/ защитени видове растения. Значителна част от териториите с богато биологично разнообразие са включени в границите на защитените зони от Националната екологична мрежа Натура 2000.

Фауна

Районът има значително разнообразие. Най-многочислено е видовото разнообразие сред гръбначните. Гнездящите птици са над 150 вида, влечугите са над 16 вида, бозайниците – над 60 вида, рибите – над 20. Богата на реликтни и ендемитни видове е и безгръбначната фауна.

Население

Селищната мрежа се състои от 22 общини, съответно по единадесет за област Монтана и област Видин.

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

II. Анализи по компоненти на околната среда.

II. 1. Качество на атмосферния въздух.

1. Мрежа за контрол качеството на атмосферния въздух на територията на РИОСВ – Монтана като част от Националната система за мониторинг на околната среда (НСМОС) – подсистема „Въздух”

„Въздухът” е основен компонент на околната среда, без който съществуването на всички живи организми е невъзможно. Неговото качество е от съществено значение за здравето на населението и околната среда. Под „Качество на атмосферния въздух” се разбира състоянието на приземния слой на атмосферата, определено от състава и съотношението на естествените й съставки и добавените вещества с естествен и антропогенен произход.

Атмосферният въздух представлява смес от различни газове, сред които преобладават количествено четири съставки: азот (75,51 % масово участие), кислород (23,01 % масово участие), аргон (1,29 % масово участие) и въглероден диоксид (0,04 % масово участие). Останалите съставки като водород, неон, хелий и др. са в незначителни количества. Освен тези постоянни газове в атмосферния въздух се появяват различни частици и газове, в по-малки или в по-големи количества, в зависимост от климата, сезона, мястото и др. фактори, които са вследствие замърсяване от човешката дейност в сферите на промишлеността, бита, транспорта и др. Тези вещества се наричат „замърсители” или „вредни вещества”. Те предизвикват промени в качеството на атмосферния въздух и могат да доведат до неблагоприятни последици върху живота и здравето на хората, до увреждане на живите ресурси, почвата и екосистемите.

Качеството на атмосферния въздух в приземния слой се определя от следните по-често срещани въздушни замърсители: частици (прах, сажди, аерозоли и др.), озон, въглероден оксид, серен диоксид, азотен диоксид, олово, арсен, тежки метали, полициклични ароматни въглеводороди (ПАВ) и др.

През 2023 г. в региона на РИОСВ – Монтана контролът на качеството на атмосферния въздух в гр. Монтана се извършва от стационарен пункт „РИОСВ – Монтана” – градски фонов. Пунктът се обслужва от Регионална лаборатория – Монтана и работи с ръчно пробонабиране всеки работен ден. Контролираните замърсители са: „фини прахови частици 10μ” ($ФПЧ_{10}$), „азотен диоксид” (NO_2), „серен диоксид” (SO_2), „никел” (Ni), „олово“ (Pb) и „полициклични ароматни въглеводороди” (ПАВ). Мониторингът на качеството на атмосферния въздух в гр. Видин се осъществява от автоматична измервателна станция – Видин 2 (АИС – Видин 2). Пунктът е градски фонов. Контролираните замърсители в него са SO2 и $ФПЧ_{10}$. Монтана и Видин са най-големите градове на територията, контролирана от РИОСВ – Монтана, с най-добре развити инфраструктура, промишленост, численост на населението и съответно най-много действащи и потенциални източници на замърсяване на атмосферния въздух.

2. Качество на атмосферния въздух – състояние и тенденции

Във връзка с ограничаване на антропогенното въздействие върху качеството на атмосферния въздух са издадени нормативни актове, имащи за цел защита на човека и околна среда от отрицателни последици. С тези закони се определят и норми:

- за имисии – пределно допустими концентрации на вредните вещества, чието наличие във въздуха не застрашава здравето на населението, флората и фауната;
- за емисии – норми за допустимо количество вредни вещества, които могат да бъдат отделяни в атмосферния въздух от съответните източници и зависят от вида, спецификата и мощността на отделните производства и инсталации.

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

Пределно допустимата концентрация на даден замърсител се определя като маса, съдържаща се в един кубически метър въздух при нормални условия и може да бъде:

- максимално еднократна концентрация – определя въздействието на замърсителя за кратък период от време (30 или 60 минути);
- средноденонощна концентрация – показва средната стойност на замърсяване за 24-часов период, обхващащ пиковите часове през деня и часовете, в които очакваното замърсяване е най-малко (през нощта);
- средногодишна концентрация е средно аритметично от средноденонощните концентрации, регистрирани в продължение на една година.

Всички тези пределно допустими концентрации дават оценка за степента на замърсяване на атмосферния въздух и за неговото качество. Разпределението на пунктовете, контролиращи качеството на атмосферния въздух, е посочено в табл. 2.1.

Таблица 2.1.

Замърсител	**ФПЧ10**	**Pb аер.**	**SO_2**	**NO_2**	**CO**	**H_2S**	**бензен**	**NH_3**	**ПАВ**	**As аер.**	**Cd аер**	**Ni**	**ФПЧ2.5**	**NO**	**O_3**
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Общ брой пунктове	2	1	2	1	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-
в т.ч.:															
1.Пункт “РИОСВ-Монтана”, гр. Монтана	да	да	да	да	-	-	-	-	да	-	-	да	-	-	-
2. Автоматична измервателна станция (АИС-Видин 2), гр. Видин	да	-	да	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

Брой пунктове с концентрация над ПС на СЧН, ПС на СДН, или ПДК м.е, ПДКср.дн., в т.ч.	2	0	0	0	-	-	-	-	0	-	-	0	-	-	-
1.Пункт „РИОСВ-Монтана”, гр. Монтана	да	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2. Автоматична измервателна станция (АИС-Видин 2), гр. Видин	да	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Пунктове с концентрация над СГН, в т.ч.:	0	0	0	0	-	-	-	-	0	-	-	0	-	-	-
1.Пункт „РИОСВ-Монтана”, гр. Монтана	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2. Автоматична измервателна станция (АИС-Видин 2), гр. Видин	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

ПС на СЧН - прагова стойност на средночасова норма за опазване на човешкото здраве за основните атмосферни замърсители;

ПС на СДН - прагова стойност на среднодневна норма за опазване на човешкото здраве за основните атмосферни замърсители (24-часова експозиция);

СГН - средногодишна норма за опазване на човешкото здраве за основните атмосфернизамърсители при едногодишна експозиция;

ПДК - максимална концентрация на замърсяващите вещества в околната среда, непредизвикващи неблагоприятно въздействие върху населението, флората и фауната;

ПДКм.е. - най-високата допустима краткосрочна концентрация в продължение на 30- или 60-минутна експозиция за определен замърсител, регистриран в даден пункт за определен период на наблюдение;

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

ПДКср.дн. - допустимата концентрация в продължение на 24-часова експозиция като средна аритметична стойност от еднократните концентрации, регистрирани неколкократно през денонощието, или тази, отчетена при непрекъснато пробовземане в продължение на 24 часа;

ПДКср.год. - допустимата концентрация в течение на едногодишна експозиция като средна аритметична стойност от средноденонощните концентрации, регистрирани в продължение на една година;

- **Фини прахови частици (ФПЧ$_{10}$)**

Финитe прахови частици 10µ са основен замърсител на атмосферния въздух в населените места поради голямото разнообразие на източници, емитиращи ФПЧ – горивни инсталации, битово отопление, транспорт и др. Допустимата средногодишна концентрация за ФПЧ$_{10}$ е ПДКср.год. = 40 µg/m^3 при норма от максимум 35 броя превишения на средноденонощната концентрация ПДКср.дн. = 50 µg/m^3 през годината.

През 2023 г. средногодишната концентрация на ФПЧ$_{10}$ в пункт „РИОСВ – Монтана" е под нормата за ПДК ср.год. – 30,05 µg/m^3. Превишенията на ПДКср.дн. са 36 броя, или 10,2 % от общо 354 броя пробонабрани и анализирани проби. През последните няколко години замърсяването с фини прахови частици на територията на гр. Монтана трайно се задържа под годишно определената норма.

В гр. Видин средногодишната стойност на ФПЧ$_{10}$ е под нормативно определената – 30,63 µg/Nm^3. Броят на регистрираните превишения на средноденонощната концентрация през 2023 г. са 33 броя – 9,6 % от общия брой 342 анализирани проби. Намаляването на броя на превишенията на средноденонощните концентрации и на средногодишната норма на замърсителя през последните три години свидетелства за подобрение в качеството на атмосферния въздух в гр. Видин.

След корекция на данните с приноса на прахови частици в атмосферния въздух, причинен от природни източници - пренос на пустинен прах през 2023 г., броят на превишенията на средноденонощните норми на ФПЧ$_{10}$ в пункт „РИОСВ – Монтана", гр. Монтана, е 33 броя, а в пункт „АИС – Видин 2", гр. Видин – 30 броя.

Замърсяването с фини прахови частици в общини Монтана и Видин е със сезонен характер и е онагледено с по-долу представената таблица за броя на превишенията на средноденонощната концентрация на ФПЧ$_{10}$. Преобладаващото използване на твърди горива за отопление в битовия сектор през есенно-зимния сезон - от м. януари до м. март и от м. октомври до м. декември, е основна причина за замърсяването и превишенията на средноденонощната норма за фини прахови частици. Приносът на промишлеността и автомобилния транспорт в замърсяването на атмосферата с ФПЧ$_{10}$ е с многократно по-нисък дял от този на битовото отопление.

Брой на превишенията на средноденонощните стойности на „ФПЧ$_{10}$" по месеци в пункт „РИОСВ – Монтана" и пункт „АИС – Видин 2" през 2023 г.

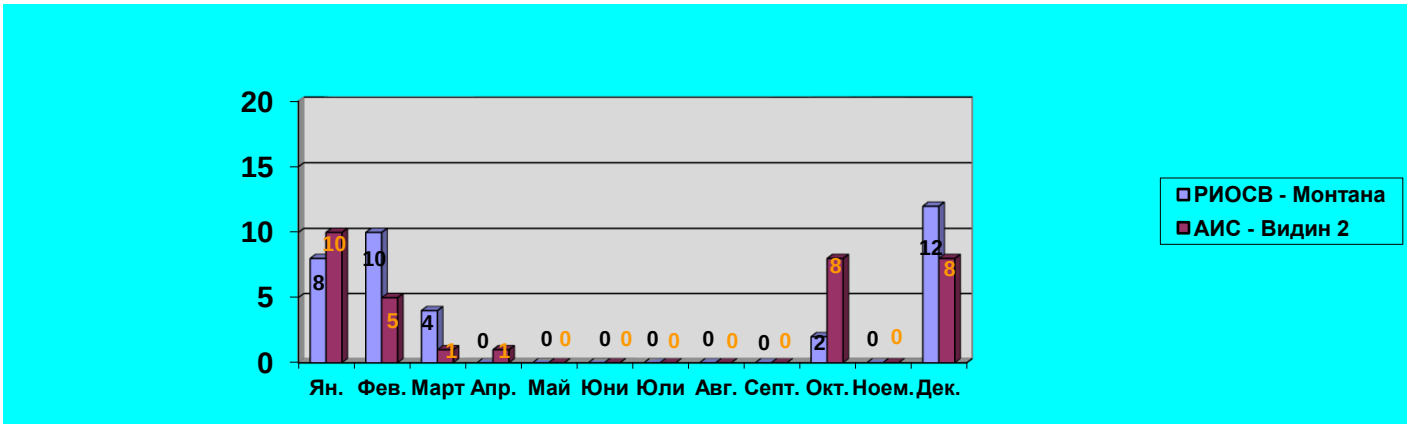

3400 гр. Монтана, ул."Юлиус Ирасек" №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

Средни годишни концентрации в µg/m^3 по показател „ФПЧ$_{10}$“ в пункт „РИОСВ – Монтана“ и пункт „АИС – Видин 2“ за периода 2012 г. ÷ 2023 г.

	2012 г.	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.	2022 г.	2023 г.
РИОСВ – МОНТАНА	55.3	52.5	64.1	51.4	48.0	44.9	44.1	36.0	32.1	31.6	31.0	30.1
АИС – ВИДИН 2	56.7	-	60.8	69.8	60.2	45.2	51.2	41.3	38.7	34.9	32.4	30.6

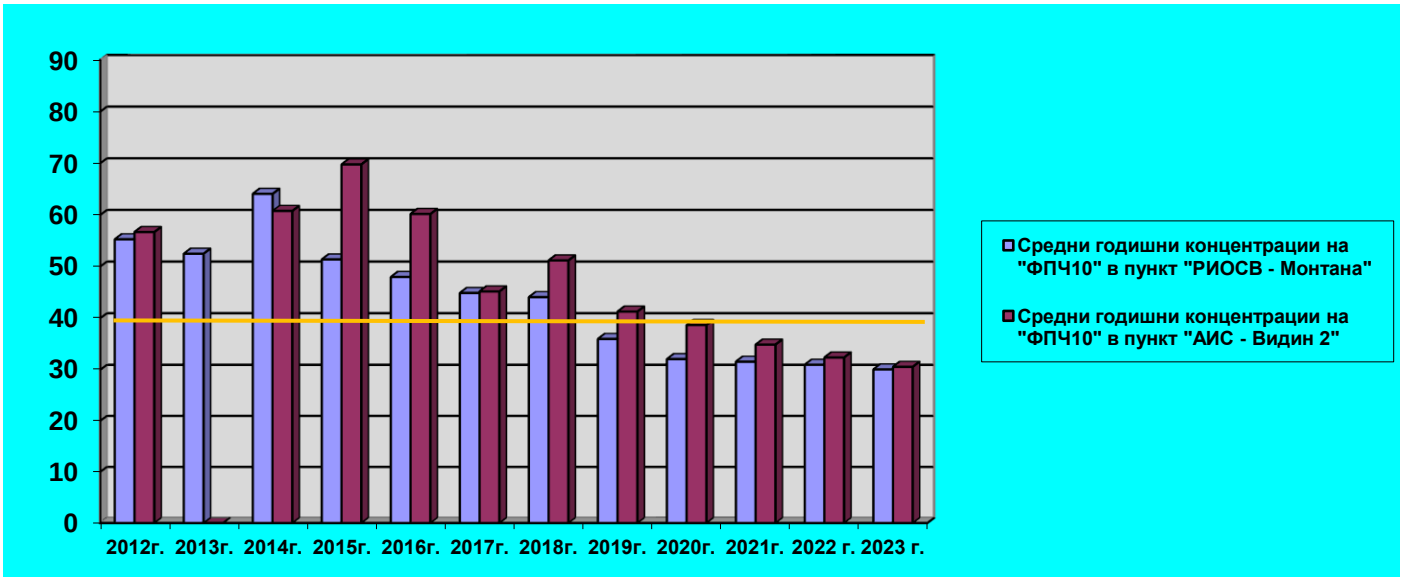

- **Азотен диоксид**

Превишения на максимално еднократните и средногодишната пределно допустими концентрации на азотен диоксид през 2023 г. в гр. Монтана не са регистрирани. Най-високата отчетена максимална еднократна стойност е 4,0 µg/m^3 при норма от 200 µg/m^3. Средногодишната концентрация на следения показател в пункт „РИОСВ – Монтана” е 1,31 µg/m^3 при ПДКср.год. = 40 µg/m^3. В пункта в гр. Видин този показател не подлежи на мониторинг.

Средни годишни концентрации в µg/m^3 по показател „Азотен диоксид“ в пункт „РИОСВ – Монтана“ за периода 2012 г. ÷ 2023 г.

2012 г.	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.	2022 г.	2023 г.
16.10	22.05	23.68	21.85	20.82	21.49	17.15	12.91	9.69	11.39	5.58	1.31

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

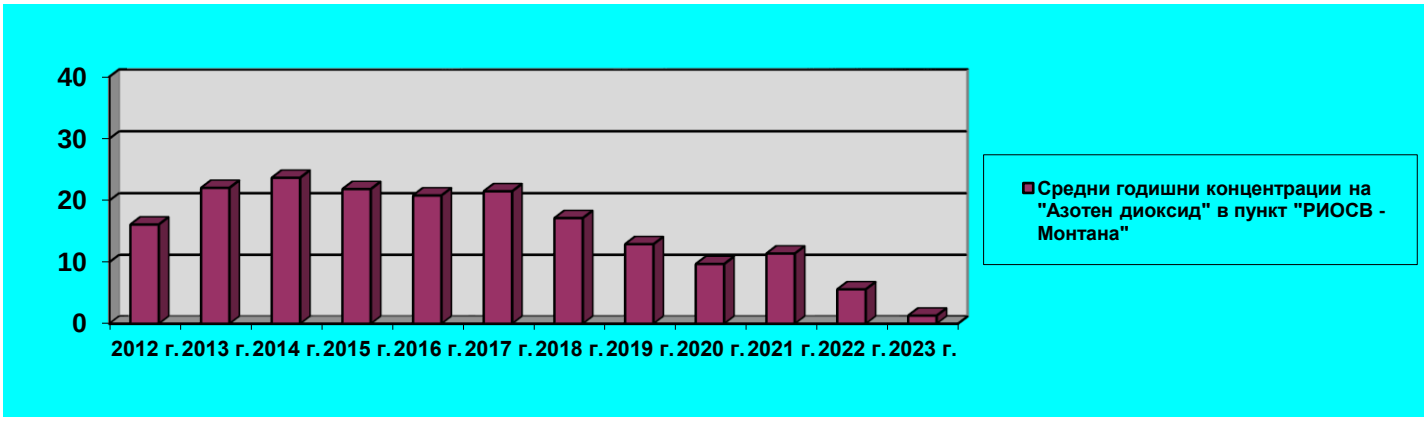

- **Серен диоксид**

В двата пункта на територията, контролирана от РИОСВ-Монтана, през 2023 г. не са отчетени превишения на нормите по показател серен диоксид - максимално еднократна ПДКм.е. = 350 µg/m^3 и средноденонощна ПДКср.дн. = 125 µg/m^3. Най-високите регистрирани максимална еднократна и средноденонощна концентрации в пункт „РИОСВ – Монтана" са 40,20 µg/m^3 и 12,98 µg/m^3, съответно в АИС – Видин 2 – 84,06 µg/m^3 и 31,90 µg/m^3.

- **Никел**

През 2023 г. средногодишната концентрация по показател „никел" в гр. Монтана е 2,88 ng/m^3. От началото на измерванията в пункт „РИОСВ – Монтана" нивата на замърсяване с никел са значително под допустимата целева норма от 20 ng/m^3.

- **Олово**

През отчетната 2023 г. по показателя в пункт „РИОСВ – Монтана" при целева годишна норма от 0,5 µg/m^3 е отчетена средногодишна концентрация 0,0452 µg/m^3.

- **Полициклични ароматни въглеводороди (ПАВ)**

Средногодишната концентрация на ПАВ – 0,961 ng/m^3, за първа година от началото на измерванията не превишава целевата норма от 1 ng/m^3. Завишени стойности на ПАВ се наблюдават основно през есенно-зимния период (януари-март и октомври-декември) вследствие на непълното изгаряне на твърди горива в битовия сектор и на дизеловото гориво в двигателите на автомобилите.

Средни годишни концентрации на ПАВ (ng/m^3)
в пункт „РИОСВ – Монтана" за периода 2012 г. ÷ 2023 г.

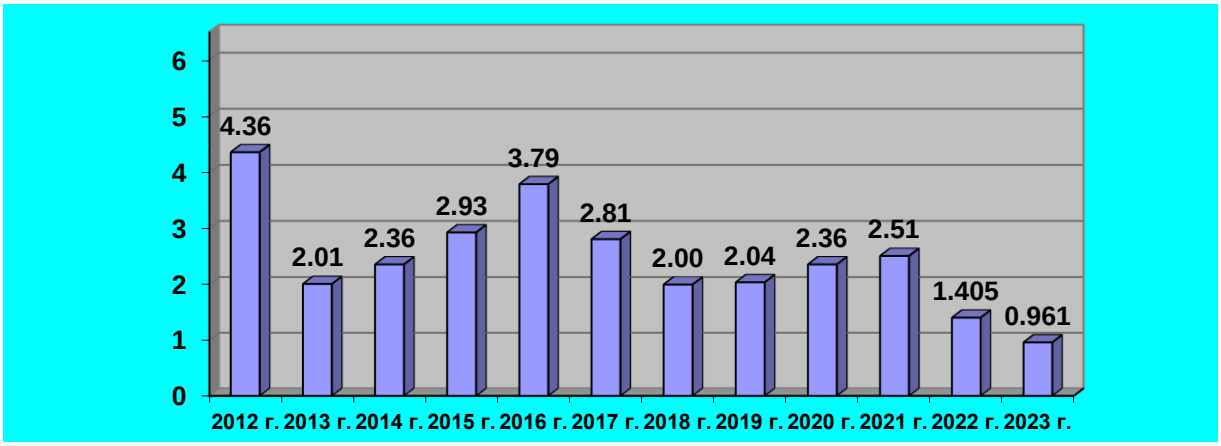

Районите за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух са определени в съответствие с изискванията на Наредба № 7 от 1999 г. за оценка и управление качеството на

3400 гр. Монтана, ул."Юлиус Ирасек" №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

атмосферния въздух (Наредба № 7, обн. ДВ, бр. 45/1999 г.) към Закона за чистотата на атмосферния въздух (ЗЧАВ, обн. ДВ, бр. 45/1996 г.).

От Изпълнителна агенция по околна среда, съгласувано с РИОСВ – Монтана, е изготвен списък на районите за оценка и управление на КАВ на територията й. Те са както следва:

- **По чл. 30, ал. 1, т. 1** – райони, в които нивата на един или няколко замърсители превишават установените норми и/или нормите плюс определени допустими отклонения от тях (включително и райони, в които е налице превишаване на установените норми за съответните замърсители, в случаите когато за последните не са определени допустими отклонения). Тук попадат:

I район – Монтана, обхващащ община Монтана;

II район – Видин, обхващащ община Видин;

- **По чл. 30, ал. 1, т. 3** – райони, в които нивата на един или няколко замърсители са между съответните горни и долни оценъчни прагове. Тук попадат:

III район – Лом, обхващащ община Лом

IV район – Берковица, обхващащ общините Берковица, Вършец, Чипровци, Георги Дамяново и Чупрене;

V район – Брегово, обхващащ общините Брегово и Ново село;

- **По чл. 30, ал. 1, т. 4** – райони, в които нивата на един или няколко замърсители не превишават долните оценъчни прагове. Тук попадат:

VI район – Бойчиновци, обхващащ общините Бойчиновци, Брусарци, Медковец, Вълчедръм и Якимово;

VII район – Кула, обхващащ общините Кула, Грамада, Макреш и Бойница;

VIII район – Белоградчик, обхващащ общините Белоградчик, Димово и Ружинци.

При извършените проверки на общини Монтана и Видин за прилагането и изпълнението на мерките в общинските програми по чл. 27 от ЗЧАВ се установи изпълнението им съгласно предвидените в плановете за действие обеми и срокове. В община Монтана по по Програма LIFE и ОП "Околна среда 2014-2020" са подменени стари отоплителни уреди с нови климатични устройства, газови и пелетни котли и камини, на стойност над 3 000 000 лв. В изпълнение на мерките в програмата на община Видин, насочени към намаляване на замърсяването от битовото отопление през есенно-зимния сезон чрез подмяна на старите отоплителни уреди с нови нискоемисионни такива, по ОП „Околна среда 2014-2020“ е подменена горивната база за отопление на 1389 домакинства с екологично такова – пелетни камини, климатични усстройства и пелетни котли, на стойност 4 200 000 лв.

Критериите по чл. 27, ал. 7 от ЗЧАВ за ежегодно намаление на всеки един замърсител са изпълнени и в двете общини. За първи път от началото на измерванията годишната норма от 35 броя превишения на среднодененощните концентрации е спазена в пункт „АИС – Видин 2“ в гр. Видин – 33 броя, при отчетени 40 бр. през 2022 г. и 50 бр. през 2021 г., докато в пункт „РИОСВ – Монтана“ в гр. Монтана отново е над определената нормативна стойност – 36 броя, при отчетени 46 бр. превишения през 2022 г. и 52 бр. през 2021 г. Полицикличните ароматни въглеводороди - вторият подлежащ на контрол замърсител съгласно комплексната програма по чл. 27 от ЗЧАВ на община Монтана, е със измерена средногодишна концентрация 0,961 ng/m^3 при целева норма от 1 ng/m^3. Всички останали следени показатели за качество на въздуха в двата пункта на контролираната от РИОСВ-Монтана територия също са значително под законоустановените допустими норми.

Във връзка със замърсяване на атмосферния въздух, причинено от пожар непосредствено до депото за отпадъци на гр. Монтана, са извършени извънредни индикативни измервания за качеството на атмосферния въздух в района на гр. Монтана и са съставени 2 броя констативни протоколи за начало и край на периода на измерване. Резултатите по всички измерени показатели не показват превишения на законоустановените нормативни стойности за качество на атмосферния въздух.

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

Източници на емисии на територията на РИОСВ – Монтана

По компонент „въздух“ за спазване на изискванията на ЗООС, ЗЧАВ и подзаконовата им нормативна уредба през 2023 г. са извършени 85 броя планови и 42 броя извънредни проверки.

На 5 промишлени обекти от горепосочените планови проверки са извършени 9 броя контролни емисионни измервания, като превишения на нормите за допустими емисии, изпускани в атмосферата, не са установени.

Всички представени от операторите в РИОСВ – Монтана 24 броя доклади от собствени измервания на емисиите на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от точкови източници, са оценени като съответстващи на изискванията на Наредба № 6 от 26.03.1999 г. за реда и начина за измерване на емисиите на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от обекти с неподвижни източници (обн., ДВ, бр. 31/1999 г.). За превишение на нормите за допустими емисии на прах от работата на парен котел в маслодобивната фабрика на „Олимекс” ООД, гр. Видин, е наложена санкция по реда на чл. 69 от ЗООС. След извършени СПИ и мотивирани молби до РИОСВ-Монтана от „Олимекс” ООД, гр. Видин, и СД "Лаф-Велизаров и с-ие", гр. Белоградчик, за намалено замърсяване на атмосферния въздух с наднормени емисии със заповеди на директора на инспекцията са намалени наложените им санкции.

За предоставяне на информация и данни от операторите и привеждане на обектите в съответствие с изискванията на ЗЧАВ са дадени общо 22 броя предписания – 2 бр. с констативни протоколи и 20 бр. с писма, от които само едно не е изпълнено и е обжалвано на втора инстанция пред АС-Видин.

Проверените 18 броя бензиностанции се експлоатират в съответствие с изискванията и разпоредбите на Наредба № 16 за ограничаване емисиите на летливи органични съединения при съхранение, товарене или разтоварване и превоз на бензини (обн. ДВ, бр. 75/1999 г.). През отчетния период са заверени представените от оператори на бензиностанции 11 броя дневници за състоянието на системите, съответстващи на Етап II на улавяне на бензиновите пари.

Извършени са 5 проверки на инсталации за спазване разпоредбите на Наредба № 7/2003г. (обн. ДВ, бр. 96/2003 г.) за норми на допустими емисии на летливи органични съединения, изпускани в околната среда, главно в атмосферния въздух в резултат на употребата на разтворители в определени инсталации, като несъответствия не са констатирани. Представените от операторите 5 броя планове за управление на разтворителите (ПУР) за инсталации, извършващи дейности по Приложение №1 от горепосочената Наредба № 7/2003 г., са утвърдени без забележки с решения на директора на РИОСВ – Монтана.

В проверените 5 броя обекти, подлежащи на контрол по Наредбата за ограничаване емисиите на летливи органични съединения при употребата на органични разтворители в определени бои, лакове и авторепаратурни продукти, не са констатирани несъответствия и/или нарушения на етикетирането и съдържанието на летливи органични съединения на наличните в търговската мрежа продукти.

От извършени общо 24 броя проверки за изпълнение и спазване на изискванията на чл. 17 от ЗЧАВ и Наредбите по прилагане на Регламент (ЕО) № 1005/2009 г. за веществата, нарушаващи озоновия слой и Регламент (ЕС) № 517/2014 за флуорсъдържащите парникови газове 15 броя са планови и 9 броя са проведени съвместно с плана по друг компонент на околната среда. За отстраняване на констатирани несъответствия на операторите на два обекта са дадени 2 броя предписания, изпълнени в указаните им срокове. За извършвания ежеседмичен преглед на интернет сайтове и платформи за обяви на забранени и/или с ограничителен режим на използване флуорсъдържащи парникови газове и бутилки за еднократна употреба са съставени 4 броя протоколи с констатации от проверките, като нарушения не са установени.

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

Проверени са ТЕЦ към „Видахим" АД, гр. Видин и Компресорна станция „Расово" към „Булгартрансгаз" ЕАД, гр. София, за изпълнение на условията в издадените на операторите им разрешителни за емисии на парникови газове. Не са установени несъответствия и нарушения.

През 2023 г. от извършените 42 броя извънредни проверки по компонент „въздух" 11 броя са по сигнали и жалби, 2 броя за измерване на показателите, характеризиращи качеството на атмосферния въздух, една проверка за промяна на текуща санкция по чл. 69 от ЗООС, 5 броя последващи проверки по изпълнения на дадени предписания, 4 броя проверки с констатации от ежеседмични проверки за обяви на интернет сайтове и платформи за нарушения на изискванията, ограниченията и забраните по отношение пускането на пазара на забанени хладоагенти и бутилки за еднократна употреба, 16 броя проверки по Заповеди на директора на РИОСВ – Монтана, заповеди/писма на МОСВ и ИАОС, ОД на МВР – Видин и 3 броя участия в държавни приемателни комисии.

На контролираната от РИОСВ – Монтана територия през отчетния период не са възниквали аварийни ситуации, свързани със замърсяване на атмосферния въздух.

3. Оценка за качеството на атмосферния въздух на територията на РИОСВ – Монтана

♦ Броят на превишенията и абсолютните стойности на средноденонощните концентрации на ФПЧ$_{10}$ в община Монтана през 2023-та година продължават да намаляват. Качеството на атмосферния въздух се подобрява бавно, но с постоянни темпове, като наднормените денонощни стойности са отчетени само през есенно-зимния период на годината и потвърждава извода от предходни години за влиянието на отоплението с твърди горива в битовия сектор върху качеството на атмсоферния въздух. Средногодишната стойност по показател фини прахови частици 10μ е по-ниска от нормативно определената.

Замърсяването с полициклични ароматни въглеводороди за първи път през отчетната година е под законоопределената редногодишна концентрация. Мерките, предлприети от община Монтана, за подмяна на старите отоплителни уреди с по-ефективни такива и за използване от домакинствата на нискоемисионни горива дават своето отражение пряко или косвено за намаляване на замърсяването по този показател.

Всички останали контролирани замърсители - серен диоксид, азотен диоксид, никел и олово, са със стойности значително под нормативно определените за качество на атмосферния въздух.

♦ С изпълнение на мерките в пълен обем и в сроковете, заложени в плана за действие към програмата по чл. 27, ал. 1 от ЗЧАВ на община Видин, през 2023 г. се постигна спазване на средногодишната норма и на броя на средноденонощните концентрации на ФПЧ$_{10}$ на територията на общината.

Вторият измерван за качество на атмосферния въздух в АИС-Видин 2 показател– серен диоксид, е със стойности на концентрацията му значително под допустимите норми.

Поради необходимостта от окончателно валидиране на данните преди докладване в Европейската агенция по околна среда са възможни минимални промени в публикуваните данни. Окончателните данни се публикуват в Националния доклад за състоянието и опазването на околната среда, изготвян от ИАОС.

II. ВОДИ

1.1. Кратко описание на основните приоритети при извършване на контролната дейност през 2023 г.

Основният приоритет през 2023 г. е опазването на водите от замърсяване и подобряване на тяхното състояние като стратегически общонационален неделим природен ресурс чрез осъществяване на превантивен, текущ и последващ контрол на източниците на замърсяване на територията на областите Видин и Монтана. Целта е осигуряване на достатъчно количество и добро

3400 гр. Монтана, ул."Юлиус Ирасек" №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

качество на водите чрез намаляване замърсяването на водите от битови и промишлени източници, и подобряване ефективността от пречистването на заустваните отпадъчни води.

Предвид действащата нормативна база в областта на управление на водите контролът, осъществяван от РИОСВ, включва:

- провеждане контролен мониторинг на отпадъчните води съвместно с Регионална лаборатория – Монтана към ИАОС - София и поддържане на база данни с резултатите от извършения мониторинг;
- контрол върху изпълнението на условията и изискванията в издадените разрешителни за заустване на отпадъчни води по Закона за водите, както и на комплексните разрешителни, издадени по реда на Закона за опазване на околната среда, вкл. и върху провежсдането на ;
- контрол на обектите, формиращи отпадъчни води, включително и на състоянието и правилната експлоатация на канализационните мрежи на обектите, формиращи отпадъчни води, както и на пречиствателните станции и пречиствателните съоръжения към тях;
- проверки по жалби и сигнали, свързани с аварийни изпускания на отпадъчни води и замърсяване на водите;
- участие в комисии за обследване на проводимостта на речните легла с цел постоянна защита от вредното въздействие на водите.

II. 2. ОПАЗВАНЕ НА ПОВЪРХНОСТНИТЕ ВОДИ

2.1. Поречия, попадащи в обхвата на РИОСВ - Монтана

Територията, контролирана от РИОСВ – Монтана, попада в обхвата на Басейнова дирекция „Дунавски район“ с център гр. Плевен (БДДР-Плевен). Дунавският район обхваща българската територия от международния басейн на река Дунав, като административно-териториален обхват покрива изцяло или частично 18 области на България, 126 общини и 2278 населени места, включително столицата на страната - гр. София. Общата площ, която обхваща района, е 47235 кв. км. или 42,5% от територията на Р България и обединява речните басейни на 11 реки: Дунав, реките, западно от Огоста, Огоста, Искър, Вит, Осъм, Янтра, Русенски Лом, Дунавски добруджански реки, Ерма и Нишава. Това са поречията на всички реки, вливащи се в р. Дунав на територията на България или извън нея,пресичащи западната граница на страната.

Повърхностно водно тяло означава отделен и значителен елемент от повърхностни води, като езеро, язовир, поток, река или канал, част от поток, река или канал, преходни води или разширение на крайбрежни води. В Дунавския район са идентифицирани следните категории повърхностни води:

- ***Реки*** –вътрешно-териториален воден обект – естествен воден поток, протичащ в повечето случаи по повърхността на земята, но който може да протича и под земята за част от течението си (т.н. пониращи реки). Понорът дава началото на подземна река, която, преминавайки през подземни кухини и тунели, отново излиза на повърхността.
- ***Езера*** - вътрешно-териториален повърхностен воден обект със стоящи води. ***Язовирите*** са водни обекти, образувани в резултат от човешка дейност. Контролираните от РИОСВ - Монтана поречия, попадащи на териториите на областите Монтана и Видин са:
  - поречие Дунав - обща водосборна площ 4 330,856 км^2;
  - поречие Огоста - обща водосборна площ 4 282,290 км^2;
  - поречие Западно от Огоста - обща водосборна площ 3 910,578 км^2.

2.1.1. Поречие р. Дунав - включва р. Дунав от границата при с. Ново село, общ. Ново село, до границата при гр. Силистра. Река Дунав е втората по големина река в Европа след Волга. Води началото си от планината Шварцвалд и дължината ѝ е 2859 км. Средният дебит на реката преди делтата е 6500 м^3/секунда. Тя минава през 10 държави и заема общо 817 000 кв. км. Включена е в списъка на няколкото най-застрашени реки в света, изготвен за Световния ден на водата през 2007 г.

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

При вливането си в Черно море тя се разделя на три ръкава – Килийски, Сулински и Георгиевски. Най-северният – Килийският ръкав, служи за граница на Румъния и Украйна. Средният ръкав – Сулинският, е най-пълноводният и най-дълбокият. В Югоизточната част на Европа, около Черно море, т.е. в долната част по течението на р.Дунав са разположени България и Румъния, като общата им граница е с дължина 631,3 км, от които 420 км по талвега на р. Дунав. Двете държави понасят интензивно замърсяване на водите на р.Дунав, идващо от горните части.

По-големи притоци на р. Дунав на територията на България са реките: Лом, Огоста, Цибрица, Искър, Вит, Осъм, Янтра, Русенски Лом. На много места брегът е тесен и слиза стръмно към реката. На определени места той е широк до няколко километра и загражда сравнително големи низини, които периодично се заливат. За предпазването от заливането им от високите дунавски води са изградени земни диги.

2.1.2. Поречие Огоста - общата водосборна площ на поречието е 4 282,290 км^2, което попада в обхвата на контрол на две регионални инспекции по околна среда и водите – Монтана и Враца. На територията на РИОСВ – Монтана попадат 19 на брой реки с обща дължина от 333,843 км и водосборна площ 1 995,684 км^2, и 2 броя ПВТ, определени като езера с водосборна площ 68,334 км^2.

За начало на река Огоста е приета р. Чипровска (35.1 km), която извира под вр. „Вража глава“ (935 м) на границата с Република Сърбия (в Чипровско-Берковска планина, Западна Стара планина). Дължина на реката е 144.1 км с водосборна площ от 3157.1 км 2. Огоста приема водите на около 40 притока, най-големи от които са Превалска река (дължина 19.3 км), Лопушанска Огоста (17.0 км), Дългоделска Огоста (29.4 км), Берковска река (16.8 км), Бързия (35.3 км), Шугавица (45.6 km), Ботуня (68.7 km), Вртешница (38.2 км), Черна река (12.9 км).

Началото на Чипровска река (срещана и под името Пилатовец) е типично планинско дере с голям наклон средно 160‰. Коритото е тясно и дъното му е покрито с едри камъни и чакъл, свлечени от страничните дерета. От гр. Чипровци до с. Бели Мел наклонът на реката намалява и долината прави значителни уширения, особено в района между Чипровци и Железна. Дъното на долината става на места много тясно (80 - 100 м) с много стръмни склонове. Склоновете са гъсто залесени с широколистна гора. Бреговете на реката са немного високи и обрасли с храсти. Речното дъно е покрито с камъни, чакъл и пясък.

От с. Бели Мел до Монтана речната долина е коритообразна, с широко долинно дъно (800 - 1000 м), заето от работни площи. Склоновете на долината стават много полегати и се оформят от отделни хълмове. Залесеността чувствително намалява. Надлъжният наклон на коритото е много малък - средно 3-4 ‰. Дъното е покрито с едър чакъл. Реката мени коритото си, като тече покрай левия или десния склон на долината.

След град Монтана долината става по-широка. Залесеността почти изчезва. При с. Ерден Огоста прорязва един рид (Калето), където долината става 200 м широка. Реката в този участък е широка. Речното корито е покрито с едър и дребен чакъл.

Към с. Владимирово напречният профил на долината е трапецовиден. Десният склон е по-висок от левия. Реката започва да описва меандри независимо правия участък на долината. Надлъжният наклон е много малък — около 1 ‰.

До гр. Мизия характерът на долината се запазва същият. Склоновете бързо намаляват височината и наклона си. Реката до вливането си в Дунав описва силно извити меандри. От с. Портитовци р. Огоста навлиза в напълно равнинен терен. Ширината й е голяма — на места достига до 400 м. Дъното й е покрито с чакъл и пясък, а в най-долното течение — с пясък. Бреговете са ниски и заливаеми.

Непосредствено преди гр. Монтана е изграден хидровъзел “Огоста” - вторият по големина в Р. България след яз. “Искър”. Непосредствено под язовирната стена, както и в района на кв. “Кошарник” са построени малки водно-електрически централи (ВЕЦ). От водохранилището се използват води и

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

за напояване на земеделски земи, но в ограничена степен, поради факта, че напоителната система е изградена частично.

В таблица №1 са дадени повърхностните водни тела в категория река и езера, включени в поречието на територията, контролирана от РИОСВ – Монтана.

Таблица 1. ПВТ на територията на РИОСВ – Монтана в поречие Огоста

№	Име на река/язовир	Географско описание на водното тяло	Име на водното тяло	Код на водното тяло	Дължина, км	Водосборна площ, км^2
Тип Река						
1	р. Златица	р.Златица от извора до вливането в яз.Огоста	Златица OGRWB002	BG1OG700R1002	19,202	137,151
2	р. Бързия	р. Бързия от Бързия до язовир Огоста, вкл. притоците - р. Врещица и р. Берковска от РВ при Берковица	Бързия OGRWB1003	BG1OG700R1003	32,168	108,107
3	р.Бързия	РВ "Пръшковица"; РВ "Гаванищица"; РВ "Садина бара"; РВ "Ширине" на реките Бързия, Рибна бара, Голяма Садина бара и Малка Садина бара	Бързия OGRWB1103	BG1OG700R1103	10,724	53,774
4	р. Берковска	РВ "Шабовица"; РВ "Бели ефенди"; РВ "Голяма река"; РВ "Къса река"	Берковска OGRWB1203	BG1OG700R1203	7,949	46,442
5	р. Шугавица	р.Шугавица от извора до вливането в р.Огоста	Шугавица OGRWB005	BG1OG700R005	42,166	220,113
6	р. Огоста	р. Огоста от вливане на р. Дългоделска при Гаврил Геново до язовир Огоста при Горно Церовене	Огоста OGRWB1001	BG1OG789R1001	4,084	50,843
7	р. Превалска	РВ "Лекия", РВ "Горна лука" - р. Превалска Огоста до вливане в р. Огоста при Белимел	Превалска OGRWB1101	BG1OG789R1101	18,536	91,671
8	р. Огоста	РВ "Щавляка" и РВ "Козарице"- р. Огоста от извор до Чипровци	Огоста OGRWB1201	BG1OG789R1201	9,217	36,067
9	р. Дългоделска	р. Дългоделска от извор до вливане в р. Огоста	Дългоделска OGRWB1301	BG1OG789R1301	29,412	252,685
10	р. Огоста	р. Огоста от вливане на р. Превалска Огоста при Белимел до вливане на р. Дългоделска при Гаврил Геново	Огоста OGRWB1401	BG1OG789R1401	9,944	55,104
11	р. Огоста	р. Огоста от Чипровци до вливане на р. Превалска Огоста при Белимел	Огоста OGRWB1501	BG1OG789R1501	10,476	43,005
12	р. Мартиновска	р. Мартиновска от извор до вливане в р. Огоста	Мартиновска OGRWB1601	BG1OG789R1601	11,858	41,790
13	р.Огоста	р. Огоста след язовир Огоста до вливане на р. Ботуня при Бойчиновци	Огоста OGRWB1213	BG1OG307R1213	19,549	167,183
14	р. Огоста	р. Огоста от вливане на р. Ботуня при Бойчиновци до вливане на р. Рибене при Бели брод	Огоста OGRWB1313	BG1OG307R1313	25,222	247,066

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

15	р. Ботуня	р. Ботуня от Вършец до вливане на р. Черна при Долно Озирово, вкл. притоците - Бяла и Черна	Ботуня OGRWB1006	BG1OG600R1006	14,187	107,145
16	р. Ботуня	р. Ботуня от вливане на р. Вртешница при Криводол до вливане в р. Огоста при Бойчиновци	Ботуня OGRWB1018	BG1OG600R1018	23,238	113,989
17	р. Ботуня	РВ "Крушечка бара"; РВ "Старата река"; РВ "Релкьов дол"; РВ "Драгиева бара"; РВ "Орлощица 1"; РВ "Орлощица 2"; р. Ботуня до Вършец	Ботуня OGRWB	BG1OG600R1106	9,507	42,809
18	р. Ботуня	р. Ботуня от вливане на р. Черна при Долно Озирово до вливане в р. Вртешница при Криводол	Ботуня OGRWB1118	BG1OG600R1118	25,941	107,396
19	р. Черна	РВ "Чегорила"; р. Черна до Горно Озирово	Черна OGRWB1206	BG1OG600R1206	10,463	73,344
Тип Езера						
1.	яз. Огоста	яз. Огоста на р. Огоста при гр. Монтана, общ. Монтана, обл. Монтана	Огоста OGRWB1004	BG1OG700L1004		66,108
2.	яз. Сречeнска бара	яз. Сречeнска бара на р. Сречeнска бара при с. Ягодово, общ. Берковица, обл. Монтана	Сречeнска бара OGLWB1016	BG1OG700L1016		2,226

По-подробна информация може да бъде открита на страницата на БДДР – Плевен.

2.1.3. Поречие Западно от Огоста е с обща водосборна площ от 3 910,578 км^2 и включва 20 броя ПВТ, характеризирани като река (водосборна площ - 3 570,114 км^2) и 6 броя езера (водосборна площ - 340,464 км^2), попадащи в териториалния обхват на РИОСВ – Монтана - Таблица 2.

Таблица 2. ПВТ – поречие Западно от Огоста

№	Име на река/язовир	Географско описание на водното тяло	Име на водното тяло	Код на водното тяло	Дължина, км	Водосборна площ, км2
Река						
1	р. Тимок	р.Тимок от гр.Брегово до устието й	Тимок WORWB001	BG1WO100R001	16,970	132,070
2	р. Тополовец	р. Тополовец след язовир Кула до устие, вкл. притоци - р. Делейнска и р. Рабровска с Полянска	Тополовец WORWB004	BG1WO200R004	43,602	507,158
3	р. Войнишка	р. Войнишка след язовир Полетковци до устие, вкл. притоци - Кoроманица и Смръдла	Войнишка WORWB1007	BG1WO300R1007	34,836	199,944
4	р. Видбол	р. Видбол от зоната за защита: BG1DSWWO01 - РВ "Бяла вода" при Раковица до устие, вкл. приток - р. Грамадска	Видбол WORWB1008	BG1WO300R1008	52,052	307,595
5	р. Видбол	РВ "Бяла вода" на р. Видбол	Видбол WORWB1108	BG1WO300R1108	6,371	18,725
6	р. Арчар	р. Арчар от извор до устие, вкл. притоци - Салашка и Градска река	Арчар WORWB1009	BG1WO400R1009	58,112	365,325

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

7	р.Скомля	р.Скомля от извора до устие	Скомля WORWB011	BG1WO500R011	39,809	161,304
8	р. Лом	р. Лом от вливането на р.Нечинска бара до устието	Лом WORWB015	BG1WO600R015	24,621	154,314
9	р. Лом	р. Лом от вливане на р. Стакевска до вливане на р. Нечинска бара	Лом WORWB1013	BG1WO600R1013	38,056	260,334
10	р. Нечинска бара	р. Нечинска бара след яз.Смирненски	Нечинска бара WORWB1014	BG1WO600R1014	13,782	134,163
11	р. Лом	р. Лом от вливане на р. Краставичка при Горни Лом до вливане на р. Стакевска	Лом WORWB1112	BG1WO600R1112	15,100	95,399
12	р. Стакевска	РВ "Стакевска река" на р. Стакевска	Стакевска WORWB1212	BG1WO600R1212	3,105	15,032
13	р. Чупренска	РВ "Голяма река" на р. Чупренска	Чупренска WORWB1312	BG1WO600R1312	5,054	19,050
14	р. Краставичка	РВ "Голяма река" на р. Краставичка	Краставичка WORWB1412	BG1WO600R1412	2,646	8,791
15	Без име	РВ "р. Горни Лом"	без име WORWB1512	BG1WO600R1512	4,252	6,225
16	р. Лом	р. Лом от РВ "р. Горни Лом" до вливане на р. Краставичка при Горни Лом	Лом WORWB1612	BG1WO600R1612	3,616	50,393
17	р. Краставичка	р. Краставичка от РВ "Голяма река" до вливане в р. Лом при Горни Лом	Краставичка WORWB1712	BG1WO600R1712	8,387	23,406
18	р. Чупренска	р. Чупренска от РВ "Голяма река" до вливане в р. Стакевска	Чупренска WORWB1812	BG1WO600R1812	20,102	100,869
19	р. Стакевска	р. Стакевска от РВ "Стакевска река" до вливане в р. Лом	Стакевска WORWB1912	BG1WO600R1912	29,000	193,527
20	р. Цибрица	р. Цибрица от извор до устие, вкл. приток - р. Цибър	Цибрица WORWB1016	BG1WO800R1016	116,844	814,838
Езера						
1.	яз. Кула	язовир Кула на р. Тополовец	Кула WORWB1003			58,918
2.	яз. Полетковци	язовир Полетковци на р. Войнишка	Полетковци WORWB1006			70,257
3.	яз. Рабиша	яз. Рабиша на р. Видбол при с. Рабиша, общ. Белоградчик	Рабиша WOLWB018			5,545
4.	яз. Христо Смирненски	яз. Христо Смирненски на р. Нечинска бара при с. Смирненски, общ. Брусарци	Христо Смирненски WORWB1014			98,096
5.	яз. Ковачица	яз. Ковачица на р. Липница при с. Ковачица, общ. Лом	Расово WORWB1020			40,366
6.	яз. Расово - 1	яз. Расово - 1 на р. Барата при с.Расово, общ. Медковец	Ковачица WOLWB021			67,174

Тук се включват поречията на реките Тимок, Тополовец, Войнишка, Видбол, Арчар, Скомля, Лом, Цибрица и техните притоци:

- **Река Тимок** - река в Източна Сърбия, десен приток на Дунав, в който се влива на северозапад от с. Връв, Видинска област. В приустийната си част служи за граница между България и Сърбия (около 15.5 км). Образува се от Свърлишки Тимок и Търговищки Тимок. За начало на Тимок се приема Търговишки Тимок, който извира на Сърбска територия на северозапад от вр. Миджур, Западна Стара планина.

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

- **Река Тополовец** извира под името Мостище на 1.75 км североизточно от в. Връшка чука, Западен Предбалкан. Тя се образува от множество малки рекички, които са с чисто планински характер. Река Тополовец приема два главни леви притока, които се събират преди с. Раброво под името р. Рабровска. Наклонът на реката е сравнително стръмен. Река Тополовец при проливни дъждове приижда буйно и след вливането на р. Рабровска и поради ниските брегове и равния терен залива значителни обработваеми площи. Долното й течение във Видинската низина е коригирано. Дължина й е 67.6 км, а водосборната площ - 582.8 км^2 .
- **Река Войнишка** се образува главно от два притока р. Чичилска и р. Кормоница. За начало е приета р. Чичилска, която извира източно от вр. Черноглав. Повечето от рекичките, образуващи началото на р. Чичилска, извират от югоизточните склонове на вр. Връшка чука, а останалите от северните склонове на вр. Черноглав. Река Войнишка запазва полупланинския си характер на около 3 - 4 км след вливането в нея на р. Войница. Реката е коригирана в долното си течение. Дължина й е 55.2 км, а водосборната площ 276.5 км^2.
- **Река Видбол** - извира под името Джоновец на около 300 м от вр. Бабин нос (1108 м), Западна Стара планина. В горното си течение и част от средното тече на изток. След с. Макреш променя посоката, тече на север през тясна долина и се влива в Дунав на 2.5 км южно от гр. Дунавци, община Видин. Притоците, формиращи река Видбол, извират от източните склонове на Западна Стара планина. Един от първите притоци е Давидова бара, извиращ под връх Студен кладенец (894,8 м). Към тях попътно се вливат други, по-малки притоци, протичащи в поройни дерета. След като приеме един безименен десен приток, Джоновец тече известно време под името Раковица (така е обозначен на някои хидрогеложки карти). Притоците Джоновец (Раковица), Давидова бара и още няколко по-незначителни се вливат и приемат името Видбол на около 3 км над село Раковица. Дължина на реката е 61.8 км, а водосборната площ 329.8 км^2. Реката има снежно-дъждовно подхранване. Минимумът на валежите е през месец февруари, а максимумът - през месец май. Маловодието продължава около четири месеца – от юни до октомври. По тази причина през периода на пълноводието някои от малките дерета почти пресъхват. Теренът е пресечен и сравнително обезлесен, зает от сиви горски почви със силно изразена ерозия, което определя поройния характер на оттока. Валежите се оттичат повърхностно, без да има възможност за дрениране и по-дълготрайно подхранване на оттока.
- **Река Арчар** води началото си югоизточно от вр. Бабин нос (на 300 м от върха). В горното си течение тече на изток, в средното тече на север и в долното течение – отново на изток. Влива се в река Дунав южно от остров Близнаци. Дължината на реката е 59.4 км, с водосбор от 365.7 км^2 и основни притоци р. Ошанска и р. Салашка. Водосборните области на множество малки рекички, които оформят р. Арчар, в по-голямата си част са залесени плътно с широколистни гори (предимно дъб). Те са с голям среден наклон и сравнително голяма стръмнина на склоновете. Речната система в тази част има почти изцяло планински характер. Това продължава докъм с. Раяновци, откъдето се изменя характерът на залесеността, като широколистните гори се заменят с разредени дъбови храсти и с големи иезалесени райони. Наклонът на реката става по-малък, наблюдават се уширения на коритото, където реката се разлива и намалява скоростта си. Дъното на коритото е засипано с множество камъни и пясък, свличани от пороищата на незалесените дерета. Бреговете са скалисти и доста стръмни. След с. Рабиша наклонът на реката значително намалява. Там протича през слабо хълмиста местност в широка долина с много завои, като тече ту до десния, ту до левия склон на долината. Бреговете на реката поради слабите и ронливи седиментни скали са обикновено силно ерозирани и отвесни. Водосборната област на реката до устието е частично и слабо залесена, и то в повечето случаи с храсти от дъбов произход. Около с. Вътроп и Арчар реката получава голямо уширение и прави широка лъка. При с. Кладоруб р. Арчар приема най-големия си десен приток — р. Салашка. Тази река сравнително е голяма и води началото си от планинските склонове на с. Салаш североизточно от вр. Жребче. Характерът на тази река с почти същият с този на р. Арчар както по отношение сформирането на нейното начало, така и по отношение физикогеографската

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

характеристика на водосборната област. Изключение тук прави по-слабата залесеност, която се забелязва още в самото начало на реката. Водното й количество е почти еднакво с това на р. Арчар. И двете реки при силно интензивни валежи прииждат и влачат със себе си най-различен материал чак до своето съединяване.

- **Река Скомля** е с дължина 41.6 км и водосборната площ 162,8 км2 . В долното течение на реката е направена корекция и тя се влива чрез канал в р. Дунав, южно от остров Керкенеза.
- **Река Лом** води началото си от източните склонове на пограничните планини в района на с. Горни Лом (Чипровско-Берковската планина, Западна Стара планина) и се влива в Дунав при гр. Лом . Дълга е 92,5 км, с водосборна площ 1140 км^2. Образува се от много дерета, като за начало са приети изворите на р. Бърза под вр. Миджур. Тези рекички имат планински характер, много стръмни наклони на речното корито и големи скорости на течението. Залесеността в този район е слаба. Залесени са само известни части от водосборната област главно от широколистни гори. Коритото на реката е от скална порода и засипано с камъни, чакъл и пясък, които са типични за водосборни области от подобен характер. Надлъжният наклон на реката до с. Горни Лом е голям — средно 1000/00, а напречният профил на долината се характеризира с дълбоко врязване и стръмни склонове. От с. Горни Лом до с. Долни Лом реката запазва почти същия характер. Оттам надолу тя навлиза в почти равнинен терен (Долноломско и Средогрифски полета), където наклонът на реката е малък и има характера на равнинна река. Долината на реката е обградена с невисоки хълмове. Речните брегове са ниски, а дъното покрито с пясък. Така реката продължава до с. Фалковец, където приема два от главните си притоци — р. Стакевска и р. Чупренска. В този участък напречният профил на долината става коритообразен. От с. Фалковец р. Лом навлиза в полски терен, където долината и коритото на реката се разширяват като последното на места достига до 100—200 м, напр. при с. Дреновец. Бреговете на реката в този участък са много ниски и при проливни дъждове или пък интензивно снеготопене водите й излизат извън коритото и причиняват наводнения. Дъното на реката в по-голямата си част е покрито с чакъл. При малки водни количества същите текат ту към единия, ту към другия бряг. Понякога след наводнение течението на реката е в средата на коритото. Водосборната област на реката е обезлесена и заета от обработваеми имоти. Този си характер реката запазва до вливането й в р. Дунав при гр. Лом. Характерно за реката в долното й течение е подприщването на водите й, което се получава от по-високите нива на р. Дунав.
- **Река Цибрица** извира от местността "Влашко поле", на около 1.7 км северно от Шеров връх и вр. Костин в Широка планина, Западен Предбалкан. Тече на североизток през Предбалкана и Дунавската хълмиста равнина в широка асиметрична долина (с по-стръмни източни склонове). Влива се в река Дунав след остров Цибър (Ибиша). Дълга е 87.5 km, с водосборна площ 933.6 км^2.

2.2. Кратка информация за пунктовете за наблюдение на повърхностните води

В териториалния обхват на РИОСВ - Монтана попадат повърхностни водни тела и мониторингови пунктове от поречията на реките, както следва:

- Част от р. Дунав;
- Част от р. Огоста;
- Реки Западно от р. Огоста.

Програмите за мониторинг се публикуват ежегодно на интернет страницата на БДДР - Плевен и в тях се съдържа пълната информация за планираните пунктове за мониторинг, показатели за анализ и честота на изпитване на водните проби.

Поречие Дунав

За река Дунав, пунктове освен в националната програма за оперативен мониторинг (десен бряг) са част и от международната транснационална мониторингова мрежа за река Дунав/TNMN/, като се мониторират и по т.н. "Дунавска програма" на Международнния комитет по опазване на река Дунав /МКОРД/. Анализираните физикохимични, специфични и приоритетни вещества по утвърдената

3400 гр. Монтана, ул."Юлиус Ирасек" №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

програма са с честота 12 пъти за периода на действие на програмата. Освен тези показатели по „Дунавска програма“ на пунктовете на българския бряг се извърша анализ на допълнително включени приоритетни вещества, съгл. изискванията на *Наредба СКОС.*

Река Дунав на територията на РИОСВ-Монтана се наблюдава чрез мониторинговия пункт при с. Ново село с име *р. Дунав при гр. Ново село (десен бряг)* и код BG1DU01119MS010R. Същият е част от международната транснационална мониторингова мрежа за река Дунав /TNMN/. Изпълняваната програма за мониторинг е унифицирана за всички пунктове по реката. Честотата на пробовземане е 12 пъти годишно. Водовземането на пробите се извършва в три точки- на левия бряг на реката, в средата и на десния бряг, т.е. българския.

Следва да се има предвид, че изготвения анализ е относим към резултатите от изпитване на р. Дунав в пункта при гр. Ново село – десен бряг и не носи информацията за състоянието на водното тяло, което се простира по цялото течение на р. Дунав на българска територия. Оценката на физикохимичните показатели и подкрепящи биологичните елементи за качество (БЕК) е извършена въз основа на изискванията на *Наредба Н-4,* като е използвана класификационната система за тип R7- Големи Дунавски притоци. Това се налага поради факта, че за тип R6- Среден и долен Дунав, към който принадлежи поречието на реката няма разписани в нормативния документ референтни стойности за отлично, добро и умерено състояние, с изключение на показател общ фосфор.

Резултатите от анализа за оценявания период показват добро качеството на водите в този наблюдаван участък по физикохимичните елементи. В началото на периода двукратно са измерени концентрации за БПК5 (Биохимична потребност от кислород за 5 дни) във водите, превишаващи стандарта за добро състояние, но изчислената СГС на концентрацията на показателя отговаря на добро състояние. Стойностите на кислородните и биогенни показатели са близки до изискванията за отлично състояние. По всички физикохимични показатели изчислените средногодишни стойности отговарят на изискванията за отлично/добро състояние.

Веществата и елементите от групата на специфичните замърсители отговарят на нормите за добро състояние. Единствено се установяват две измерени стойности над СКОС за разтворената форма на метала Алуминий във водите на р. Дунав – в началото на 2023 г. Изчислената СГСза съдържание на елемента не превишава СКОС за добро състояние. Еднократни превишения над утвърдения СКОС за добро състояние за метала са измервани и в предходни периоди.

СГС на концентрациите по анализираните на приоритетни вещества в периода, отговарят на добро химично състояние на водите на р. Дунав в пункта при с. Ново село.

През 2023 г. е планиран и извършен хидробиологичен мониторинг на пункта на р. Дунав при гр. Ново село (десен бряг) с код BG1DU01119MS010. Направена е оценка на потенциала според показателите фитопланктон, макрозообентос и риби. Според резултатите този пункт на р. Дунав отговаря на изискванията за добър потенциал. Тази оценка съвпада с оценката от мониторинга проведен през предишни години.

На база изготвената оценка за състоянието на водите на р. Дунав в разглеждания период не се установява значимо влияние от вливането на замърсените води на р. Тимок. Факт е, че при регистриране на залпови изпускания, както и натоварването, което носи р. Тимок, вследствие миннопреработвателни дейности, несъмнено оказват влияние върху екологичния потенциал на водите на р. Дунав при първия пункт за мониторинг в българския и участък, както и на химичното състояние на водите на трансграничната река.

Поречие Огоста

Във водосбора на река Огоста са разположени общо 32 повърхностни водни тела, състоянието на които се наблюдават чрез 36 пункта за мониторинг.

При изготвянето на оценките е взето предвид, че за поречието на р. Огоста е определена фонова концентрация за СКОС за показател арсен.

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

Предполага се, че причина за високите концентрации на арсен не са само миналите рудодобивни и преработвателни промишлени дейности в района, но се дължи и на естественото фоново съдържание на арсен в района. Основна причина за наднормените стойности на арсен в терасата на река Огоста са резултат от многогодишна естествена ерозия на арсен-съдържащите скали в района.

✓ ***р. Огоста след язовир Огоста до вливане на р. Ботуня при Бойчиновци, водно тяло BG1OG307R1213;***

Водното тяло е планирано за анализ през периода по основни физикохимични показатели и специфични замърсители в пункт *р. Огоста, след гр. Монтана* с код BG1OG00731MS140.

От извършеният анализ на изследваните физикохимични показатели за периода е видно, че водното тяло отговаря на изискванията за добро състояние.

Мониторинговият пункт *р. Огоста, след гр. Монтана* е разположен след урбанизираната територия на гр. Монтана. В пункта измерените през 2023 г. концентрации по показатели БПК5, азот амониев и общ азот се движат изцяло в границите на добро състояние на водите. В средата на 2023 г. е отчетено еднократно превишение над СКОС за добро състояние за азот нитратен, но изчислената СГС е в границите за добро състояние на водите. Може да се отбележи, че е настъпило подобряване на състоянието, в сравнение с оценката от предходен период, при измерените стойности за общ фосфор и ортофосфати, като отчетените СГС показват отлично състояние. В отлично състояние са и измерените концентрации за разтворен кислород, електропроводимост и азот амониев във водите на р. Огоста, в пункта.

При специфични замърсители единствено се установяват превишения на СКОС за добро състояние по показател Арсен. След прилагане *„Методология за начина на ползване на определените фонови концентрации при оценка на екологичното и химично състояние на повърхностни водни тела“* за показател арсен, средногодишната концентрация превишава изискванията на СКОС за добро състояние. Не се наблюдават измерени високи концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние за други показатели.

В програмата за хидробиологичен мониторинг (ХБМ) през 2023 г. са включени и двата мониторингови пункта (*р. Огоста, след гр. Монтана, МП с код BG1OG00731MS140 и р. Огоста след яз. Огоста, МП с код BG1OG00733MS150).* От биологичните елементи за качество са анализирани макрозообентос и макрофити. Получените данни отговарят на изискванията за умерено състояние на пункта. За сравнение, през 2020 г. пункта е бил оценен в добро състояние съгласно анализираните тогава БЕК.

Последната изготвена оценка на водите в пункта по приоритетни вещества показва добро химично състояние.

✓ ***р. Огоста от вливане на р. Ботуня при Бойчиновци до вливане на р. Рибене при Бели брод, водно тяло BG1OG307R1313***

Водното тяло географски е разположено по течението на река Огоста, непосредствено след вливане на лев приток р. Ботуня (водно тяло BG1OG600R1018). Екологичното му състояние се наблюдава в пункт *р. Огоста, при Кобиляк* с код BG1OG00051MS080.

В оценявания период е изпълнен мониторинг само по физикохимични елементи за качество.

От оценката на обработените данни от изпитване е видно, че водното тяло запазва състоянието си в сравнение с предходни периоди и отговаря на изискванията за добро състояние. Еднократно в средата на 2023 г. е измерена концентрация за азот нитратен във водите над нормите за добро състояние. Може да се направи съпоставка, че в една и съща дата на измерване, изследвания показател е със завишени стойности и в по-горе разположеното водно тяло на р. Огоста. Въпреки това, изчислената СГС за показателя отговаря на нормата за добро състояние. С изключение на

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

физикохимичните елементи: БПК5, общ азот и активна реакция pH, по всички останали елементи за качество, водното тяло запазва отлично състояние.

Хидробиологичен мониторинг в това водно тяло е извършван през 2021 г. От биологичните елементи за качество са анализирани макрозообентос, макрофити и фитобентос. Според получените резултати тялото отговаря на изискванията за добро състояние. При мониторинг извършван през предходни години състоянието на пункта е било оценено като отлично.

✓ р. Огоста от вливане на р. Дългоделска при Гаврил Геново до язовир Огоста при Горно Церовене, водно тяло BG1OG789R1001

Повърхностното водно тяло се намира в долното течение на река Огоста, след събиране на водите от всички притоци на реката, преди вливане в яз. Огоста.

Водното тяло е планирано за анализ през периода по физикохимични показатели и специфични замърсители в пункт с име р. Огоста преди яз. "Огоста", мост с. Г. Церовене и код BG1OG00795MS160.

Според оценката на физикохимичните показатели състоянието се оценява като добро. При направения анализ на получените резултати от изпитваните физикохимични показатели е видно, че в едно от пробонабиранията през летните месеци на 2023 г. еднократно са измерени високи стойности за общ фосфор и ортофосфати във водите на реката в пункта. В разпространението на водното тяло попадат три населени места, без изградена канализационна система. Липсват промишлени заустявания. Може да се предположи, че вероятните причини за измерените високи концентрации в реката са по-скоро инфилтрация от обработваемите земеделски площи, от наторяване в района на водосбора, включително заустявания от населените места, без изградена канализационна система, при евентуален период на маловодие. Въпреки това, изчислените средногодишни концентрации за общ фосфор и ортофосфати в оценявания период показват добро състояние. В добро състояние е и кислородния баланс в реката, както и БПК5 и азот нитритен. Останалите измерени азотни елементи за качество показват отлично състояние, спрямо нормите в Наредба Н-4.

От направения анализ на специфични замърсители се наблюдава превишение на СКОС за добро състояние по показател арсен. Всички измервания в периода са над СКОС, като най-високата измерена концентрация е през летните месеци, когато еднократното измерване достига до два и половина пъти над МДК-СКОС, съгласно Наредба Н-4. Изчислената средногодишна концентрация за периода и след прилагане на локалната фонова концентрация за водосбора превишава изискванията на СКОС за добро състояние.

Не се констатират превишения на СКОС за други специфични замърсители във водното тяло.

Общата оценка по физико-химични показатели и специфични замърсители е за умерено състояние.

От БЕК са анализирани макрозообентос и макрофити, като според анализираните данни състоянието на пункта попада в границите на добро състояние. Тази оценка съвпада с оценката от мониторинга проведен през предишни години.

На база резултатите последните измерени концентрации на приоритетни вещества, водното тяло е *в добро химично състояние*.

✓ р. Огоста от Чипровци до вливане на р. Превалска Огоста при Белимел, водно тяло BG1OG789R1501.

Водното тяло се наблюдава в мониторингов пункт р. Огоста, след с. Железна, с код BG1OG02911MS1100.

Водното тяло наречено още – Чипровска Огоста, от географска гледна точка обхваща водосбора на р. Огоста, след вливане на левия и приток – р. Мартиновска Огоста. Натиск върху състоянието на водното тяло с годините оказва миналата дейност от минно-преработвателната

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

промишленост. Във водосбора на водното тяло попадат и три броя закрити и рекултивирани хвостохранилища, от които не се очаква влошаване на състоянието на водното тяло.

В оценяваният период физикохимичните показатели и специфични замърсители са заложени за двукратно изпитване.

От анализа на получените резултати от изпитване на физикохимичните показатели е видно, че в края на оценявания период са отчетени еднократни концентрации за ортофосфати и общ фосфор над граничната стойност за добро състояние на типа реки. Резултатите от изпитване на останалите елементи за качество не показват отклонения и съответстват на нормите за добро и отлично състояние на водите.

При анализа на специфичните замърсители се наблюдават превишения по показателя арсен и в двете измервания. Получените стойности за съдържание на разтворената форма на метала превишават изискванията на МДК-СКОС за добро състояние и след прилагане на определените локални фонови концентрации на арсен за водното тяло. Не се констатират превишения на СКОС за други специфични замърсители.

През 2023 г. от БЕК в наблюдавания пункт е анализиран макрозообентос. Според направените анализи оценката попада в границите на добро състояние. Тази оценка съвпада с оценката от мониторинга проведен през предишни години.

На база резултатите последните измерени концентрации на приоритетни вещества, водното тяло е *в добро химично състояние*.

✓ ***р. Дългоделска Огоста, с код на водното тяло BG1OG789R1301***

Състоянието на водното тяло, в програмата за оперативен мониторинг, в периода е наблюдавано посредством пункт р. Дългоделска Огоста, с. Гаврил Геново. Според анализа на физикохимичните показатели водното тяло запазва добро състояние.

От анализа на специфичните замърсители водното тяло се оценява във умерено състояние. Запазва се тенденцията при измерени концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние по показател арсен. Пунктът за мониторинг е разположен н р. Дългоделска Огоста, преди вливането и като ляв приток на основното течение на р. Огоста. От извършваните оценки и в предходни периоди е установено, че основното течение на река Огоста носи фоново арсен във водите, повлияно от минали минни дейности по поречието.

От БЕК в описания по-горе пункт е анализиран макрозообентос. Според направените анализи оценката попада в границите на добро състояние. Тази оценка съвпада с оценката от мониторинга проведен през предишни години

На база резултатите от измерените концентрации на приоритетни вещества, водното тяло е *в добро химично състояние*.

Поречие река Ботуня

✓ ***р. Ботуня от Вършец до вливане на р. Черна при Долно Озирово, вкл. притоците - Бяла и Черна, водно тяло BG1OG600R1006.***

Водното тяло е планирано за анализ по физикохимични показатели, специфични замърсители и приоритетни вещества в пункт с код BG1OG00265MS1080 и име р. Ботуня след с. Вършец до вливане на р. Черна при Долно Озирово, вкл. притоците - Бяла и Черна.

От оценката на получените резултати по анализираните физикохимични показатели е видно, че водното тяло запазва добро състояние, в сравнение с предходни оценявани периоди. Всички измерени концентрации по изследваните елементи за качество показват концентрации за отлично и добро състояние, съгласно нормите в Наредба Н-4 за съответния речен тип.

При анализа на специфичните замърсители не се наблюдават измерени високи концентрации, над изискванията на СКОС за добро състояние.

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

За последно ХБМ е извършван през 2020 г. и е анализиран само БЕК фитобентос. Данните показват, че пункта попада в добро състояние, което съответства на резултатите получени през предходните години.

На база резултатите от измерените концентрации на приоритетни вещества, водното тяло е в *добро химично състояние.*

Язовири

✓ ***язовир Среченска бара, водно тяло BG1OG700L1016***

Водното тяло язовир Среченска бара е разположено в Зона за защита на водите /ЗЗВ/, предназначени за ПБВ. Съгласно Наредба № 12/18.06.2002 г. за качествените изисквания към повърхностните води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване, в оценявания период язовира е категоризиран с категория А2 с отклонения от нормите по микробиологични показатели.

За времето на 2023 година водите в язовира са мониторирани във връзка с изпълнение изискванията на Наредба №12 и е включен в Програмата за контролен мониторинг на повърхностни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване.

За последно яз. Среченска бара е бил планиран за ХБМ през 2019 г. Според получените резултати язовира се оценява в максимален екологичен потенциал.

Други реки в поречието на река Огоста

р. Бързия и р. Златица

Общото между записаните по-горе реки/водни тела е, че всяка река от извор до вливането и в р.Огоста е самостоятелно водно тяло. Оценката по водни тела/реки е следната:

✓ ***Река Бързия, с код на водното тяло BG1OG700R1003***

При анализ на данните от изпитване на физикохимичните елементи за качество от изпълнявания национален мониторинг в разглеждания период е видно, че превишения на нормите за добро състояние се наблюдава при измерените стойности по показатели общ фосфор и ортофосфати, като в края на оценявания период се наблюдава възходяща тенденция на съдържанието на измерените концентрации във водите. Водното тяло е с трайно отклонение от СКОС за добро състояние по посочените показатели, наблюдавано и в предходни периоди, и отговаря на изискванията за умерено състояние на повърхностните води.

По всички останали физикохимични елементи за качество, водното тяло запазва отлично и добро състояние на измерените концентрации, в сравнение с предходен оценяван период.

При обработка на получените резултати от анализираните специфични замърсители не се наблюдават измерени високи концентрации, над изискванията на СКОС за добро състояние, съгласно разпоредбите на *Наредба Н-4*.

От БЕК в наблюдавания пункт е анализиран макрозообентос. Според направените анализи оценката попада в границите на добро състояние. Тази оценка съвпада с оценката от мониторинга проведен през предишни години.

На база резултатите от измерените концентрации на приоритетни вещества, водното тяло е в *добро химично състояние.*

✓ ***Река Златица, с код на водното тяло BG1OG700R1002***

В оценявания период водното тяло е включено в националната програма за оперативен мониторинг и е наблюдавано по физикохимични показатели, специфични замърсители и приоритетни вещества в пункт с код BG1OG02765MS055 и име р. Златица при с. Гаганица.

Изчислените СГС на концентрациите по показателите разтворен кислород и електропроводимост отговарят на нормите за отлично състояние на водите. В оценявания период средногодишните концентрации по всички останали физикохимични елементи за качество са в граничните стойности за добро състояние за съответния речен тип, въпреки измерените еднократни

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

концентрации за показатели: азот нитритен и ортофосфати в началото и по показатели азот нитратен и общ фосфол в края на оценявания период.

Оценката по специфични замърсители показва добро сътстояние на водното тяло, съгласно изискванията на Наредба Н-4.

Оценката, според анализираните биологични показатели (макрозообентос и макрофити), отговаря на критериите за добро състояние. Тази оценка съвпада с оценката от мониторинга проведен през предишни години.

На база резултатите от измерените концентрации на приоритетни вещества, водното тяло е в добро химично състояние.

Речни водохващания /РВ/, предназначени за питейно-битово водоснабдяване /ПБВ/

- ✓ *РВ "Крушечка бара"; РВ "Старата река"; РВ "Релкьов дол"; РВ "Драгиева бара"; РВ "Орлощица 1"; РВ "Орлощица 2"; р. Ботуня до Вършец, с код на водното тяло BG1OG600R1106.*
- ✓ *РВ "Чегорила"; р. Черна до Горно Озирово, с код на водното тяло BG1OG600R1206.*
- ✓ *РВ "Пръшковица"; РВ "Гаванищица"; РВ "Садина бара"; РВ "Ширине" на реките Бързия, Рибна бара, Голяма Садина бара и Малка Садина бара, с код на водното тяло BG1OG700R1103.*
- ✓ *РВ "Шабовица"; РВ "Бели ефенди"; РВ "Голяма река"; РВ "Къса река", с код на водното тяло BG1OG700R1203.*
- ✓ *РВ "Лекия", РВ "Горна лука" - р. Превалска Огоста до вливане в р. Огоста при Белимел, с код на водното тяло BG1OG789R1101.*
- ✓ *РВ "Щавляка" и РВ "Козарице"- р. Огоста от извор до Чипровци, с код на водното тяло BG1OG789R1201.*

Посочените речни водохващания са предназначени за ПБВ. В последно изготвената категоризация към 2021 г., водните тела са категоризирани с категория А2 съгласно *Наредба № 12/18.06.2002 г. за качествените изисквания към повърхностните води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване*, с изключение на *РВ "Крушечка бара"*, водите в което са категоризирани с категория А1.

Нишава

Речно водохващанне РВ "Перачката река", водно тяло *BG1NV200R1102* е предназначено за ПБВ и е категоризирано с категория А2 съгласно *Наредба № 12/18.06.2002 г. за качествените изисквания към повърхностните води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване.*

Поречие Реки Западно от река Огоста

Реките, които са разположени на запад от река Огоста са следните:

- ✓ *Река Тимок, водно тяло BG1WO100R001*
- ✓ *Река Тополовец - водно тяло BG1WO200R004 и яз. Кулата - водно тяло BG1WO200L1003*
- ✓ *Река Войнишка - водно тяло BG1WO300R1007 и яз. Полетковци на р. Войнишка- водно тяло BG1WO300L1006*
- ✓ *Река Видбол- водно тяло BG1WO300R1008 и РВ "Бяла вода" на р. Видбол, водно тялоBG1WO300R1108*
- ✓ *Река Арчар- водно тяло BG1WO400R1009*
- ✓ *Река Скомля – водно тяло BG1WO500R011*
- ✓ *Река Лом – с водни тела: BG1WO600R015, BG1WO600R1013, BG1WO600R1112, BG1WO600R1612, BG1WO600R1712, BG1WO600R1812, BG1WO600R1912, както и РВ "Стакевска река" на р. Стакевска, РВ "Голяма река" на р. Чупренска, РВ "Голяма река" на р. Краставичка, РВ "р. Горни Лом"*

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

- ✓ *р. Нечинска бара след язовир Христо Смирненски – водно тяло BG1WO600R1014*
- ✓ *Река Цибрица – водно тяло BG1WO800R1016*
- ✓ *Язовир Расово, язовир Рабиша, язовир Ковачица, язовир Христо Смирненски (на река Лом), водни тела съответно BG1WO800L1020, BG1WO300L018, BG1WO800L021, BG1WO600L1014*

Реките, разположени на запад от река Огоста, в голямата си част са от тип R8. Реките не са с голям водосбор и са незначително натоварени, както се има предвид липсата на големи промишлени производства и малкият брой население в тази част на страната.

Особено място при анализа трябва да отделим на река Тимок. Този участък от реката, който е на устието на река Дунав и който е граничен с Р Сърбия, е характерен с висока замърсеност с метали. Източникът на замърсяване е извън пределите на Р България.

- ✓ ***Река Тимок, водно тяло BG1WO100R001***

Водното тяло се наблюдава в пункт с име *р. Тимок при гр. Брегово* и код BG1WO00014MS140. Пунктът е включен в програмата за оперативен мониторинг. Проведен е мониторинг на всички физикохимични показатели, специфични замърсители и голям брой приоритетни вещества.

В оценявания период резултатите по анализираните физикохимични показатели показва запазване на добро състояние на водите, в сравнение с оценката от предходен период. Еднократно превишение на нормите за добро състояние се установява единствено при показател азот амониев, при пробонабиране в пункта през първото тримесечие на 2023 г.

При анализа на получените резултати от изследване на специфични замърсители в пункта се наблюдава:

През 2023 г. във водите в пункта не са измерени концентрации за разтворената форма на метала - желязо СКОС за добро състояние, в сравнение с предходни периоди.

Високи концентрации на цинк в повърхностните води са отчетени еднократно през първото полугодие. В края на оценявания период се наблюдава низходяща тенденция, но изчислената средногодишна концентрация остава над СГС-СКОС за добро състояние.

Може да се отбележи, че през второто полугодие на 2023 г., при извършеният оперативен мониторинг, при едни и същи пробонабирания на води в пункта, са установени високи концентрации за разтворената форма на металите мед и манган, като при мангана най-високо измерената концентрация достига до 5 пъти над СКОС за добро състояние. Въпреки наблюдаваната низходяща тенденция в отчетените стойности, изчислените средногодишни концентрации остават над СКОС.

За показател алуминй във водното тяло еднократно са измерени концентрации, превишаващи СКОС. Предвид отчетените низходящи концентрации за елемента в края на периода, средната стойност за периода не превишава СГС-СКОС.

За металите: Манган, Мед, Цинк и Алуминий са измервани концентрации над СКОС за добро състояние, съгласно Приложение №7 на Наредба Н-4 и в предходни оценявани периоди.

През 2023 г. от биологичните елементи за качество са анализиран макрозообентос и макрофити. Данните показват, че състоянието на тялото се оценява като умерено. Тази оценка съвпада с оценката от мониторинга проведен през 2022 г..

Направената оценка на химичното състояние показва:

Отчитат се измерени високи концентрации по показатели кадмий и никел. Най-висока измерена концентрация във водите в пункта и при двете разтворени форми на елементите, при едно и също пробонабиране, се отчитат в началото на 2023 г., като стойността за кадмий достига до 6-7 пъти над СКОС за добро състояне по Наредба за СКОС. Въпреки наблюдаваната низходяща тенденция в измерените концентрации в края на оценявания период, изчислените средногодишни концентрация на металите кадмий и никел превишават СГС-СКОС за повърхностни води.

Химичното състояние се оценява като не достигащо добро/ лошо състояние, поради измерени високи стойности на тежките метали кадмий (Cd) и никел (Ni).

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

В заключение на казаното, може да се обобщи, че водите на р. Тимок в българския участък са замърсени с тежки и други метали като никел, кадмий, мед, цинк, манган и алуминий. Минно – добивната дейност е един от основните източници на замърсяване на повърхностните води с тежки метали, каквито са трайно установени във водите на р. Тимок. Замърсяването е извън територията на Р България, предвид факта че на българска територия в този район няма източници на химично замърсяване. Предположението ни е, че източник на замърсяване е флотационата фабрика в Р Сърбия, тъй като от българска страна липсва източник на натоварване.

✓ ***р. Тополовец след язовир Кула до устие, вкл. притоци - р. Делейнска и р. Рабровска с Полянска - водно тяло с код BG1WO200R004***

Екологичното и химично състояние на водното тяло се наблюдава в мониторингов пункт с код BG1WO00211MS120 и име р. Тополовец преди вливане в р. Дунав, при гр.Видин.

Водното тяло обхваща целия водосбор на р. Тополовец, заедно с нейните по-големи десни притоци: Рабровска и Делейнска река.

Оценката на резултатите от изпитване на физикохимичните елементи за качество във водното тяло показва, че в началото на периода едновременно са отчетени концентрации над нормите на показатели азот амониев, общ азот и електропроводимостта на водата. Промяната в електропроводимостта на водата и наличието на биогенния елемент азот и неговите съединения регистрират инцидентно натоварване на водите на р. Тополовец при пункта, водещо до отклонение от добро състояние. Измерените концентрации по показателите до края на оценявания период са в границите на добро и отлично състояние, както и стойностите от изпитване по останалите физикохимични елементи за качество.

От анализът на данните за специфичните замърсители не се установява несъответствие с изискванията на СКОС за добро състояние на повърхностните води.

През 2023 г. от биологичните елементи за качество са анализирани макрофити. Данните показват, че състоянието на тялото се оценява като добро. Тази оценка съвпада с оценката от мониторинга проведен през 2022 г.

Анализа на приоритетни вещества отчита еднократно минимално превишение на измерена концентрация над изискванията на СКОС за добро състояние по показател трихлорметан. Може да се отбележи, че всички останали измервания са под границата на количествено определяне на метода. Изчислената средногодишна стойност за приоритетното вещество не превишава СКОС. Химичното състояние на водното тяло се оценява като добро.

✓ ***Река Войнишка - водно тяло BG1WO300R1007***

Водното тяло е планирано за анализ в периода в пункт с име р. Войнишка - с.Търняне и код BG1WO00321MS100.

При направената оценка на данните по физикохимичните показатели се установява, че всички измерени концентрации на елементите за качество във водите на реката отговарят на изискванията за отлично и добро състояние, с изключение на еднократно превишение на електропроводимостта на повърхностните води с минимално отклонение от нормата през третото тримесечие на 2023 г. Може да се отбележи, че има подобрение на екологичното състояние на водите на р. Войнишка по показатели БПК5 и общ азот, при които от умерено състояние в предходния оценяван период при настоящата оценка показват добро състояние на водите.

От анализираните специфични замърсители не се наблюдават измерени концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние.

Резултатите от извършения хидробиологичен мониторинг на БЕК макрозообентос показват отлично състояние. При мониторинга извършен през предходен период състоянието на пункта е било оценено като добро.

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

Анализа на приоритетни вещества не отчита концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние, съгласно нормите на Наредба за СКОС. В оценявания период, химичното състояние на тялото се оценява като добро.

✓ ***Река Скомля – водно тяло BG1WO500R011***

Наблюдава се с един мониторингов пункт с код BG1WO00521MS060 и име р. Скомля след с. Септемврийци.

След анализа на резултатите по физикохимични елементи за качество, за водното водното тяло може да се отбележи, че:

По показатели: азот нитритен, разтворен кислород, общ фосфор и ортофосфати по измерените концентрации се запазва отличното състояние на водите.

Превишения на максимума на стандарта за качество за добро състояние, определящи умерено състояние на водите, се наблюдава при измерените концентрации в р. Скомля в пункта по показатели:

- БПК5 – еднократно в средата на 2023 г., след което се отчита намаляваща тенденция на показателя;

- електропроводимост – и двете измерени концентрации на елемента за качество показват превишение на СК за добро състояние.

Отклонението от нормите по показател електропроводимост е индикатор за промяна във водната екосистема и може да насочи вниманието към замърсяване. Превишенията на СКОС за добро състояние по БПК5 е показателно за органично замърсяване. Във водосбора на водното тяло няма действащи производствени предприятия. Попадат населени места, без изградена канализационна система за отпадъчни води и обработваеми земеделски площи.

При анализа на специфичните замърсители не се наблюдават измерени високи концентрации, над изискванията на СКОС за добро състояние.

Общата оценка по физикохимични показатели и специфични замърсители за водното тяло е умерено състояние.

За периода в пункта не са залагани за изпитване приоритетни вещества. Последно изготвената оценка показва добро химично състояние на водното тяло.

Река Лом – с водни тела: BG1WO600R015, BG1WO600R1013, BG1WO600R1112, BG1WO600R1612, BG1WO600R1712, BG1WO600R1812, BG1WO600R1912, както и РВ "Стакевска река" на р. Стакевска, РВ "Голяма река" на р. Чупренска, РВ "Голяма река" на р. Краставичка, РВ "р. Горни Лом"

✓ **Водно тяло с код *BG1WO600R1013 р. Лом от вливане на р. Стакевска до вливане на р. Нечинска бара.***

Водното тяло се мониторира в пункт с код BG1WO01631MS100 и име *р. Лом след с. Крива Бара, преди вливане на Неченска бара.*

Направеният анализ на данните по физикохимичните показатели за 2023 г. показва, че водите на водното тяло отговарят на изискванията за добро състояние. Еднократно са измерени концентрации над СКОС за добро състояние по показателя БПК5 (след което се наблюдава низходяща тенденция). В предходни периоди не са измервани високи концентрации по показателя, водното тяло запазва добро състояние по физикохимични елементи за качество.

От анализа на специфичните замърсители – метали се установяват инцидентно измерена еднократна концентрация за разтворената форма на желязо над изискванията на СКОС за добро състояние. Може да се отбележи, че в предходни оценявани периоди не се установяват превишения на метала в повърхностните води на р. Лом в пункта. Не се наблюдават измерени високи концентрации за други специфични замърсители, над изискванията на СКОС за добро състояние.

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

В посоченият пункт са анализирани БЕК макрозообентос и макрофити, като резултатите показват добро състояние. Тази оценка съвпада с оценката от мониторинга проведен през предходни години.

Анализът на приоритетни вещества не показва стойности над СКОС за добро състояние на водите на река Лом. Тялото е в добро химично състояние.

✓ ***Водно тяло с код BG1WO600R015 р. Лом от вливане на р. Нечинска бара до устие***

Водното тяло се наблюдава в мониторингов пункт с код BG1WO00061MS030 и име р. Лом преди гр. Лом. Пунктът е разположен преди устието на р. Лом в р. Дунав.

От направената оценка на данните, от анализ на физикохимичните показатели, се установява, че водите на водното тяло запазват добро състояние. В оценявания период не са отчетени превишения на СКОС по изпитаните елементи за качество във водите на р. Лом в пункта.

От анализа на специфичните замърсители няма измерени високи концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние, с изключение на еднократно установено превишение на желязо, в средата на оценявания период. Във водите на р. Лом в пункта са измервани еднократни инцидентни концентрации над СКОС и в предходни периоди. Може да се отбележи, че изчислените средногодишни концентрации за разтворената форма на метала отговарят на СКОС за добро състояние. В посоченият пункт са анализирани БЕК макрозообентос и макрофити, като резултатите показват добро състояние. Тази оценка съвпада с оценката от мониторинга проведен през предходни години.

На база резултатите от измерените концентрации на приоритетни вещества, водното тяло е в добро химично състояние.

✓ ***Водно тяло с код BG1WO600R1112 р. Лом от вливане на р. Краставичка при Горни Лом до вливанена р. Стакевска***

Водното тяло е разположено в горното течение на р. Лом. В оценявания период е наблюдавано в мониторингов пункт с код *BG1WO00659MS050* и име *р. Лом при с. Горни Лом*.

От направената оценка на резултатите от изпитване на физикохимичните показатели, водното тяло запазва умерено състояние.

Въпреки отличното състояние за измерените концентрации по показатели: разтворен кислород, електропроводимост, азот амониев и азот нитритен, както и доброто състояние на водите по ортофосфати и активна реакция pH във водите на р. Лом в горното и течение, умерено остава състоянието по общ фосфор. По физикохимични елементи за качество: БПК5, азот нитритен и общ азот показва влошаване на състоянието и от добро в предходни периоди, през 2023 г. преминава в умерено. Може да се отбележи, че в оценявания период в средата на 2023 г. при едно и също пробонабиране се отчита превишение на стандарта за добро състояние едновременно по азот нитратен и общ азот, като най-високата измерена концентрация е до 4 пъти над изискванията за добро състояние по Наредба Н-4. В края на оценявания период и по двата показателя се наблюдава низходяща тенденция в измерените стойности, попадащи в границите на добро състояние.

Във водосбора на водното тяло липсват промишлени заустявания. Пунктът за мониторинг е разположен непосредствено след населено място без изградена канализационна система. Може да се предположи, че вероятните причини за измерените високи концентрации в реката за БПК5, азот нитритен, общ фосфор и общ азот са по-скоро инфилтрация от обработваемите земеделски от наторяване в района на водосбора, включително заустявания от населените места, без изградена канализационна система, при евентуален период на маловодие.

От анализа на специфичните вещества се наблюдава еднократно превишение на нормите за добро състояние на измерени стойности за елемента Алуминий в началото на 2022 г., но изчислената средногодишна концентрация за показателя в оценявания период не превишава СКОС за вътрешни повърхностни води. Изчислените средногодишни стойности /СГС/ по останалите анализирани

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

специфични елементи и вещества във водното тяло не надвишава изискванията на СКОС за добро състояние.

От биологичните елементи за качество са анализирани макрозообентос и макрофити. Данните показват, че състоянието на пункта се оценява като отлично. За сравнение, при мониторинга извършван през 2019 г. състоянието на пункта е било оценено като добро.

В пункта не са залагани за изпитване приоритетни вещества. Последно изготвената оценка показва добро химично състояние на водното тяло.

✓ ***Река Цибрица – водно тяло BG1WO800R1016 с географско описание р. Цибрица от извор до устие, вкл. приток - р. Цибър***

Водното тяло се мониторира в пункт с код BG1WO00811MS010 и наименование *р. Цибрица при с. Долни Цибър,* разположен преди устие на р. Цибрица в р. Дунав. От анализ на данните по физикохимичните показатели за качество при мониторинговия пункт се установява, че в оценявания период водите на реката запазват умерено състояние по показатели азот нитратен и общ азот. Оценката показва, че измеренитеконцентрации за елемента азот, като азот нитратен и общ азот във водите на р. Цибрица достигат до два пъти превишение над нормите за добро сътояние, при измерване. В края на периода се наблюдават тенденции към завишаване съдържанието на общ азот, а за нитратния азот е в посока към достигане границите на добро състояние на повърхностните води. Пунктът е разположен извън населено място, и отчита натиска основно от земеделски източници. Голям процент от водосбора на водното тяло е заето с обработваеми земи, което е вероятна причина за установените азотни превишения.По останалите физикохимични елементи за качество, водите на р. Цибрица отговарят на изискванията за добро и отлично състояние.

По изпитаните специфични замърсители не се отчитат превишения на СКОС за добро състояние по Наредба Н-4.

През 2023 г. не е извършван ХБМ във водното тяло. През 2021 г. от БЕК са анализирани макрозообентос, макрофити и фитобентос. Според анализираните данни пунктът попада в категорията за добро състояние. Тази оценка съвпада с оценката от мониторинга проведен през предходни години.

Няма измерени превишения на СКОС за добро състояние по анализираните приоритетни вещества. На база получените резултати от изпитване в оценявания период, химичното състояние на водното тяло се оценява като добро.

✓ *Речните водохващания: РВ "Бяла вода" на р. Видбол, РВ "Стакевска река" на р. Стакевска, РВ "Голяма река" на р. Чупренска, РВ "Голяма река" на р. Краставичка, РВ "р. Горни Лом" са предназначени за питейно-битово водоснабдяване /ПБВ/. Разположени са в Зона за защита на водите /ЗЗВ/, предназначени за ПБВ.*

Въз основа на резултатите за РВ "р. Горни Лом" и РВ "Голяма река" на р. Чупренска може да се направи извода, че същите отговарят на изискванията за добро/отлично състояние по отношение на физкохимичните елементи за качество, специфичните замърсители и на добро химично състояние. Ползвайки подхода на групирането, всички РВ в поречие на реките западно от Огоста се оценяват в добро екологично и добро химично състояние.

Посочените речни водохващания според последно изготвената оценка са категоризирани с категория А2, съгласно *Наредба № 12/18.06.2002 г. за качествените изисквания към повърхностните води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване*.

✓ ***Язовир Ковачица,* водно тяло от езерен тип с код *BG1WO800L021***

В оценявания период водното тяло е планирано за наблюдение по физикохимични показатели и специфични замърсители с код BG1WO00812MS061 и географско описание „яз. Ковачица - на стената“.

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

От изготвеният анализ на получените резултати от изпитване, водното тяло се оценява, както следва:

При анализ на данните по физикохимичните елементи за качество се установява, че за показатели: електропроводимост и БПК5, измерените концентрации и в двете пробонабирания през 2023 г. показват превишение на нормите за добро състояние, като БПК5 във водите на язовира в края на периода достига до 2 пъти над стандарта за качество. Резултатите по показателите показват запазване на умерено състояние на водите по БПК5 и електропроводимост, в сравнение с предходни периоди.

В края на оценявания период се отчита възходяща тенденция при измереното съдържание на общ фосфор във взетите проби от язовира. Измерените високи стойности на показатели: Електропроводимост и БПК5, и в двете проби са показателни за влошено състояние на водите в язовира. Стойностите за параметър електропроводимост над СКОС за добро състояние „носят“ информация за промяна в минералния състав на водната екосистема и могат да бъдат индикатор за наличие на замърсяване. Биохимичната концентрация на кислород за пет дни (БПК5) е масовата концентрация на разтворения кислород, изразходван при определени условия за биохимичното окисление на органични и/или неорганични вещества във водата и е условна количествена характеристика за степента на замърсяване на водите. Язовир Ковачица е разположен извън населено място, в землището на едноименното село Ковачица. В самостоятелния водосбор на водното тяло липсва промишленост и директно натоварване от точкови източници. Около язовира са разположени земеделски земи и площи.

От направения анализ на изследваните специфични замърсители може да се обобщи: не се установяват наднормени концентрации за анализираните вещества.

За последно в яз. Ковачица е провеждан хидробиологичен мониторинг през 2019 г. на БЕК фитопланктон. Язовира е оценен в добър екологичен потенциал, което показва леко влошаване на потенциала, тъй като при предходното изследване, яз. Ковачица е бил оценен с максимален потенциал.

За периода в пункта не са залагани за изпитване приоритетни вещества. Последно изготвената оценка показва добро химично състояние на водното тяло.

✓ **Язовир Христо Смирненски е водно тяло с код BG1WO600L1014 и географско описание *„Язовир Христо Смирненски на река Нечинска бара“***

В оценявания период водното тяло е планирано за наблюдение по физикохимични показатели и специфични замърсители.

Анализът на резултатите от изпитване по физикохимични показатели за качество показва, че във водите на язовира, всички измервания за общо съдържание на фосфор са над нормите за добро състояние. Тенденциите в концентрацията на фосфор като ортофосфати във водите показва, че в средата на оценявания период и са превишени нормите за доброто състояние, и намаляваща тенденция към края на 2023 г. със стойности отговарящи на добро състояние. За измерените БПК5 стойности на водите в язовира се забелязва обратна тенденция: въпреки отчетената концентрация за добро състояние в средата на 2023 г., последно измерените в периода концентрации са над нормите за добро състояние.

Може да се отбележи, че превишения на нормите за добро състояние по физикохимичните показатели: БПК5, ортофосфати и общ фосфор са регистрирани и в предходни оценявани периоди.

От анализа на специфичните замърсители в оценявания период, може да се обобщи, че във водите на язовира:

- в средата на периода еднократно са измерени стойности на разтворената форма на метала – цинк над СКОС за добро състояние по Наредба Н-4;

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

- и двете измерени концентрации за разтворен манган многократно (от 5 до 8 пъти) превишават СКОС за добро състояние, съгласно нормите в Приложение № 7 на Наредба Н-4.

Превишения по показател манган са установени във водите на язовира и в предходни оценявани периоди.

Резултатите по останалите анализирани специфични замърсители не показват отклонения от добро състояние на повърхностните води.

Язовир Христо Смирненски е бил планиран за хидробиологичен мониторинг през 2020 г. Комплексната оценка по всички метрики на БЕК фитопланктон показва, че язовира се намира в умерен екологичен потенциал.

През 2023 г. в пункта не са залагани за изпитване приоритетни вещества. Последно изготвената оценка показва добро химично състояние на водното тяло.

✓ ***яз. Кула- водно тяло BG1WO200L1003***

Водното тяло е планирано за анализ по физикохимични показатели и специфични замърсители в периода, в пункт с име „яз. Кула - на стената“ и код BG1WO29791MS011.

От оцентака по физикохимични елементи за качество се установява, че всички измерени концентрации за БПК5 превишават нормите за добро състояние. При получените стойности за наличие на общ фосфор във водите на яз. Кула прави впечатление, че в средата на 2023 г. е измерена концентрация над СК за добро състояние, след което второто измерване е с низходяща тенденция към добро състояние на водите. Отклонения от качеството на водите в язовира по тези два показателя са отчетени и в предходнен оценяван период, когато водното тяло е оценявано в умерено състояние по показателите.

По всички останали физикохимични елементи за качество резултатите от изпитване са в границите на добро и отлично състояние спрямо изискванията на Наредба Н-4.

От направения анализ на изследваните специфични замърсители може да се обобщи: не се установяват наднормени СГС на концентрациите за анализираните специфични замърсители.

За последно в яз. Кула е провеждан хидробиологичен мониторинг през 2019 г. на БЕК фитопланктон. Язовира е оценен в добър екологичен потенциал, което потвърждава резултатите получени при предходни изследвания.

През 2023 г. в пункта не са залагани за изпитване приоритетни вещества. Последно изготвената оценка показва добро химично състояние на водното тяло.

✓ ***Река Арчар- водно тяло с географско описание р. Арчар от извор до устие, вкл. притоци - Салашка и Градска река и код BG1WO400R1009***

Река Арчар извира на 200 м източно от връх Бабин нос в планината Бабин нос, на 1060 m н.в и до село Раяновци тече в планинска гориста долина. Водното тяло обхваща целия водосбор от извор на основното течение на р. Арчар и десните и притоци Салашка и Градска река.

В националната програма за оперативен мониторинг състоянието на водното тяло се наблюдава в един пункт с код BG1WO00413MS070 и име р. Арчар, при с. Арчар, разположен преди устието и в р. Дунав.

Анализът на физикохимичните елементи за качество в пункта показва, че водното тяло отговаря на добро състояние спрямо изискванията на Наредба Н-4. През оценявания период в пункта измерените концентрации по отделните физикохимични елементи за качество съответстват на отлично и добро състояние, с изключение на инцидентно измерена висока стойност за БПК5 във водите на р. Арчар в средата на 2023 г., след което се наблюдава низходяща тенденция и последващите измерени концентрации са в граничните стойности за добро състояние на повърхностните води, както е оценен показателя и в предходни периоди.

Получените резултати от изпитване на специфичните замърсители в пункта не показват концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние. През 2023 г. в посоченият пункт са

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

анализирани БЕК макрозообентос и макрофити, като резултатите показват добро състояние. Тази оценка съвпада с оценката от мониторинга проведен през предходни години.

Анализът на приоритетни вещества не показва концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние. Химичното състояние на тялото се оценява като добро.

2.4. Кратка обобщена информация за обектите, източници на отпадъчни води

Опазването, рационалното използване и управлението на водните ресурси е от първостепенна важност за устойчивото развитие, както за региона, така и за цялата страна. Най-значителният индикатор за въздействието на човешката дейност върху естествената водна среда е качеството на водите. Към основните източници на замърсявания на водите спадат земеделието, промишлеността, транспорта и населените места, като голяма част от тези замърсявания постоянно се изпускат в повърхностните и подземни води. Замърсителите, основно от органичен произход, се разграждат под въздействието на естествени самопречистващи процеси до определена степен, но някои вещества изобщо не могат да бъдат разградени от естествените процеси, което налага тяхното отстраняване или намаляване до допустими за околната среда граници. Източниците на замърсяване се делят на:

- ***Точкови източници на замърсяване*** - това са заустването на канализации на населени места с над 2000 е. ж. заустващи без необходимо пречистване; зауствания от градски пречиствателни станции за отпадъчни води; зауствания на промишлени отпадъчни води от индустриални обекти.
- ***Дифузни източници на замърсяване*** - населени места без ПСОВ и без канализация, промишлени зони без канализация, сметища без изолация. При дифузно внесените вещества от значение са биогенните вещества, пестицидите (препарати за растителна защита) и тежките метали. Проблемите, произлизащи от дифузното натоварване на повърхностните води с азот, се влияе основно от притока от подземните води (разтворените вещества), а натоварването с фосфор - основно от ерозията (внесените количества твърди частици). Други значими замърсявания са стари замърсявания и/или опасни замърсявания на почвата (включително от депа, аварии), при изоставени минно-технически съоръжения или значително сухо или мокро отлагане от атмосферата.
- ***Морфологични изменения*** - прекъсването на естествената дължина на реките, физически изменения на коритото, развитие на инфраструктурата (пътища, мостове), инженерни дейности, земекопни работи са важни и съществени въздействия, които влияят върху натоварването с вредни и биогенни вещества, увреждащи жизнената среда на водните организми.
- ***Хидроморфологични изменения*** - водочерпенето от повърхностните води, регулиране на оттока. Това са проблеми, възникнали вследствие изграждане на хидроенергийни съоръжения (ВЕЦ, МВЕЦ), изграждане на язовири, диги за защита от наводнения, бентове и преливници. Хидроморфологичните промени въздействат в значителна степен върху водните организми. Особено силно е въздействието на напречни строителни съоръжения, които възпрепядстват миграционните коридори на водни организми.

Съгласно Закона за водите РИОСВ осъществява контрол върху обектите, формиращи отпадъчни води и заустващи в повърхностни водни обекти с издадени по реда на Закона за водите разрешителни за заустване на отпадъчните води в повърхностни водни обекти или комплексни разрешителни по Закона за опазване на околната среда с цел опазване и подобряване състоянието на водните ресурси в териториалния обхват на инспекцията. В разрешителните са определени индивидуални емисионни ограничения (ИЕО) за формираните от дейността им отпадъчни води по определени показатели в зависимост от характера на съответното производство. Постигането на заложените в разрешителните ИЕО преди заустването на отпадъчните води във водоприемник или канализационна система се постига чрез пречиствателни съоръжения (мазниноуловители, каломаслоуловители, локално пречиствателни станции за отпадъчни води).

<u>2.4.1.Селищни канализационни системи с и без изградени ПСОВ</u>

С оглед на изискванията на Директива 91/271/ЕИО относно пречистване на отпадъчните води от населените места (Директивата) към 31.12.2023 г. на територията на РИОСВ – Монтана се

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

експлоатират три ПСОВ - на гр. Видин и гр. Монтана (за агломерации с население над 10 000 е.ж.), и на гр. Вършец (за агломерациии между 2 000 и 10 000 е.ж.). Същите напълно отговарят на изискванията на Директивата относно заустването на пречистените отпадъчни води от населените места в чувствителни зони - наличие и на третично стъпало (съоръжение за отстраняване на фосфора). Операторите регулярно представят в РИОСВ – Монтана протоколи с резултати от проведения собствен мониторинг на отпадъчните води, чрез които може да се удостовери постигането на необходимото качество на пречистване на отпадъчни води от трите ПСОВ.

През 2023 г. на територията на РИОСВ – Монтана не са изграждани или въвеждани в експлоатация ПСОВ от обхвата на Директивата. В експлоатация са още три селищни пречиствателни станции на с. Расово, общ. Медковец, на с. Копиловци, общ. Георги Дамяново и на с. Раковица, общ. Макреш, извън обхвата на Директивата. Осъществена е една извънредна проверка на ПСОВ – Вършец

През отчетният период са извършени 19 броя проверки на КС с ПСОВ на територията на инспекцията. Констатирано е минимално превишаване на ИЕО по показател „БПК$_5$“ на изход ПСОВ – с. Копиловци, за което на Община Георги Дамяново е дадено предпсиание за установяване на причините и предприемане на коригиращи действия, изпълнено в срок. За допуснато превишение на ИЕО от разрешителното за заустване на „В и К - Видин“ ЕООД, гр. Видин за ПСОВ – Видин е наложена еднократна санкция по реда на чл. 69, ал. 1 от ЗООС.

На КС без изградени ПСОВ са извършени 27 броя проверки по изпълнение на условията в разрешителни за заустване, за пробонабиране и налагане на санкции. На операторите на пет от КС са дадени 3 бр. предписания за установяване на причините за допуснатото неспазване на индивидуалните емисионни ограничения от разрешителното за заустване и подаване на заявление в БДДР – Плевен за издаване на ново разрешително за заустване. Дадените предписания са изпълнени в указания срок. За допуснати превишения на ИЕО от разрешителните за заустване на Община Кула за КС на гр. Кула, Община Грамада за КС на гр. Грамада и „В и К“ ООД, гр. Монтана за КС на гр. Лом са наложени санкции по реда на чл. 69, ал. 1 от ЗООС.

По отношение спазването разпоредбите на *Наредба №7/2000 г. за условията и реда за заустване на производствени отпадъчни води в канализационните системи на населените места*, през отчетния период са извършени седем проверки на обекти с комплексно разрешително, които заустват отпадъчни води в канализационните системи на населените места. Заустването на производствените отпадъчни води се осъществява на база сключен на основание чл. 4, ал. 3 от *Наредба №7/2000 г.* договор с В и К оператора на съответната канализационна мрежа. Провеждан е собствен мониторинг на отпадъчните води, при който е констатирано спазване на заложените норми.

2.4.2. Отпадъчни води, формирани от дейността на стопански субекти, в обхвата на РИОСВ – Монтана

2.4.2.1. Стопански субекти, източници на отпадъчни води, с пречиствателни съоръжения, които не работят ефективно на територията на РИОСВ – Монтана през 2023 г.:

- **За поречие Дунав:**
  - ✓ *„ Пирин Трейд 2013“ ЕООД, гр. София, Млекопреработвателно предприятие в с. Кошава, общ. Видин* – за отчетния период продължава да действа наложената през 2022 г. текуща санкция по реда на ЗООС за допуснато превишаване на ИЕО от разрешителното за заустване.
- **За поречия Огоста и Западно от Огоста:**

✓*"Мити 01"ЕООД, гр. София, Месопреработвателно предприятие в гр. Лом* - за допуснато минимално превишение на ИЕО от разрешителното за заустване въз основа на резултатите от проведен контролен мониторинг на отпадъчните води на дружеството е наложена текуща санкция по реда на ЗООС.

✓*„Компас” ЕООД, гр. Монтана, Предприятие за производство на месни и меснорастителни консерви в с. Комарево, общ. Берковица* - наложена текуща санкция от проведен контролен мониторинг, намалена след удостоверяване на намаляване на неспазването на ИЕО;

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

✓„Аркус" Ад, гр. Лясковец, Обособено производство в гр. Лом (Поделение 1400) – констатирани превишения на ИЕО от разрешителното и е наложена текуща санкция. Санкцията е отменена след предприемане на действия по установяване на причините и тяхното отстраняване, и последващо удостоверяване чрез изпитване на отпадъчните води на прекратяването на неспазването на ИЕО;

✓ *„Кариана" ЕООД, гр. София, Месопреработвателно предприятие в с. Ерден, общ. Бойчиновци* – увеличена е наложената през 2021 г. текуща санкция (собствен мониторинг);

✓ *СД „Лаф – Велизаров и Сие", гр. Белоградчик, Млекопреработвателно предприятие в с. Дъбравка, общ. Белоградчик* - наложена текуща санкция на стойност (контролен мониторинг), отменена след прекратяване на неспазването на ИЕО (контролен мониторинг).

2.4.2.2. Брой стопанските субекти на територията на РИОСВ - Монтана, които с отпадъчните си води ***емитират приоритетни и приоритетно опасни вещества,*** съгласно Приложение №1 към чл. 1, ал. 2 на *Наредбата за стандарти за качество на околната среда за приоритетни вещества и някои други замърсители*

Актуалният списък на обектите със заложени в издадените им разрешителни по ЗООС или ЗВ норми по приоритетни и приоритетно опасни вещества е публикуван на интернет страницата на инспекцията в сектор „Води" - 13 обекта, от които четири са с издадено комплексно разрешително по ЗООС, разполагат с локална ПСОВ и заустват в КС с ПСОВ на гр. Монтана. При извършените през 2023 г. проверки на тези обекти е констатирано, че локалните пречиствателни станции за отпадъчни води се поддържат в нормален експлоатационен режим. Резултатите от проведения през 2023 г. мониторинг на отпадъчните води показват, че заложените в разрешителните приоритетни и приоритетно опасни вещества са със стойности доста под определения праг или по-малки от границата на количественото определяне на метода, т.е. не се съдържат в отпадъчните води на тези обекти.

2.4.2.3. Общият брой на стопанските субекти на територията на РИОСВ - Монтана, от дейността на които се формират ***биоразградими промишлени отпадъчни води*** *и които заустват в повърхностен воден обект*, съгласно Приложение №4 към чл. 35, ал. 2 от *Наредба №2 от 08.06.2011 г. за издаване на разрешителни за заустване на отпадъчни води във водни обекти и определяне на индивидуалните емисионни ограничения на точкови източници на замърсяване (обн. ДВ, бр. 47/21.06.2011 г.)* – **десет обекти** с издадени разрешителни за заустване**.**

През 2023 г. са осъществени всички планирани проверки на обектите, формиращи биоразградими промишлени отпадъчни води с издадени разрешителни за заустване, съгласно *Приложение № 4 към чл. 35, ал. 2 от Наредба №2 от 08.06.2011 г. за издаване на разрешителни за заустване на отпадъчни води във водни обекти и определяне на индивидуалните емисионни ограничения на точкови източници на замърсяване (обн. ДВ, бр. 47/2011 г.)*. На СД „Лаф – Велизаров и Сие", гр. Белоградчик за млекопреработвателно предприятие в с.Дъбравка, общ. Белоградчик е наложена текуща санкция по реда на ЗООС, която впоследствие е отменена след прекратяване на неспазването на ИЕО от разрешителното. На млекопреработевателното предприятие в с. Кошава, общ. Видин с оператор „Чарива Фуудс" ЕООД, гр. София и на месопреработвателното предприятие в гр. Лом с оператор „Мити 01" ЕООД, гр. София продължават да действат наложените през 2022 г. текущи санкция по чл. 69, ал. 1 от ЗООС. Наложената на „Ел Би Булгарикум" ЕАД, гр. София за обект Производствена база в гр. Видин е отменена.

2.4.2.4. Проблеми със замърсяване на реките с ***руднични води –*** *няма.*

Най-често нарушенията на екологичното законодателство в областта на опазване на водите са свързани с неспазване на емисионните норми от рарешителните за заустване, причиненно

3400 гр. Монтана, ул."Юлиус Ирасек" №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

от допусната от страна на операторите неефективна работа на съществуващите пречиствателни съоръжения.

2.4.3. Обобщена информация за осъществения през 2023 г. контрол върху обектите, формиращи отпадъчните води на територията на РИОСВ – Монтана

През 2023 г. са извършени общо **248 броя проверки** на 165 броя обекти**,** както следва:

- **120** броя *планирани контролни* проверки на 60 обекта при заложени по план 120 броя проверки на 60 обекта, формиращи отпадъчни води по поречията на реките Дунав, Огоста, Лом, Ботуня, Цибрица, Тополовец, Войнишка, Видбол и Арчар, в т.ч. 42 броя проверки (46 броя пробонабирания) на 24 броя обекта, формиращи отпадни води и заустващи във водни обекти, включени в Геоинформационната система за управление на водите и докладване (ГИСУВД) през 2023 г. по Заповед №РД - 1093/09.12.2021 г. на МОСВ; 22 броя проверки с пробонабирания (26 бр.) от 22 бр. обекти, невключени в горецитираната заповед на МОСВ; 24 броя комплексни проверки на 24 броя обекти по заповед на Директора на РИОСВ – Монтана и 32 броя самостоятелни проверки по компонент „Води“.

- **15** броя планови проверки по комплексни разрешителни на 15 броя обекти;

- **113** броя извънредни проверки на 105 обекти, в т. ч. за съставяне на констативен протокол за налагане/отмяна на санкция; по изпълнение на предписания; по сигнали и жалби; по заповед на Министъра на ОСВ, Директора на РИОСВ – Монтана, писма на МОСВ, разпореждане на Прокуратурата, писма на Директора на БДДР – Плевен, по заповед на Областен управител на Област Монтана и на Област Видин, и кметове на общини; по проекти, финансирани от ПУДООС.

За този отчетен период с цел преустановяване или предотвратяване на замърсявания на водите, привеждане на обектите в съответствие с екологичното законодателство в областта на водите, са дадени общо 14 предписания, като 13 от тях са изпълнени в срок, а на едно все още не е изтекъл срока.

Експерт от направление е взел участие в пет Държавни приемателни комисии, за които е изготвено положително становище за въвеждане на обекта в експлоатация.

Съвместно с представители на Регионална лаборатория – Монтана към ИАОС – София са извършени **77** броя пробонабирания, в т.ч. 46 бр. контролни пробонабирания на отпадъчни води от 24 бр. обекти по Заповед № РД - 1093/09.12.2022 г. на Министъра на ОСВ и 26 бр. контролни пробонабирания на 22 обекти с разрешителни за заустване, невключени в гореупоменатата заповед на МОСВ, и 5 бр. пробонабирания от повърхностни и отпадъчни води от 4 бр. водни обекти във връзка с постъпили в инспекцията сигнали. Данните от проведения през годината контролен мониторинг на отпадъчни са въведени в ГИСУВД.

През отчетната година експертите от РИОСВ - Монтана са взели участие в проверки на проводимостта на общо 80 речни участъка по Заповеди на Областните управители на Монтана и Видин, и кметове на общини.

През 2023 г. за допуснати превишавания на ИЕО от разрешителните за заустване, установено въз основа на резултатите от проведен контролен и собствен мониторинг на отпадъчни води, на 9 оператора по реда на чл. 69, ал. 1 от ЗООС са наложени 7 текущи и 3 еднократна санкции. За констатирани административни нарушения на операторите на 2 обекти (Община Кула като оператор на Канализационна система на гр. Кула и „Компас“ ЕООД, гр. Монтана за обект Предприятие за производство на месни и меснорастителни консерви в с. Комарово, общ. Берковица) са съставени АУАН по Закона за водите за допуснато неспазване на ИЕО от разрешителното за заустване и за неподдържане на ПСОВ в техническа и експлоатационна изправност.

3. СЪСТОЯНИЕ НА ПОДЗЕМНИТЕ ВОДИ

Програмите за мониторинг на подземни води се разработват ежегодно, съгласно изискванията на *чл. 169 б от Закона за водите* и *Приложение V* на *РДВ*. За оценка състоянието на подземните води се разработват две програми - за оценка на качеството и за оценка на количеството на подземните

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

водни тела. При планиране на програмите за мониторинг и избора на пунктовете се съблюдават изискванията на утвърдената „*Методика за планиране на мрежи и програми за мониторинг на подземните води“*.

Мониторинг на качественото (химично) състояние

За оценка на химичното състояние на подземните води, съгласно изискванията на *чл. 169б, ал. 1 от ЗВ*, Басейнова дирекция Дунавски район (БДДР), разработва програма за контролен и оперативен мониторинг. За всеки отделен мониторингов пункт (МП) включен в програмите се определя индивидуална схема с честота на изпитване и показатели на анализ.

На територията на Дунавски район за басейново управление (ДРБУ) са определени 50 броя подземни водни тела (ПВТ) наблюдавани посредством 153 броя пункта, съгласно Заповед №РД–479/ 09.06.2022 г.

Основните и специфични показателите, по които се анализират подземните води са разделени на групи, представени в таблици №№ 1 и 2.

Таблица 1

Физико - химични показатели за подземни води			
Наименование			
I група		**II група**	
Основни физико-химични показатели		*Допълнителни физико-химични показатели*	
№ по ред		№ по ред	
1	Разтворен кислород	1	Нитритни йони
2	pH	2	Фосфати
3	Електропроводимост	3	Желязо общо
4	Нитратни йони	4	Манган
5	Амониеви йони	5	Цианиди
6	Температура		
7	Перманганатна окисляемост		
8	Обща твърдост		
9	Калций		
10	Магнезий		
11	Хлориди		
12	Натрий		
13	Калий		
14	Сулфати		
15	Хидрокарбонати		

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

16	Карбонати		
17	Сух остатък		
18	Флуориди		

Таблица 2

Специфични замърсители в подземните води			
Наименование			
I група		**II група**	
Метали и металоиди		***Органични вещества***	
№ по ред		№ по ред	
1	Олово	1	Трихлоретилен
2	Кадмий	2	Тетрахлоретилен
3	Арсен	3	Алдрин
4	Живак	4	Атразин
5	Мед	5	DDT/DDD/DDE
6	Цинк	6	Диелдрин
7	Никел	7	Изодрин
8	Хром общ	8	Ендосулфан
9	Хром - тривалентен,	9	Ендрин
10	Хром- шестивалентен	10	Метоксихлор
11	Стронций (*с природен произход)*	11	НСН-съединение
12	Обща α - активност	12	Пропазин
13	Обща β - активност	13	Симазин
14	Естествен уран	14	Хептахлор
15	Радий R226	15	Хлордан
16	Антимон	16	2,4 Д /дихлор-фенокси-оцетна киселина/
17	Бор	17	Ацетохлор
18	Селен	18	Пендиметалин
19	Алуминий	19	Флутриафлор
		20	Триадименол
		21	Манкоцеб
		22	Тебуконазаол
		23	Хлорпирифос
		24	Трифлуоралин
		25	Алахлор
		26	Циперметрин
		27	Хлорпирифос-етил;
		28	Имидаклоприд;
		29	Тиаклоприд;

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

		30	Флузилазол;
		31	Фамоксадон;
		32	Ципроконазол;
		33	Пропиконазол;
		34	Дифеноконазол;
		35	Метазахлор;
		36	S-металахлор;
		37	Тербутилазин;
		38	Флорасулам;
		39	Аминопиралид-калий
		40	Тиаметоксам;
		41	Карбоксин
		42	Тирам
		43	Дитианон
		44	Глифозат
		45	Прокиназит
		46	Метсулфурон
		47	Имазамокс
		48	Трибенурон
		49	Металахлор
		50	Диметоат
		51	Диметоморф
		52	Металаксил М
		53	Напропамид
		54	Метрибузин
		55	Флуазифоп-П бутил
		56	Бензен
		57	1,2 дихлоретан
		58	Нефтопродукти
		59	Полициклични ароматни въглеводороди *
		60	Бензо(b)флуорантен
		61	Бензо(k)флуорантен
		62	Бензо(ghi)перилен
		63	Индено(1,2,3-cd)пирен
		64	Бензо(a)пирен
		65	Флуорантен

Цялостна оценката на качественото състояние на ПВТ се изготвя, съгласно утвърден *Подход за оценка на химично състояние на подземните водни тела* и се изготвя веднъж на 6 години за целите на Плана за управление на речните басейни.

В настоящият доклад е представена междинна оценка на подземните води, попадащи в териториалния обхват на РИОСВ - Монтана, по отделни пунктове за мониторинг. Оценката е изготвена въз основа на статистическа обработка на получените данни от проведения през 2023 г.

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

мониторинг. За всеки наблюдаван показател е изчислена средногодишна стойност (СГС) на концентрацията, която е сравнена със стандартите за качество (СК) за подземни води, определени в *Приложение №1 към Наредба 1/10.10.2007 г. за проучване, ползване и опазване на подземните води (Наредба № 1).*

- Ако СГС на концентрацията на показателя е по-малка от СК, тогава водата в МП се оценява в „добро“ химично състояние по този показател.
- Ако СГС на концентрацията на показателя е по-висока от стойността на СК, водата в МП се оценява в „лошо“ химично състояние по този показател.

Ако по всички показатели, състоянието е „добро“, водата в МП се определя в ***„добро“ състояние.***

Ако по един или повече показатели, състоянието е оценено като „лошо“, водата в МП се определя в ***„лошо“ състояние.***

В обхвата на РИОСВ Монтана попадат подземни тела от първи, втори, трети, четвърти и пети слой.

Подземни водни тела от слой първи – НЕОГЕН - КВАТЕРНЕР - на територията на ДРБУ в първи слой попадат 33 броя водни тела. От тях в обхвата на РИОСВ Монтана попадат осем:

Подземни водни тела от I-слой

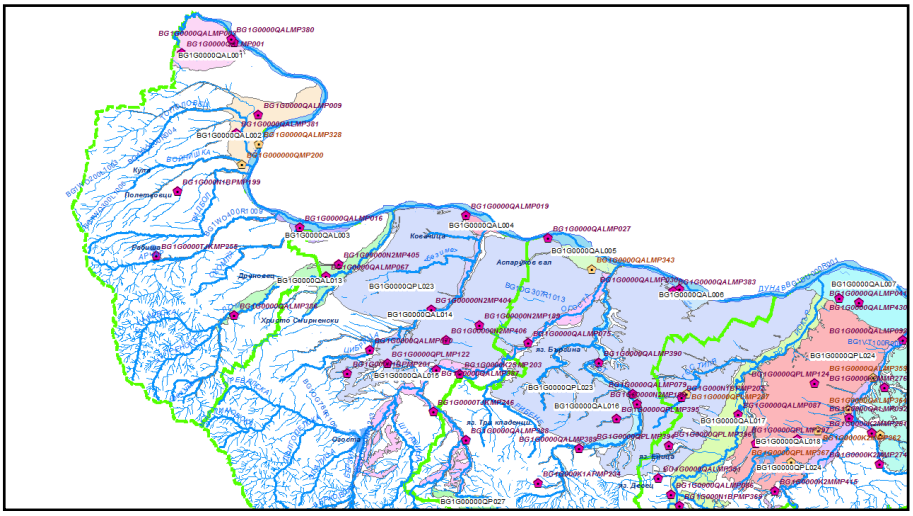

***Подземно водно тяло с код* BG1G0000QAL001** и име *„Порови води в Кватернера – Брегово - Новоселска низина”*, наблюдавано с три пункта за мониторинг / МР001, МР003 /

- Мониторингов пункт с код BG1G0000QALMP001 при с. Брегово ШК1-ПС „Брегово 3“, община Брегово, област Видин;
- Мониторингов пункт с код BG1G0000QALMP003 при с. Ново село ШК ПС „Ново село“, община Ново село, област Видин;

В резултатите от проведения през 2023 г. мониторинг на водата и в двата пункта, се наблюдават наднормени концентрации по показател „*нитрати*“. Отклонение от СК на нитратни йони са констатирани и в предходните години. На представената по-долу диаграма се вижда, че през 2023 г. се наблюдава тенденция към повишение на концентрацията на нитрати и в двата пункта, спрямо 2022 г., като повишението е по-значително в пункта при с. Брегово. Анализът на останалите показатели отговаря на СК за подземни води.

Основна причина за оценката „*лошо химично състояние*“ на ПВТ е дифузния натиск упражняван от земеделието.

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

Подземно водно тяло с код **BG1G0000QAL002** и име *„Порови води в Кватернера - Видинска низина”* – наблюдава се с два пункта за мониторинг / МР009, МР381 /

- Мониторингов пункт с код BG1G0000QALMP009 при гр. Видин ШК 1- ПС "КОС", община Видин, област Видин;-прев. нитрати- СГС - 54,5
- Мониторингов пункт с код BG1G0000QALMP381 при с. Новоселци ТК1 - ПС „Вили пчела“, община Видин, област Видин;-еднократно нитрати

Резултатите от изпитванията на водата през 2023 г. и в двата пункта показват превишение по показател „*нитратни йони*“, като в пункт ШК1-ПС „КОС“ СГС е 54,5 mg/l спрямо СК от 50 mg/l, а в пункта при с. Новоселци превишението е еднократно установено. Анализът на останалите показатели отговаря на СК на подземни води.

Подземно водно тяло с код **BG1G0000QAL003** и име *„Порови води в Кватернера - Арчар-Орсойска низина”* – представено с един пункт за мониторинг / МР 016 / .

- Мониторингов пункт с код BG1G0000QALMP016 при с. Арчар ШК-Р1-ПС "Добри дол", община Димово, област Видин – анализът на резултатите от проведения през 2023 г. мониторинг на водата в пункта показва, че всички анализирани показатели отговарят на СК за подземни води. Оценката „*добро химично състояние“* от предходните години се запазва.

Подземно водно тяло с код **BG1G0000QAL004** и име *„Порови води в Кватернера - Цибърска низина”* – представено с един мониторингов пункт /МР 019/.

- Мониторингов пункт с код BG1G0000QALMP019 при с. Станево дренаж ПС „Станево”, община Лом, област Монтана – отклонението от СК за показател „*хром-общ*“, характерно за водата в пункта се наблюдава и в получените резултати през 2023 г., като се наблюдава понижение на концентрацията на хром спрямо 2022 г. Установено е, че източника на набогатяване на подземните води с хромни йони са льосовите отложения, имащи голямо регионално разпространение в Дунавската равнина.

Подземно водно тяло с код **BG1G0000QAL013** и име *„Порови води в Кватернера - р. Лом”* - представено с три мониторингов пункт / МР067, МР385, МР386 /.

- Мониторингов пункт с код BG1G0000QALMP067 при с. Крива бара ШК 5 ПС "Крива бара", община Брусарци, област Монтана
- Мониторингов пункт с код BG1G0000QALMP385 при с. Дражинци, ТК 2 - ПС „Дражинци“, община Ружинци, област Видин;
- Мониторингов пункт с код BG1G0000QALMP386 при с. Плешивец, ШК - ПС „Плешивец“, община Ружинци, област Видин.

Резултатите от проведените изпитвания на водата и в трите пункта отговарят на СК на подземни води по всички анализирани показатели. Констатирано е еднократно превишение на нормата на показател „*нитратни йони*“ във водата в пункт ШК 5 ПС "Крива бара", но СГС на концентрацията не превишава СК за този показател.

Общата оценка на състояние на ПВТ е „*добро химично състояние*“.

Подземно водно тяло с код **BG1G0000QAL014** и име *„Порови води в Кватернера - р. Цибрица”* - представено с един мониторингов пункт / МР070 /.

- Мониторингов пункт с код BG1G0000QALMP070 при с. Безденица ШК ПС "Безденица", община Монтана, област Монтана – резултатите от изпитване на водата от проведения мониторинг, съответстват на СК за подземни води. Съгласно критериите за оценка на състоянието на подземните води, ПВТ се оценява в „*добро химично състояние*“

Подземно водно тяло с код BG1G0000QAL015 и име *„Порови води в Кватернера - р. Огоста”* - представено с три пункта за мониторинг / МР075, МР387, МР388 / един, от който попада в обхвата на РИОСВ Монтана.

- Мониторингов пункт с код BG1G0000QALMP387 при с. Владимирово, дренаж „Владимирово“, община Бойчиновци, област Монтана – анализът на резултатите от проведения

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

мониторинг на водата в пункта съответства на СК за подземни води по всички анализирани показатели .

Подземно водно тяло с код **BG1G0000QPL023** и име *„Порови води в Кватернера - между реките Лом и Искър”* - наблюдава се с пет мониторингови пункта, от които един попада в обхвата на РИОСВ Монтана / MP122 /.

- Мониторингов пункт с код BG1G0000QPLMP122 при с. Габровница ШК ПС "Габровница", община Монтана, област Монтана – анализът на резултатите от проведения мониторинг на водата в пункта показва съответствие със СК за подземни води. Съгласно критериите за оценка на състоянието, водата отговаря на „*добро химично състояние*“.

<u>Подземни водни тела от втори слой – НЕОГЕН -</u> - на територията на ДРБУ във втори слой попадат 3 броя водни тела. От тях в обхвата на РИОСВ Монтана попада едно:

Подземни водни тела II-слой

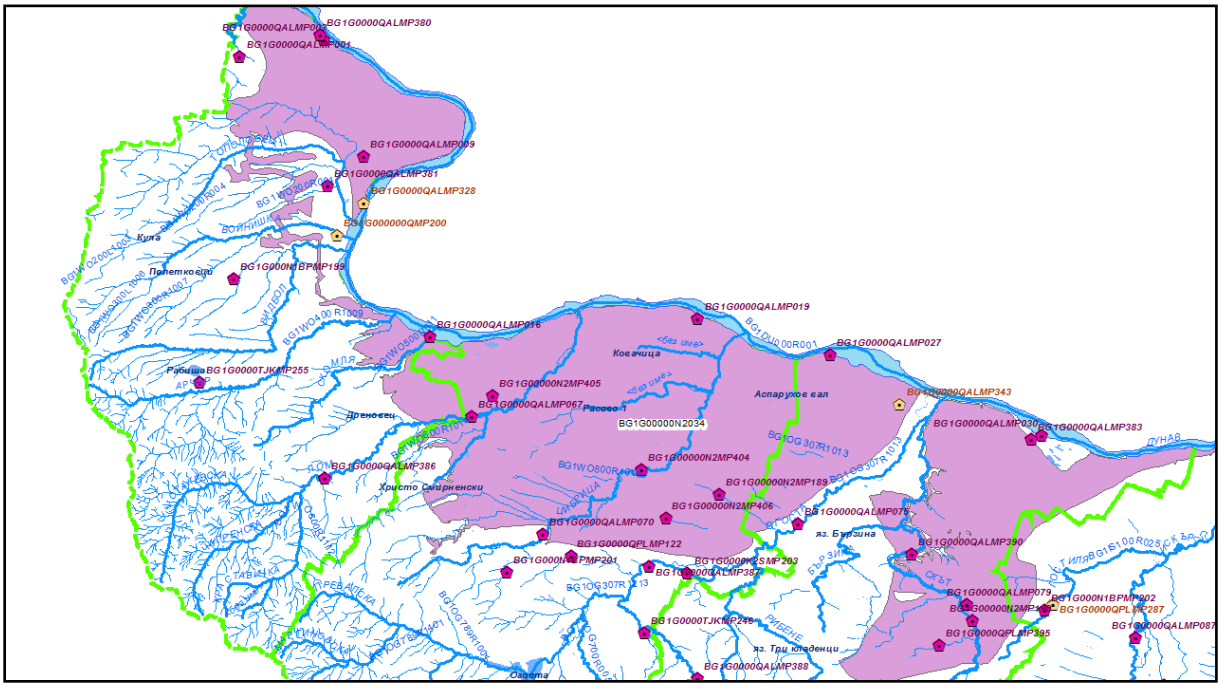

Подземно водно тяло с код **BG1G00000N2034** и име *„Порови води в Неогена – Ломско - Плевенска депресия”* – наблюдавано от шест мониторингови пункта пет, от които попадат в обхвата на РИОСВ Монтана / MP189, MP404, MP405, MP406, MP438 /

- Мониторингов пункт с код BG1G00000N2MP189 при с. Септемврийци ТК, община Вълчедръм, област Монтана;
- Мониторингов пункт с код BG1G00000N2MP404 при с. Якимово - ТК1-Якимово, община Якимово, област Монтана;
- Мониторингов пункт с код BG1G00000N2MP405 при с. Василовци, ТК1-Василовци, община Брусарци, област Монтана.
- Мониторингов пункт с код BG1G00000N2MP406 при с. Мадан, ШК-Мадан, община Бойчиновци, област Монтана;
- Мониторингов пункт с код BG1G00000N2MP438 при с. Сливовик, ТК1-ВиК Монтана, община Медковец, област Монтана.

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

Резултатите от проведения през 2023 г. мониторинг показва, съответствие със СК на подземни води във всички пунктове.

На диаграмата по-долу е представена динамиката в концентрациите на „*нитратни йони*“ в ПВТ с код **BG1G00000N2034** по пунктове и години, като се вижда, че няма констатирано превишение на концентрацията на „нитратните йони“.

Подземни водни тела от трети слой – НЕОГЕН-САРМАТ - Подземните тела, попадащи в трети слой на територията на ДРБУ, са 2 на брой. От тях в обхвата на РИОСВ Монтана попада едно:

Подземни водни тела III-слой

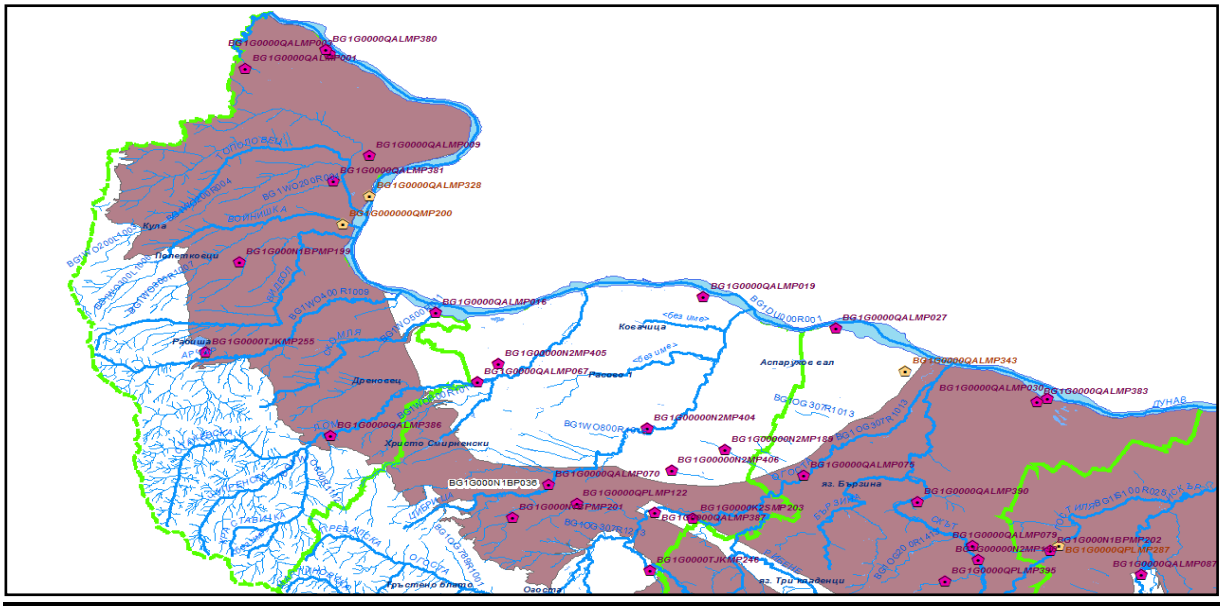

Подземно водно тяло с код **BG1G000N1BP036** и име *„Карстови води в Ломско-Плевенската депресия”* – наблюдавано с шест пункта за мониторинг от тях в обхвата на РИОСВ Монтана попадат два:

- Мониторингов пункт с код BG1G000N1BPMP199 при с. Грамада група КИ, община Грамада, област Видин;-еднократно прев. по нитратни йони
- Мониторингов пункт с код BG1G000N1BPMP201 при д-р Йосифово КИ ПС "Д-р Йосифово", община Монтана, област Монтана.

Анализът на резултатите от проведения мониторинг на водата и в двата пункта показва съответствие със СК за подземни води. Еднократно превишение по показател „*нитратни йони*“ е констатирано във водата в пункта при с. Грамада. След прилагане на критериите за оценка на състоянието на подземните води, водата и в двата пункта се оценява в „*добро химично състояние*“.

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

Подземни водни тела от четвърти слой – ГОРНА КРЕДА - Подземните тела, попадащи в четвърти слой на територията на ДРБУ, са четири на брой. От тях в обхвата на РИОСВ Монтана попада едно:

Подземни водни тела от IV-слой

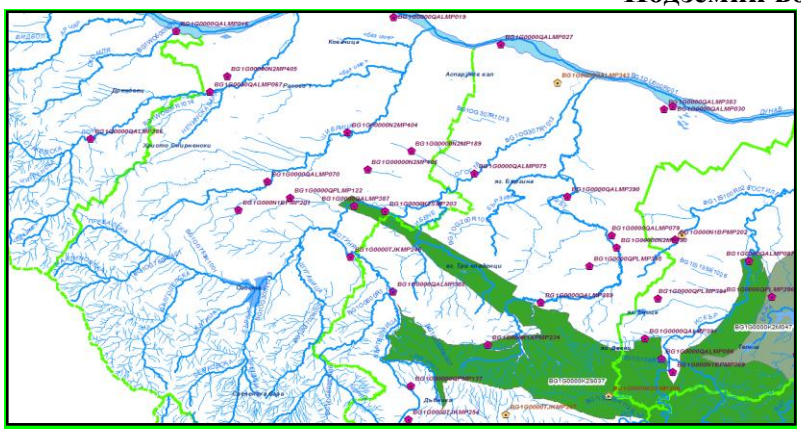

Подземно водно тяло с код **BG1G0000K2S037** и име *„Карстови води в Предбалкана"* – наблюдава се с шест пункта за мониторинг, един от които попада в обхвата на РИОСВ Монтана:

- Монитроингов пункт с код BG1G0000K2SMP203 при с. Кобиляк - КИ "Кобиляк", община Бойчиновци, област Монтана – и в резултатите от проведения през 2023 г. мониторинг се констатират концентрации на показател *"арсен"* надвишаващи определения СК за показателя. Измерената средногодишна стойност на концентрацията на арсен за 2023 г. е 14,3 µg/l при СК от 10 µg/l. Има минимална тенденция към намаляване на концентрацията на арсен спрямо 2022 г. Установено е, че наднорменото съдържание на арсен по поречието на р. Огоста, където е разположен пункта е *„фоново"* и е резултат от многогодишна естествена ерозия на арсен съдържащите скали, както и замърсяване от минали дейности от извършваните рудодобивни дейности в миналото.

Подземни водни тела от пети слой – ТРИАС –ЮРА-КРЕДА - Подземните тела попадащи в пети слой на територията на ДРБУ са седем на брой. От тях в обхвата на РИОСВ Монтана попада едно:

Подземни водни тела от V-слой

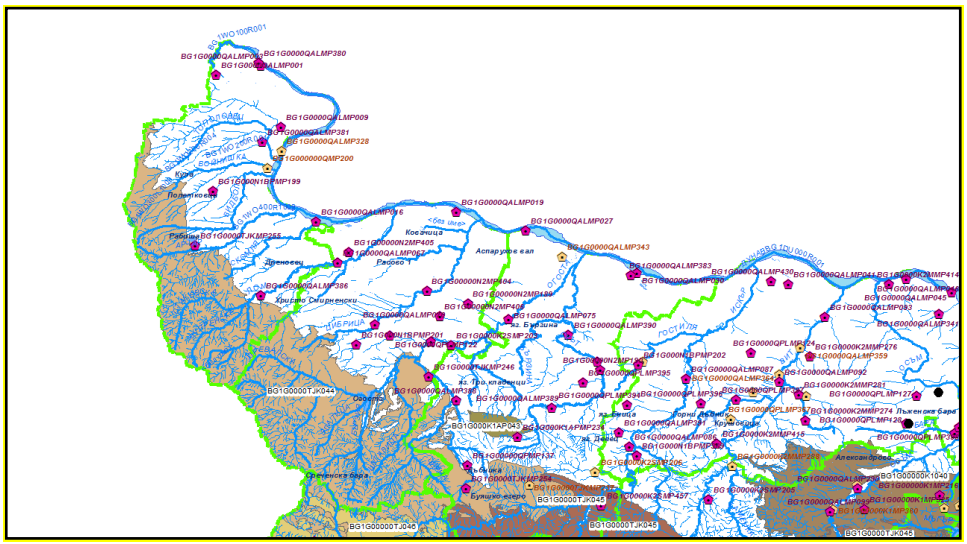

3400 гр. Монтана, ул."Юлиус Ирасек" №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

Подземно водно тяло с код **BG1G0000TJK044** и име *„Карстови води в Западния Балкан”* – представено с четири мониторингови пункта / МР237, МР246, МР254, МР 255 /, от които в обхвата на РИОСВ Монтана попадат:

- Мониторингов пункт с код BG1G0000TJKMP246 при с. Палилула, КИ "Пали лула", община Бойчиновци, област Монтана;
- Мониторингов пункт с код BG1G0000TJKMP255 при с. Рабиша КИ "Рабиша", община Белоградчик, област Видин.

Анализът на резултатите от проведения през 2023 г. мониторинг на водата и в двата пункта показва, съответствие с критериите за „*добро*“ химично състояние на подземните води.

2. Мониторинг на количественото състояние

Мрежата за количествен мониторинг на подземни води обхваща 44 подземни водни тела в границите на БДДР. Общият брой на пунктовете е 170. Наблюдават се :

- нива – на кладенците
- дебити – на изворите

Съгласно *чл. 171(2) т.2. и ал.(6) от Закона за водите/ изм. - ДВ, бр. 61 от 2010г./* НИМХ-БАН отговаря за извършването на количествения мониторинг на водите.

В териториалният обхват на РИОСВ - Монтана са разположени 23 бр. пункта от програмата за количествен мониторинг на подземните води, които служат за оценка на количественото състояние на шест подземни водни тела.

Значимите замърсители по отношение на химичното състояние на подземните води са:

- Просмукване на замърсители при взаимодействие с повърхностните води;
- Липсата на канализации и ПСОВ в населените места;
- Интензивното земеделие;
- Индустриални източници на замърсяване;
- Действащи депата за твърди битови отпадъци, които не отговарят на изискванията на Наредба 6 /27.08.2013 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци
- Нерегламентирани сметища;
- Минна дейност.

4. СЪСТОЯНИЕ НА ХИДРОТЕХНИЧЕСКИТЕ СЪОРЪЖЕНИЯ /ДИГИ, ЯЗОВИРНИ СТЕНИ И Т.Н./

През 2023 г. е извършено обследване на техническото и експлоатационно състояние на хидротехническите съоръжения, както и проводимостта на речните легла от експерти на БДДР-Плевен в състава на междуведомствени комисии, назначени със Заповеди на Областните управители на съответните области и Кметове на общини, находящи се на територията на БДДР Плевен. В комисиите бяха включени експерти на ДАНТМ при обследването на язовирите – държавна и общинска собственост, представители на Областна администрация и Общини, РДПБЗН, РДГ, ОД“Земеделие“ и “Напоителни системи“ЕАД - клон Видин и клон Мизия. След направения обход и оглед на място предоставяме следната обобщена информация:

I. СЪСТОЯНИЕ НА ПОВЪРХНОСТНИТЕ ВОДИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЛАСТИТЕ МОНТАНА И ВИДИН :

I.1. Състояние и проводимост на речни корита извън урбанизираните територии:

I.1.2. Речни участъци с намалена проводимост извън урбанизираните територии на област Монтана.

На основание Заповед на Областен управител на област Монтана са проверени участъци от речните легла област Монтана.

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

- **Мост над р. Огоста в гр. Бойчиновци.** Наличие на израснали във водното течение дървета и храсти. Намалена проводимост поради натрупване на наносни отложения.
- **Дига след мост над р. Огоста при с. Портитовци.** Нормална проводимост.
- **ЖП мост над р. Огоста при с. Ерден.** Наличие на дънери и паднали дървета във водното течение.
- **Дига на р. Огоста преди помпена станция на с. Владимирово.** Наличие на израснали във водното течение дървета и дънери. Речното корито се е изместило и подкопава дигата.
- **Мост над р. Огоста при с. Лехчево.** Наличие на дънери във водното течение.
- **Мост над р. Лом в участъка на с. Василовци в района на ЖП спирка с. Василовци.** Наличие на израснали дървета във водното течение. Десния устой на моста е в предаварийно състояние.
- **Разрушени на няколко места повече от 800м предпазна дига в участъка между с. Княжева махала и с. Крива бара.** Наличие на самозалесила се храстовидна растителност. Натрупване на около 300 м^3 наносни отложения. Дигата разрушена на няколко места.
- **Участък на р. Лом при с. Дондуково в района на помпена станция за питейна вода.** Наличие на около 200м^3 наносни отложения.
- **Участък от р. Нечинска от около 1км в с. Смирненски под стадиона.** Наличие на израснали дървета, храсти и дънери във водното течение. Струпване на около 300м^3 наносни отложения.
- **Участък от р. Лом при мост на път III-112 между с. Тополовец обл. Видин и с. Дъбова махала обл. Монтана.** Наличие на самозалесила се дървесна и храстовидна растителност. Наличие на наносни отложения. Следствие на натрупалите се наносни отложения в речното легло, ляв бряг на р. Лом се измества.
- **Участък на р. Лом (десен бряг) срещу кв. Хумата в гр. Лом.** Наличие на храстовидна растителност и наносни отложения.
- **Участък на р. Лом в близост до дигата на с. Замфир.** Наличие на храстовидна растителност и наносни отложения. Подкопаване на десния бряг в участък около 400м.
- **Участък на р. Лом срещу с. Замфир.** Наличие на храстовидна растителност и наносни отложения. Двата бряга са подкопани.
- **Участък от мостово съоръжение на р. Душилница, намиращ се с в извънурбанизираната територия на третокласен път III-8105, на около 1000м от края на с. Расово посока с. Медковец.** Наличие на храстовидна и дървесна растителност.
- **Участък на р. Огоста при мостово съоръжение и рибарници между с. Меляне и с. Гаврил Геново.** Наличие на паднали дървета, самозалесила се дървесна и храстовидна растителност и наносни отложения.
- **Участък на р. Черна над с. Горно Озирово.** Наличие на наносни отложения. Необходимост от опазване на бреговете на реката от ерозия.
- **Ръкав на р. Черна при пасарелката над с. Горно Озирово.** Наличие на наносни отложения и самозалесила се храстовидна растителност.
- **Участък на р. Огоста между с. Говежда и с. Меляне.** Реката има нормална проводимст.
- **Участък на р. Огоста между с. Дълги дел и с. Говежда.** Реката има нормална прводимост.
- **Участък на р. Огоста между гр. Чипровци и с. Мартиново.** Наличие на самозалесила се храстовидна растителност.

I.1.2. Речни участъци с намалена проводимост извън урбанизираните територии на област Видин .

На основание Заповед на Областен управител на област Видин са проверени участъци от речните легла на територията на общините Макреш, Димово и Ружинци.

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

- **Участък находящ се при моста на р. Видбол-път 1403 на разклона на с. Толовица**. Констатира се липса на вода. В участъка се наблюдава самозалесила се дървесна растителност. Корито на река е покрито с лисна маса.
- **Мост на р. Свадбица път 1403 от разклона за с. Толовица**. Констатира се липса на вода. В участъка има наличие на дървесна и храстовидна растителност.
- **Мост на гара Макреш – път 1403-19+350км.** Констатира се единични сухи клони в речното легло. Реката има нормална проводимост.
- **Бърков мост – път 1403-4+258км., между с. Цар Шишманово и с. Подгоре.** Констатира се частично наличие на вода и самозалесила се предимно храстовидна растителност.
- **Участък на р. Арчар при моста находящ се преди землището на с. Кладоруб.** Констатира се наличие на самозалесила се дървесна и храстовидна растителност и паднали сухи клони в коритото на реката. На места водата е завирена.
- **Участък на р. Арчар при моста за с. Острокапци.** Констатира се: Водите протичат от към ляв бряг. Откъм десен бряг реката има намалена проводимост, поради наличие на насносни отложение и самозалесила се предимно дървесна растителност.
- **Участък от р. Лом в близост до урбанизираните граници на с. Роглец, земл. на с. Бело Поле.** Констатира се намалена проводимост поради наличие на самозалелисила се храстовидна и дървесна растителност.
- **Участък на р. Лом разположен от двете страни на мостова конструкция на републикански път III-112 в близост до урбанизираните граници на с. Тополовец.** При извършения обход се констатира, че водното течение протича откъм ляв бряг, поради наличие на наносни отложение откъм десен бряг. Наблюдава се обрушване на на левия бряг.

На основание Заповед № РД- 2901-1/ 20.01.2022г.. на Областен управител на област Видин са проверени участъци от р. Лом в земл. на с. Горни Лом, с. Долни Лом и с. Средогрив; р. Равна река от хижа „Миджур“ до вливането и в Големарека и р. Голема река, от устието на Равна река до гегулационните граници на с. Горни Лом.

5. Състояние на хидротехническите съоръжения (диги, язовирни стени) на територията на обл. Монтана:

Със заповеди съгласно своята компетентност БДДР участва в проведените междуведомствени комисии по Заповед на Областен управител на обл. Монтана относно обследване на техническото и експлоатационно състояние на язовирните стени и съоръженията към тях на територията на област Монтана**.** При извършените огледи са поверени общо 31 бр. язовира на територията на област Монтана, 3 бр. хвостохранилища , 3 бр. изравнители и 4бр. ХТС съоръжения.

При извършените огледи са дадени предписания от страна на БДДР за осигуряване на проводимостта на речното легло на разстояние до 500м. след язовирната стена на общо 14 бр. язовира. От междуведомствената комисия е констатирано при извършените огледи, че към момента на проверката 25 бр. от язовирите са с почистено речно легло след язовирната стена.

Състояние на защитни диги на територията на обл. Монтана

Със заповед през 2023 г. БДДР участва в междуведомствена комисия по Заповед на областен управител на обл. Монтана за проверка на съоръжения за предпазване от вредното въздействие на водите. Извършени са огледи на 4 броя защитни диги, които са публична държавна собственост на основание чл. 13, ал. 1, т. 3 от Закона за водите и са в управление на Министъра на земеделието и храните. И четирите диги са със земнонасипен тип на стената. От извършените проверки се констатира следното:

Дунавска дига при с. Долни Цибър, находяща се на територията на селата Станево (община Лом) и Долни и Горни Цибър (община Вълчедръм) е с храстовидната растителност от към въздушен откос. За възстановяване на локални участъци от дигата при пристанище Долни Цибър.

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

Диги на р. Цибър, находяща се на територията на селата Долни Цибър, Горни Цибър, Игнатово и Златия (община Вълчедръм) е с храстовидната растителност от към воден и въздушен откос.

Диги Дунавски, находящи се на територията на селата Орсоя, Сливата и Добри дол (община Лом) е с храстовидната растителност от към воден и въздушен откос.

Диги Ломски, находящи се в гр. Лом е с храстовидната растителност от към воден и въздушен откос, както и ерозия в блиозст до петата на около 100м. северно от границата, собственост на общ. Лом. Предписание: да се предприемат мерки за възстановяване на прекъсната част на лява дига собственост на община Лом при завод „Силпа“

Състояние на хвостохранилища на територията на обл. Монтана.

„Голям Буковец”, землище на с. Железна, община Чипровци. Техническото състояние на съоръжението е изправно. Хвостохранилището е изведено от експлоатация.

„Мечи дол“ , землище на с.Мартиново, община Чипровци. Хвостохранилището е изведено от експлоатация.

„Чипровци“, землище на с.Мартиново, община Чипровци. Хвостохранилището е изведено от експлоатация.

Състояние на хидротехническите съоръжения (диги , язовирни стени) на територията на обл. Видин.

Със заповеди през 2023 г. съгласно своята компетентност БДДР взе участие в проведената междуведомствена комисия по Заповед на Областен управител на обл. Видин относно обследване на техническото и експлоатационно състояние на язовирните стени и съоръженията към тях на територията на област Видин**.** При извършените огледи са поверени общо 25 язовира на територията на област Видин. На 13 бр. язовира са дадени предписания за осигуряване на нормалната речна проводимост в участъка до 500 м. след язовирната стена. При извършените огледи от комисията е установено, че 14 бр. от язовирите са с почистени речни участъци от дървесна и храстовидна растителност след язовирните им стени.

Резултатите от дейността на комисията и предоставените от нея оценки на водостопанските обекти, както и изводите за цялостното състояние на оперативната защита при наводнение налагат провеждането на непрекъснати мерки за подобряване на стопанисването и техническата поддръжка на язовирите и наблюдение за състоянието и поведението на реките и отточните дерета в и извън урбанизираните територии.

При огледа на техническото и експлоатационно състояние на потенциално опасните хидротехнически съоръжения, проводимостта на речните легла и отводнителни системи и аварийно планиране на територията на Област Монтана, и Област Видин, комисията е дала предписания свързани с цел „Защита от вредното въздействие на водите“, да се спазват изискванията на чл.46; чл.52, т.3, буква “б“;чл. 58, ал. (1),т. 4;чл.138в; чл.139; чл.140 и чл.142 от Закона за водите, и Наредба № 13/2016г. ПМС 262/07.10.2016г. *(Обн.ДВ.бр.81/14.10.2016г.)* За условията и реда за осъществяване на техническата и безопасната експлоатация на язовирните стени и съоръженията към тях, както и контрол на техническото им състояние.

Язовирите са класифицирани по степен на потенциална опасност съгласно чл.141б от Закона за водите и чл.10. ал.(2) от Наредба за условията и реда за осъществяване н а техническа и безопасна експлоатация на язовирните стени и на съоръженията към тях и за осъществяване на контрол за техническото им състояние.

Уведомяваме Ви, че съгласно чл.138, ал.(4), т.9 в изпълнение на мерки за поддържане на язовирните стени и съоръженията към тях в изправно техническо състояние и осигуряване на безопасната им експлоатация, компетентен орган е Главна Дирекция “Надзор на язовирните стени и съоръженията към тях (ГД НЯСС) към Държавна Дирекция „Метрологичен и технически надзор“ (ДАМТН).

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

Съгласно чл.191, ал. (3) от Закона за водите Областните управители контролират техническото състояние на хидротехническите съоръжения - държавна собственост, на територията на съответната област.

5. ОЦЕНКА ЗА СЪСТОЯНИЕТО НА ПОВЪРХНОСТНИТЕ И ПОДЗЕМНИ ВОДИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА РИОСВ - МОНТАНА. ОСНОВНИ ПОЛОЖИТЕЛНИ КОНСТАТАЦИИ, ПРОБЛЕМИ И ПРЕДПРИЕТИ МЕРКИ ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА ЗАМЪРСЯВАНЕТО В ОТПАДЪЧНИТЕ ВОДИ И ПОДОБРЯВАНЕ НА СЪСТОЯНИЕТО НА ВОДИТЕ

5.1. Действащите на територията на РИОСВ - Монтана ПСОВ в обхвата на Директивата напълно отговарят на изискванията на същите по отношение заустването на пречистените отпадъчни води от населените места в чувствителни зони.

5.2. Осъществен контрол за наличност на устройство за обеззаразяване на изход ПСОВ – Монтана, Видин и Вършец и неговата готовност да бъде въведен в режим на работа. И трите станции имат наличини такива устройства, които могат да бъдат приведени в режим на работа веднага при необходимост.

5.3. Налице е прекратяване на емисиите на приоритетни и ПОВ в отпадъчните води, заустване в повърхностни водни обекти и в канализационни системи. Измерените стойности на тези вещества са по-малки от границите на определяне на метода или доста под определения праг.

5.4. Операторите на обекти с издадени разрешителни по ЗВ и ЗООС се стремят да поддържат локалните си пречиствателни съоръжения за отпадъчни води в техническа и експлоатационна изправност.

5.5. Запазва се тенденцията за поддържане доброто състояние на по-голямата част от повърхностните водни обекти, попадащи на територията на РИОСВ – Монтана. Състоянието на подземните води е добро.

5.6. Забавяне реализацията на инвестиционните намерения за изграждане/доизграждане на канализационни мрежи и селищни пречиствателни станции за отпадъчни води на населените места с над 2 000 е.ж., попадащи в обхвата на Директивата.

Информацията за състоянието на повърхностните и подземните води, и за състоянието на хидротехническите съоръжения на територията на РИОСВ – Монтана, е изготвена със съдействието на БДДР – Плевен.

II.3. ЗЕМИ И ПОЧВИ

Земните ресурси на България, хармонично допълнени от благоприятното физико-географско положение, са сред най-ценните природни богатства. Почвената покривка се характеризира с голяма пъстрота поради значителното разнообразие на факторите на почвообразуване, като включва 42 вида. Почвените ресурси на България, притежаващи като цяло висок потенциал за продуктивни, регулаторни и буферни функции, са подложени естествено и антропогенно на деградация, която се отразява неблагоприятно върху функционирането на екосистемите. Увреждането на почвата се получава чрез замърсяването ѝ с тежки метали и металоиди, с продукти за растителна защита (пестициди), с устойчиви органични замърсители, включително нефтопродукти; чрез нерегламентирано изхвърляне на отпадъци върху почвената повърхност, както и чрез нарушаване на земите и почвите от добивната промишленост.

Почвата е един от най-важните ресурси, основа за съществуването на хората, животните и растенията. В природните екосистеми тя осигурява среда за развитие на растенията и реализирането на тяхната биопродуктивност, регулира и разпределя водния отток, съхранява водата и служи като буфер на околната среда. Основното свойство на почвата е нейното плодородие – способността ѝ да осигурява хранителни вещества, вода, въздух и топлина на растенията, безусловно необходими за

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

растежа, развитието и продуктивността им. Почвеното плодородие е резултат от едновременното протичане на две големи групи от процеси: изветряне и почвоо бразуване. Устойчивото управление на земите е въпрос на баланс съвместно да се поддържат функциите на земните ресурси в полза на околната среда и обществото.

1. Обобщена информация за територията на РИОСВ - Монтана

РИОСВ контролира и следи за опазването на почвите като осъществява проверки, насочени към опазването й, подобряване структурата и почвеното й плодородие. Почвената покривка на България се характеризира с голяма пъстрота поради значителното разнообразие на факторите на почвообразуване.

На територията на РИОСВ-Монтана обобщената информация е както следва:

- разпространени са предимно карбонатни, лесивирани, ливадни черноземи, а в по-високите предпланински и равнинно-хълмисти части - сиви горски почви;

Резултатът от контролната дейност по отношение опазването на почвите от замърсяване и увреждане е положителен.

2. Замърсяване на почвата с тежки метали и металоиди

1. По утвърдената годишна програма за почвен мониторинг – I ниво за 2023 г. са взети проби от всички 7 броя пункта в териториалния обхват на РИОСВ-Монтана в периода 19 септември – 10 октомври 2023 г., преди извършване на есенното подхранване. Редуцираното обследване е по пълен набор от показатели: pH (H2O), Общ въглерод (TC), Органичен въглерод (TOC), Общ азот, Общ фосфор, тежки метали: Zn, Cu, Pb, Cd, Cr, Co и Ni, As, Hg, обемна плътност, PAH16, PCB6 и органохлорни пестициди. Не са готови още резултатите от почвения мониторинг I-во ниво за 2023 г.

2. За почвен мониторинг- II ниво - Обследвани показатели са: pH в KCl – вредна киселинност, Al,H, Ca, Mg, Mn и степен на наситеност на почвите с бази (V3% -изчислява се).

Съгласно данните от проведените наблюдения по пунктовете в рамките на Националната система за мониторинг на околната среда (НСМОС), почвите на контролираната от РИОСВ-Монтана територия са в сравнително добро екологично състояние по отношение на замърсяванията с тежки метали.

3. Нарушаване на земите и почвите от добивната промишленост

На територията на РИОСВ - Монтана са разположени 3 бр. хвостохранилища и 2 бр. Шламохранилища:

1. Хвостохранилище „Голям Буковец“ съхранява формираните минни отпадъци от обогатителната фабрика за флуорит в землището на гр. Чипровци, чиято експлоатация е преустановена. В него до януари 2016 г. се е депонирал отпадъка от обогатителната фабрика за първична преработка на флуоритова суровина. Приети са етапи “Техническа рекултивация” и „Биологична рекултивация“ на обект „Закриване и рекултивация на хвостохранилище „Голям Буковец”.

2. Хвостохранилище „Мечи дол” (хранилище за тежки метали), със собственик Министерство на икономиката и оператор „ЕКО Медет” ЕООД, гр. Панагюрище е от намивен тип и в изправно състояние. В него е депониран отпадъка от ОФ „Мартиново” до 1973 г., когато започва да служи като авариен басейн. Тогава започват намивните работи в хвостохранилище „Голям Буковец“ и отпадъка от фабриката се насочва там. Намивните дейности са преустановени към края на 1998 г. Хвостохранилището е рекултивирано.

3. Хвостохранилище „Чипровци” (хранилище за тежки метали), със собственик Министерство на икономиката и оператор „ЕКО Медет” ЕООД, гр. Панагюрище е в изправно състояние. В него е депониран отпадъка от ОФ „Мартиново” като служи като авариен басейн към помпената станция за хвост при фабриката. Намивните дейности са преустановени през септември на 1999 г. със спиране работата на обогатителната фабрика. Хвостохранилището е рекултивирано.

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

4. Шламохранилище към „Монолит” АД е разположено на работна площадка в цех „Пъстрина”, в м. „Янкина ливада“ , землище на с. Долно Белотинци. На площадката на цеха не се извършва дейност, поради което не се формира шлам, който да се отвежда в шламоутаителя. Шламохранилището е сухо, обрасло с тревна растителност.

5. Шламохранилище към „Мрамор Беркстон Б” ЕООД, гр. София е разположено на работна площадка в двора на едноименното предприятие в гр. Берковица. Същото има наличен свободен обем.

Извършени са 3 броя проверки на нарушени терени във връзка със ЗП и ЗОЗЗ на депа с преустановена експлоатация, включени и извън наказателната процедура, на територията на областите Видин и Монтана.

Не са рекултивирани 3 броя депа с преустановена експлоатация със Заповеди на директора на РИОСВ - Монтана, които не отговарят на нормативните изисквания.

4. Замърсяване на почвите с продукти за растителна защита /пестициди/

През 2023 г. са извършени 17 бр. планови проверки на депа с контейнери тип „Б-Б“ куб, съхраняваши ИУПРЗ и 6 бр. планови проверки на складове, съхраняващи негодни за употреба ПРЗ. Проверени са всички складове и площадки с Б – Б кубове, намиращи се на територията на област Монтана и област Видин. При проверките на „място“ са дадени 3 броя предписания на кметовете на общини, които са изпълнени. В резултат на осъществената контролна дейност през 2023 г. е възстановена цялостта на хидроизолацията на „Б-Б“ кубове, съдържащи препарати за растителна защита с изтекъл срок на годност. Не е допуснат риск от замърсяване на околната среда.

5. Замърсяване на почвите с устойчиви органични замърсители, вкл. нефтопродукти

Извършва се мониторинг на почвите за замърсяване с три групи органични съединения: полициклични ароматни въглеводороди (РАН16), полихлорирани бифенили (РСВ6) и органохлорни пестициди. При вземането на пробите за изпитване се формира една средна представителна проба от трите повторения само от първата дълбочина на почвения хоризонт. От изпитването е видно, че съдържанието на устойчивите органични замърсител е под максимално допустимите концентрации (МДК), определени с Наредба № 3 от 1 август за допустимо съдържание на вредни вещества в почвата.

Анализът на наличната информация показва, че на този етап няма регистрирана земя, замърсена с РАН и РСВ.

6. Ерозия на почвите

Загубата на почва (ерозията) до голяма степен е природен процес, който се засилва при прилагане на неподходящи селскостопански техники и практики. При изнасяне на хумусните вещества, почвите губят своята плодородност и водните екосистеми се замърсяват. Главните фактори влияещи върху степента на проявление на ерозията са климатичните условия, релефа, начина на използване на земята, състоянието на растителната покривка и времето през което почвата е била покрита с растителност. Голям дял от почвите в област Монтана са със средна податливост на ерозиране, а в област Видин - с много слаба. На контролираната територия от РИОСВ-Монтана няма сериозни проблеми по отношение на почвената ерозия.

7. Засоляване и вкисляване на почвите

За 2023 г. на територията на РИОСВ Монтана няма утвърдени от ИАОС пунктове за мониториг по засоляване на почвите.

8. Кратка обобщена оценка за състоянието на почвите на територията на РИОСВ

По компонент „почви“ е планирано през 2024 г. да се извършат 46 броя проверки на 46 броя обекти, включващи 11 броя проверки по условия в издадено комплексно разрешително на 9 броя обекта.

Извършени са 42 броя планови проверки по компонент „почви“ както следва:

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

- Опазване на почвите – 22 броя проверки, от които 7 броя проверки на животновъдни обекта и земеделски производителя, 3 броя проверки на кариери и 12 броя комплексни проверки по заповед на Директора на РИОСВ – Монтана ;
- Контрол на складове и Б – Б кубове за съхраняване на негодни за употреба ПРЗ - 23 броя проверки, от които 6 броя проверки на складове за съхраняване на ИУПРЗ и 17 броя проверки на площадки с Б – Б кубове;
- Рекултивация на нарушени терени по ЗП и ЗОЗЗ – 3 броя проверки на депо с преустановена експлоатация, включени и извън наказателна процедура, на територията на областите Видин и Монтана.
- Проверка на изпълнения на условия в КР по компонент „почви“ — 15 броя проверки на 15 обекта.

Извънредните проверки през отчетния период са 7 броя, от които: 2 броя проверки по изпълнение на дадени предписания, 2 броя последващ контрол на състоянието на Б- Б кубове и 3 броя по постъпили в РИОСВ-Монтана сигнали и жалби.

През 2023 г. по компонет „почви“ са дадени 3 броя предписания, които са изпълнени в срок.

Почвите на контролираната от РИОСВ-Монтана територия са в добро екологично състояние по отношение на запасеност с биогенни елементи/органично вещество, съдържание на тежки метали и металоиди и устойчиви органични замърсители.

II. 4. ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ И БИОРАЗНООБРАЗИЕ

1. Защитени територии

Закона за защитените територии (ЗЗТ, ДВ, бр. 133/1998 г.) урежда категориите защитени територии (ЗТ), тяхното предназначение, режима на опазване и ползване, начина на обявяване и управление. Защитените територии (ЗТ) са територии, определени за опазване и съхраняване на природата като национално и общочовешко богатство. Съгласно чл. 5 от ЗЗТ съществуват шест категории защитени територии: резервати, национални паркове, природни забележителности, поддържани резервати, природни паркове и защитени местности.

На контролираната от РИОСВ – Монтана територия към 31.12.2023 г. са обявени 43 броя защитени територии, както следва:

- резервати (Р) 2 броя: Р „Чупрене“ и Р „Горната кория“;
- природни забележителности (ПЗ) 15 броя, от които 6 броя пещери: „Мраморната пещера“; „Пещера Мишин камък“; „Леви и десни сухи печ“; „Пещера Венеца“; „Пещера „Магурата“ и „Башовишки печ“; 5 броя водопади: „Дуршин водопад“; „Водния скок“; „Хайдушките водопади“; „Водопад на река Стакевска“; „Водопад Петров церак“; 4 броя скални образувания: „Белоградчишки скали“; „Боровия камък“, „Гардата“ и „Бабў“;
- поддържан резерват (ПР) 1 брой: ПР„Ибиша“;
- природен парк (ПП) 1 брой – част от ПП „Врачански Балкан“;
- защитени местности (ЗМ) 24 броя: „Гора в местностите „Копрен“, „Равно буче“, „Калиманица“ и „Деяница“; „Рибарници Орсоя“; „Ускето“; „Уручник“; „Китката“; „Шумака“; „Сто овци“; „Равненско градище“; „Връшка чука“; „Раковишки манастир“; „Липака“; „Остров Цибър“; „Остров Кутово“; „Острови Близнаците“; „Чупренски буки“; „Миджур“; „Самарите“; „Коритата“; „Шабовица“; „Глухарчевидна жълтица“; „Находище на ружевидна поветица“, „Остров Тимок“, „Река Лом“ и „Поречие на река Ботуня“.

Към 31.12.2023 г. общата площ на защитените територии на контролираната от РИОСВ – Монтана територия е около 108055,423 дка. За защитените територии се води регистър, който се актуализира периодично.

През изминалата 2023 г. са извършени общо 209 броя планови проверки (включващи 180 броя планови проверки от парковата охрана на Р „Чупрене“) и 29 броя проверки на 27 броя защитени

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

територии. Извършени са и 11 броя извънредни проверки (4 броя по писма на МОСВ, по предложения за обявяване на нови защитени територии, 2 броя на резерват „Чупрене“, 5 броя във връзка със сигнал за сеч в ЗМ). Служителят на парковата охрана към Р „Чупрене“ е извършил 180 бр. планови проверки.

Извършени са проверки на следните защитени територии:

- Резервати: Р „Чупрене“ и Р „Горната кория“;
- Природни забележителности: ПЗ „Хайдушките водопади“, ПЗ „Водния скок“, ПЗ „Дуршин водопад“, ПЗ „Пещера Магурата“, ПЗ „Белоградчишки скали“, ПЗ „Водопад Петров церак“, ПЗ „Бабу“ и ПЗ „Пещера „Башовишки печ“;
- Поддържан резерват: ПР „Ибиша“;
- Защитени местности: ЗМ „Чупренски буки“, ЗМ „Самарите“, ЗМ „Шабовица“, ЗМ „Коритата“, ЗМ „Китката“, ЗМ „Остров Цибър“, ЗМ „Находище на ружевидна поветица“, ЗМ „Връшка чука“, ЗМ „Шумака“, ЗМ „Миджур“, ЗМ „Уручник“, ЗМ „Раковишки манастир“, ЗМ „Остров Тимок“, ЗМ „Поречие на река Ботуня“ и ЗМ „Река Лом“.

РЕЗЕРВАТИ (Р)

За резерватите и поддържаните резервати, РИОСВ – Монтана има изработени и утвърдени със Заповед № РД-572/06.08.2015 г. на министъра на ОСВ (обн., ДВ, бр. 64/2015 г.) „Планове за управление“. Плановете са изготвени в рамките на проект „Изпълнение на дейности за устройство и управление на резерват „Чупрене“, резерват „Горната кория“ и поддържан резерват „Ибиша“ по Оперативна програма „Околна среда 2007 – 2013 г.“, по който РИОСВ – Монтана беше бенефициент.

Резерват „Чупрене“

Резерват “Чупрене” е обявен през 1973 г., с площ от 9365 дка , с актуална площ от 14519,935 дка, съгласно Заповед №РД-101/21.02.2011 г. (ДВ бр.26/ 29.03. 2011 г) на министъра на ОСВ. Той е планински, типично горски резерват, разположен в западния дял на Стара планина, по протежение на главното старопланинско било, гранично с Р Сърбия. Основната цел за обявяването му е запазване на единствените компактни смърчови дървостои в Западна Стара планина в първичното им състояние, както и на редките представители на българската фауна – глухар, кръсточовка, дива котка и др. Биологичното разнообразие не е достатъчно проучено, като най-новите данни са от изготвения План за управление (ПУ) територията на Р „Чупрене“: от фауната се срещат над 242 животински вида, от които 110 безгръбначни животни и 132 вида гръбначни, в т. ч. 11 вида земноводни и влечуги (5 вида земноводни (един вид от разред опашати земноводни и 4 вида от разред жаби) и 6 вида влечуги (3 вида от подразред гущери (живороден гущери) 3 вида от подразред змии (смоци, медянка); 35 вида бозайници, в т. ч. 10 вида прилепи, от птиците бекас, бухал, кръсточовка, скален и малък орел, планински кеклик, горски кълвач и др. От флората на територията на резервата се срещат 130 вида, 13 бр. консервационно значими, от които защитени видове: петров кръст, нарцисовидна и горска съсънка, жълта безстъблена и петниста тинтява, пухест лопен, напръстник, стефчова тлъстига, витошко лале, старопланинска теменуга, кълбест и перудоцветен салеп, висока бисерка, жълт крем и др; 8 вида мъхове; гъби – 10 семейства, 21 рода и 39 вида, от които 7 вида ценни ядливи гъби: обикновена манатарка, пачи крак, хлебна млечница, виолетка, обикновена сърнела, сярножълта коралка и сивовиолетова гълъбка и др. Със Заповед №РД-501/11.07.2007 г. министърът на ОСВ определи пътека за посетители през резервата, в която има обособени три панорамни площадки, които се поддържат в добро състояние.

При извършените ревизии на ОУ „Чупрене“ (по една за двете полугодия) от комисии, назначени със заповед от директора на РИОСВ – Монтана се извърши анализ на дейността на служителят по охрана на ОУ, по отношение на опазване на горите, земите и водните площи в резервата и на осъществения от него контрол. За отчетната 2023 г. са извършени общо 180 бр. обхождания от служителя на парковата охрана в района на участъка, описани в дневника на парковата охрана. За ревизиите са съставени съответни протоколи и изпратени Доклади до министъра на ОСВ.

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

При осъщественият текущ контрол през 2023 г. за опазване на двата резервата, експерти от направление „БРЗТЗ" в РИОСВ – Монтана извършиха контрол и на оборудваните противопожарни депа (ППД) за защита на двата горски резервата от пожари и поддържането им в изправност.

Резерват „Горната кория"

Резерват „Горната кория" е горски резерват, обявен през 1968 г. на МГГП с площ от 881 дка, с актуална площ 1607,081 дка, съгласно Заповед №РД-562/12.07.2007 г. (ДВ, бр. 72/2007 г.) на министъра на ОСВ. Разположен е върху северните склонове на Западна Стара планина в подножието на вр. Ком на 1500 м. н. в. Обявен е с цел запазване на редките за Стара планина естествени смърчови и смърчово-елово-букови гори. Резерватът е местообитание на единични екземпляри от сърни. От защитени видове от флората се срещат: безстъблената тинтява, томасиниев минзухар, пухест лопен, лъскав напръстник и др. През резервата от старата х. „Ком" до м. „Малък самар" е обособена пътека за посетители със Заповед №РД-921/24.10.2005 г. на министъра на околната среда и водите. Същата се поддържа, като РИОСВ – Монтана упражнява системен контрол по нейната експлоатация, както и контрол за недопускане на дейности, забранени по ЗЗТ и режимът на стопанисване на резервата.

Режимът на управление на двата резервата е строго консервационен, забраняващ всякакви действия в него, вкл. влизане на хора и техника, освен по определените със заповед на министъра на ОСВ пътеки за посетители, както и в случаите на потушаване на пожари и санитарни мероприятия, съгласувани с Министъра на ОСВ, положително становище от БАН и решение на Националния съвет по биологичното разнообразие, съгл. разпоредбите на чл. 17 ал. 1 на Закона за защитените територии.

Във връзка със Заповед № РД-133/23.02.2023 г. на МОСВ за определяне на периода от 01 април до 31 октомври 2023 г. за пожароопасен сезон за защитените територии – изключителна държавна собственост, РИОСВ – Монтана извърши следното: актуализира схемите за оповестяване при пожари за двата резервата – Р „Чупрене" и Р „Горната кория"; дадени бяха общо 5 бр. предписания за засилване на контрола по опазване на резерватите от пожари, т. е. до кметовете на три общини (Берковица, Белоградчик и Чупрене) и до две ТП ДГС (ДГС „Берковица" и „Миджур". За цитираните по-горе предписания е получена в срок необходимата информация от отговорните институции. След извършената актуализация и допълване, изготвените Оперативни планове за гасене на пожар за Р „Чупрене"/Р „Горната кория", с приложенията към тях, бяха съгласувани без забележка от съответните директори на РД ПБЗН – Монтана и Видин (съгласно изискванията на Наредба № 8/11.05. 2012 г. за условията и реда за защита на горските територии от пожари и на Заповед № РД-133/23.02.2023 г. на МОСВ.

В съответствие с утвърдения от министъра на ОСВ „План за контролната дейност на РИОСВ – Монтана за 2023 г." са извършени проверки в Р „Чупрене" и Р „Горната кория на части от резерватните територии по отношение на спазване на режимите по обявяване на тези територии, плановете за управление и общите разпоредби по Закона за защитените територии. Успоредно с проверките са проверени и прилежащите бивши буферни зони – **ЗМ „Чупренски буки"** и **ЗМ „Самарите"**. При проверките не се констатираха нарушения в режимите на резервата, в резултат на човешка намеса.

ПРИРОДНИ ЗАБЕЛЕЖИТЕЛНОСТИ (ПЗ)

В категорията на природните забележителности, през 2023 г. проверки се осъществиха на ПЗ „Хайдушките водопади", ПЗ „Водния скок", ПЗ „Дуршин водопад", ПЗ „Пещера Магурата", ПЗ „Белоградчишки скали", ПЗ „Водопад Петров церак", ПЗ „Бабу" и ПЗ „Пещера „Башовишки печ". При проверките не са констатирани нарушения на режимите на стопанисване на природните забележителности, не са давани предписания и не са съставявни АУАН.

ПОДДЪРЖАН РЕЗЕРВАТ (ПР)

Поддържан Резерват „Ибиша" е разположен в източната част от дунавския остров Цибър, обявен през 1984 г. за резерват с цел запазване на характерни за дунавските острови съобщества – заливни гори и блата, както и убежища на редки и застрашени от изчезване растителни и животински

3400 гр. Монтана, ул."Юлиус Ирасек" №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

видове. До обявяването му за резерват е обитаван от три вида чапли (бяла, гривеста и нощна), лопатарка, малък и голям корморан, голям воден бик и др., което определя и международния природозащитен статут на защитената територия като корине място и в списъка на орнитологично важните места в България. С цел възстановяване на чапловата колония е прекатегоризиран със Заповед № РД-394/15.10.1999 г. (ДВ, бр. 99/1999 г.) на министъра на ОСВ в „поддържан резерват“, като със Заповед №РД-602/15.06.2010 г. (ДВ, бр. 77/2010 г.) площта му е актуализирана на 344,716 дка.

За поддържания резерват е изготвен План за управление, утвърден от министъра на околната среда и водите. При извършената планова проверка на поддържания резерват не се констатираха нарушения на заповедта за обявяването му, разпоредбите на Закона за защитените територии и Плана за управлението му.

ПРИРОДЕН ПАРК (ПП)

Природен парк „Врачански Балкан“ е обявен през 1988 г. и се намира на територията на три области – Монтана, Враца и София. В област Монтана попадат землищата на селата Горна и Долна Бела речка, Долно и Горно Озирово и с. Стояново, всички от община Вършец на площ от 5 536 ха от общата му площ от 30129,9 ха. Управлява се от Паркова дирекция със седалище гр. Враца. За парка има приет с Решение №750/14.10.2011 г. на МС „План за управление”. В тази връзка РИОСВ – Монтана осъществява превантивен контрол по недопускане нарушения при осъществяване на инвестиционни предложения, планове, програми и проекти съгласно режимите на стопанисване, определени както в ЗЗТ, Заповедта за обявяване, така също и в Плана за управление на парка.

ЗАЩИТЕНИ МЕСТНОСТИ (ЗМ)

През 2023 г. бяха извършени проверки на следните защитени територии от тази категория: ЗМ „Чупренски буки“, ЗМ „Самарите“, ЗМ „Шабовица“, ЗМ „Коритата“, ЗМ „Китката“, ЗМ „Остров Цибър“, ЗМ „Находище на ружевидна поветица“, ЗМ „Връшка чука“, ЗМ „Шумака“, ЗМ „Миджур“, ЗМ „Уручник“, ЗМ „Раковишки манастир“, ЗМ „Остров Тимок“, ЗМ „Поречие на река Ботуня“ и ЗМ „Река Лом“. При извършените проверки не са констатирани нарушения в режимите на стопанисването им, не са давани предписания и не са съставяни АУАН.

При извършените планови проверки на защитените територии от експертите на направление „Биологично разнообразие защитени територии и зони“ не са констатирани нарушения в режима на стопанисване на същите и не са давани предписания. От страна на стопанисващите органи няма констатирани нарушения и няма съставени актове в защитените територии.

Извършени са 11 броя извънредни проверки, както следва:

Извънредни проверки на резерват Чупрене – 2 броя:

- 1 брой извънредна проверка на резерват „Чупрене“ с цел оперативен контрол;
- 1 брой извънредна проверка на резерват „Чупрене“ по сигнал за забелязан дим във високите части на планински масив в местността „Три уши“, в земл. на с. Чупрене, общ. Чупрене, в близост до границите на резервата.

Извънредни проверки по целесъобразност на предложения за обявяване на ЗТ – 4 броя:

- 1 брой извънредна проверка във връзка с писмо на МОСВ и предложение за обявяване на 4 бр. защитени местности с цел опазване на растителен вид Сръбска рамонда (*Ramonda serbica*).
- 1 брой извънредна проверка във връзка с писмо на МОСВ и предложение за обявяване на защитена местност „Забанова падина“ в земл. на гр. Берковица и с. Бързия, общ. Берковица;
- 1 брой извънредна проверка във връзка с писмо на МОСВ и предложение за обявяване на защитена местност „Тодорини кукли“ в земл. на с. Бързия, общ. Берковица;
- 1 брой извънредна проверка във връзка с предложение за обявяване на защитена местност „Язовир Огоста“ в земл. на с. Боровци, с. Гаганица и с. Бистрилица, общ. Берковица, с. Благово, с. Горно Церовене и гр. Монтана общ. Монтана.

Извънредни проверки по сигнали за нарушения в ЗТ – 5 броя:

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

- 5 броя извънредни проверки по сигнал за извършване на нерегламентирана сеч по речното корито на река Ботуня в земл. на с. Палилула, общ. Бойчиновци, в границите на защитена местност „Поречие на река Ботуня“.

Във връзка с изпълнение на заложените дейности в „Плана за дейности в защитени територии – изключителна държавна собственост през 2023 г. на РИОСВ – Монтана“ (Плана), утвърден от Министъра на околната среда и водите, е изпълнено следното:

- В рамките на дейност V. „Научни изследвания, мониторинг“, т. V.1 от Плана, е сключен Договор № 10/ 02.08.2023 г., с изпълнител Институт за гората при БАН, за възлагане на дейност „Мониторинг на съхнението на горските насаждения в резерватите „Горната кория“ и „Чупрене“. В тази връзка от комисия, назначена със заповед на директора на РИОСВ – Монтана е извършена проверка, при която дейностите са оценени за изпълнени в срок, съгласно техническото задание и са приети;
- В рамките на дейност III. „Туристическа инфраструктура и капитално строителство“, т. III.1 от Плана, е сключен Договор № 11/30.08.2023 г. с изпълнител „ВИП ФОРЕСТ ПРОДЖЕКТ“ ЕООД, гр. София за изпълнение на възложените поддържащи дейности за резервати „Горната кория“ и „Чупрене“, с предмет „Поддържане на пътеките за посетители в двата резервата – Р „Горната кория“ и Р „Чупрене“. В тази връзка от комисия, назначена със заповед на директора на РИОСВ – Монтана са извършени проверки, при които дейностите са оценени за изпълнени в срок, съгласно техническото задание и са приети;
- В рамките на дейност III. „Туристическа инфраструктура и капитално строителство“ т. III.2 от Плана, е сключен Договор № 20/20.11.2023 г., с изпълнител „Пеликан – ПМ“ ЕООД, гр. Монтана, с предмет „Изработване на информационни табели на новообявени 5 броя защитени територии на територията на РИОСВ – Монтана“. В тази връзка от комисия, назначена със заповед на директора на РИОСВ – Монтана е извършена проверка, при която дейностите са оценени за изпълнени в срок, съгласно техническото задание и са приети.

Горски екосистеми

РИОСВ – Монтана упражнява контрол върху екологосъобразното ползване на горите (залесяване, сеч, строителство и др.) по отношение на дейности, планове и проекти, оказващи влияние върху развитието на горските екосистеми и природните ландшафти, както в защитените територии, така и за дейности в защитени зони от Натура 2000. На територията на инспекцията са обособени осем държавни горски стопанства и едно Учебно-опитно горско стопанство. Експерти от направлението участват в комисии по разработвене на горскостопански планове за ТП ДГС – Монтана и ТП ДГС – Чипровци, в съвети по лова към ДГС, в областни съвети по опазване и охрана на горите и др. комисии и работни срещи, имащи отношение към опазване на горите и природосъобразното им стопанисване при осъществяване на дейности в тях.

2. Биоразнообразие

Биологичното разнообразие е многообразието на всички живи организми във всички форми на тяхната естествена организация, техните съобщества и местообитания, на екосистемите и процесите, които протичат в тях. Биоразнообразието е неразделна част от националното богатство и опазването му е приоритет и задължение на държавните и общинските органи и гражданите.

Опазването на биологичното разнообразие е регламентирано в Закона за биологичното разнообразие. Законът урежда отношенията между държавата, общините, юридическите и физическите лица по отношение на опазването и устойчивото ползване на биологичното разнообразие в Р България. Биологичното разнообразие е неразделна част от националното богатство и опазването му е приоритет и задължение за държавните и общинските органи и гражданите.

Законът за биологичното разнообразие цели опазване на представителни за страната и за Европа типове природни местообитания и местообитания на застрашени, редки и ендемични

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

растителни, животински и гъбни видове в рамките на Националната екологична мрежа (НЕМ); опазване на защитени растителни, животински и гъбни видове от флората, фауната и микотата на Р България, както и на тези, които са обект на ползване и търговия; опазване на генетичните ресурси и разнообразието на растителните и животинските видове извън естествената им среда; регулиране на въвеждането на неместни и повторното въвеждане на местни растителни и животински видове в природата; регулиране на търговията с екземпляри от застрашени видове от дивата флора и фауна и опазването на вековни и забележителни дървета.

Опазването на биологичното разнообразие в Р България е свързано с изграждането на Национална екологична мрежа, включваща: защитени зони като част от Европейската екологична мрежа Натура 2000, в които могат да участват защитени територии; защитени територии, които не попадат в защитени зони; в Националната екологична мрежа приоритетно се включват Корине места, Рамсарски места, важни места за растенията и орнитологично важни места. Чрез нея се цели: дългосрочното опазване на биологичното, геологичното и ландшафтното разнообразие; осигуряването на достатъчни по площ и качество места за размножаване, хранене и почивка, включително при миграция, линеене и зимуване на дивите животни;създаването на условия за генетичен обмен между разделени популации и видове; участието на Република България в европейските и световните екологични мрежи;ограничаване на негативното антропогенно въздействие върху защитени територии.

Растителните, животинските и гъбните видове от дивата флора, фауна и микота на страната се опазват в естествената им среда чрез: съхраняване на техните местообитания в Националната екологична мрежа (НЕМ), поставяне на видовете под режим на защита или на регулирано ползване; поддържане или възстановяване на условията в местообитанията, съобразно екологичните изисквания на съответния вид; разработване и прилагане на планове за действия за видове с различна степен на застрашеност; повторно въвеждане в природата на изчезнали видове и попълване на популациите на редки и застрашени видове и контрол и регулиране на неместни видове, които са или биха могли да бъдат въведени целенасочено или случайно в природата и застрашават местни видове. По-голямата част от защитените територии са обособени с цел опазване на находища и местообитания на защитени, редки и/или ендемични видове от дивата флора и фауна за България, Балканския полуостров или света.

България се нарежда в челните редици на страните от Европа по биологично разнообразие. Богатството от видове и съобщества се дължи на широкия спектър от климатични, топографски и хидроложки условия в страната. Тук могат да се открият представителни образци от почти всички местообитания, известни на континента, както и голям брой уникални екосистеми с европейско и световно значение.

Единственото находище на защитения растителен вид български ерантис *(Eranthis bulgarica)* на планетата се намира в границите на ЗМ „Връшка чука". Тук растат ú някои ендемичните и редки видове като томасиниев минзухар, ничичово прозорче, розов божур, тъмнопурпурна метличина, елвезиево кокиче, горска съсънка и др. Тъмнопурпурна метличина е открита и в бившата буферна зона на Р „Чупрене", сега ЗМ „Чупренски буки", в сходен с този на ЗМ „Връшка чука" хабитат. Там от къснa пролет до есента могат да се видят и други защитени видове растения – нарцисовидна съсънка, петниста тинтява, жълт крем, балканска теменуга и др.

В землищата на селата Митровци, Превала, Върбово и Долни Лом се намират находищата на защитения растителен вид сръбска рамонда *(Ramonda serbica)* – реликтен за България вид и балкански ендемит. Тя се среща само в тези находища за територията на цялата страна и расте по скалните венци на трудно достъпни места и опазването на вида се осъществява успешно извън защитените територии.

Популация на растителния вид вълнеста коза брада *(Tragopogon floccosus)* се среща в границите на защитена зона „Орсоя", находища на наплъстена трихоколеа *(Trichocolea tomentella)* край гр. Вършец и гр. Берковица, петниста сверция *(Swertia punctata)* в землището на с. Горни Лом,

3400 гр. Монтана, ул."Юлиус Ирасек" №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

общ. Чупрене, ружевидна поветица (*Convolvulus althaeoides)* в землището на с. Ново село, обл. Видин, глухарчевидна жълтица *(Leontodon saxatilis)* в землището на гр. Вършец, бледожълт равнец в землището на с. Арчар, обл. Видин, полско котенце *(Pulsatilla pratensis)* в землището на с. Сливовик, общ. Медковец, обл. Монтана.

Не по-маловажно е опазването на защитените видове от фауната, за повечето от които има обявени защитени територии и защитени зони по Натура 2000. Целта на управлението им е запазване на местообитанията, съобразно запазването на биологичните изисквания на видовете. Поддържаният резерват „Ибиша" съхранява голяма гнездова колония на няколко вида чапли и на световно застрашения вид малък корморан. Екземпляри от последния вид се срещат освен в р. Дунав и в яз. „Огоста".

Горските резервати „Чупрене" и „Горната кория" са местата, които предоставят подходящите условия за живот на множество защитени видове безгръбначни, влечуги, птици и бозайници. В скалите в ЗМ „Гора в местностите „Копрен", „Равно буче", „Деяница" и „Калиманица" гнезди защитения вид скален орел, в старите хралупести дървета – бухали, в короните свиват гнезда много защитени видове пойни птици.

В началото на календарната година беше изготвен и изпратен график до ИАОС за мониторинговите дейности на РИОСВ – Монтана, предвидени за 2023 година по Националната система за мониторинг на биологичното разнообразие (НСМБР), в който бе включено участие на експерти от Инспекцията в 47-тото Среднозимно преброяване на зимуващи водолюбиви птици и мониторинг на кафява мечка в Западни Родопи.

В периода 13 – 14 януари 2023 г. експерти на направление „Биоразнообразие, защитени територии и зони" участваха в 47-то Среднозимно преброяване на водолюбиви птици, съвместно с представител на Природонаучен музей към Българска академия на науките (ПНМ – БАН). По време на преброяването са обходени вътрешни водоеми и реки, включващи язовир "Огоста" (преброяването му е извършено в осем точки), язовир „Смирненски" и язовир „Дреновец", „Рибарници Орсоя", както и течението на река Дунав: от с. Връв, общ. Брегово, обл. Видин до с. Долно Линево, общ. Лом, обл. Монтана (преброяването е извършено в 19 точки). След приключване на преброяването и анализиране на данните е видно, че преброените зимуващи водолюбиви птици на яз. „Огоста" са от 19 вида с обща численост 1 639 бр., докато по поречието на река Дунав са наблюдавани 3 965 броя птици от 17 вида. По време на 47-то СЗП са наблюдавани и видове птици, които не са водолюбиви, като: обикновен мишелов *(Buteo buteo),* голям синигер *(Parus major),* дългоопашат синигер, син синигер *(Cyanistes caeruleus),* сирийски пъстър кълвач *(Dendrocopos syriacus),* полски блатар *(Circus cyaneus),* сива врана *(Corvus corone),* сврака *(Pica pica),* сойка *(Garrulus glandarius)*, щиглец *(Corduelis corduelis)* и др. В точката западно от с. Кошава, общ. Видин е видян екземпляр от защитения вид морски орел.

Данните от 47-то Среднозимно преброяване на водолюбиви птици са въведени в програмата „BIOMON" и изпратени в Изпълнителната агенция по околна среда и води (ИАОС), където се съдържа националната база данни от мониторинговите дейности. Анализът, който е направен, въз основа на данните от преброяването показва, че разнообразието на зимуващите водолюбиви птици се запазва сравнително постоянен.

С цел установяване на нерегламентирана продажба или незаконна търговия със защитени растителни и животински видове през отчетния период се извършиха проверки на 6 бр. зоомагазини и 6 бр. магазини и павилиони за цветя, съответно в области Монтана и Видин. При осъществените проверки не бяха констатирани нарушения и нерегламентирана продажба на защитени растителни и животински видове.

През отчетният период бяха извършени проверки по смисъла на чл. 96 от ЗБР на сбирка от препарирани птици и бозайници в СОУ „Любен Кравелов" – гр. Видин, както и на отдел „Природа" към Природонаучен музей – гр. Белоградчик. При извършените проверки не са констатирани липси или наличие на нови препарати, като експонатите в колекциите са в сравнително добро състояние.

3400 гр. Монтана, ул."Юлиус Ирасек" №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

В началото на месец март беше извършена проверка по смисъла на Закона за биологичното разнообразие на популацията на защитените растителни видове български ерантис *(Eranthis bulgarica)* и томасиниев минзухар *(Crocus tommasinianus)*, находящи се в границите на защитена местност „Връшка чука", землище на с. Извор махала, общ. Кула. Констатира се, че една част от екземплярите в популациите на цитираните растителни видове са прецъфтели, а други са във фаза на цъфтеж. Популациите на цитираните видове са в добро състояние, като не се наблюдава антропогенно въздействие върху тях.

През месец април се извърши и проверка на състоянието на защитения растителен вид полско котенце *(Pulsatilla partensis)* в границите на защитена местност „Шумака". При проверката на терен се констатира, че находището на вида е разпръснато с четири видими струпвания на екземпляри. При извършеният оглед бяха преброени над 40 екземпляра на вида. Вегетацията на екземплярите беше започнала и същите бяха във фаза на цъфтеж. Констатира се, че популацията на вида е в добро състояние и няма въздействия от антропогенен характер.

Във връзка с подадени сигнали, касаещи бедстващи и ранени животински видове за изминалата 2023 г. са извършени общо 17 бр. извънредни проверки, свързани с подадени сигнали и жалби от физически лица и писма от институции. Експерти на направлението са реагирали своевременно реагирали на 16 бр. сигнали и жалби за ранени и бедстващи птици (9 бр. за бели щъркели, 2 бр. за обикновени мишелови и по един брой за зеленоглава патица, домашна кукумявка и малък ястреб), 1 бр. извънредна проверка, касаещи прилепи (за колония от прилепи в шахта, в землището на гр. Бойчиновци, общ. Бойчиновци) и 1 бр. проверка по сигнал за отглеждане на сухоземни костенурки от вида шипоопашата костенурка от физическо лице в с. Ерден, общ. Бойчиновци, обл. Монтана. Извършена е и 1 бр. проверка по писмо на община Лом, свързана с установяване наличие на прилепи в жилищни блокове в град Лом, които са одобрени за саниране). В резултат на извършените проверки на ранените птици е оказана медицинска помощ от ветеринарни служители и след преценка за тяхното състояние, същите са пуснати на свобода или са изпратени за лечение и рехабилитация в Спасителния център за диви животни, гр. Стара Загора.

В края на месец юни е получен сигнал за отглеждане на сухоземни костенурки от физическо лице в с. Ерден, общ. Бойчиновци, обл. Монтана. Извършена е извънредна проверка от експерти на Инспекцията, при която се установи, че сигнала е основателен. Физическо лице отглежда общо 27 броя сухоземни костенурки от вида шипоопашата костенурка *(Testudo hermanii)*, от които 16 бр. ювенилни (млади) индивиди и 11 броя възрастни. Вида шипоопашата костенурка е защитен вид, съгласно Закона за биологичното разнообразие, като на виновното лице е съставен акт за установено административно нарушение. Костенурките бяха иззети и пуснати на свобода на подходящо място.

Във връзка с получена документация от РДГ – Берковица за конфискуван препарат от вида малък ястреб *(Accipiter nisus)*, превозван от физическо лице е извършена и извънредна проверка по документи и е съставен констативен протокол от нея. Препаратът е предаден от служители на РДГ – Берковица на експерт на РИОСВ – Монтана с приемно-предавателен протокол, като на виновното лице през месец януари 2023 г. е съставен акт по смисъла на Закона за биологичното разнообразие за установено административно нарушение.

Експерти на направлението извършиха 3 бр. планови проверки на волиери за папагали, от които 2 бр. за отглеждане на сиви африкански папагали жако и една волиера за отглеждане на синьо-жълта ари, съответно в гр. Видин, гр. Монтана и гр. Лом, както и една проверка на терариум за отглеждане на кралски питон в гр. Монтана. Проверките бяха във връзка със прилагане на Закона за биологичното разнообразие и Регламентите на Европейския съюз, касаещи Конвенцията CITES. При извършените проверки се констатира, че екземплярите са регистрирани в РИОСВ – Монтана с регистрационни карти, издадени на основание чл. 91, ал. 2, т. 2 от ЗБР, като същите се отглеждат при подходящи условия.

3400 гр. Монтана, ул."Юлиус Ирасек" №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

През 2023 г. в РИОСВ – Монтана са подадени тридесет и шест броя заявления за регистриране на екземпляри по реда на чл. 91 от ЗБР, включени в приложенията на Конвенцията CITES и Регламентите на ЕС, а именно за екземпляри от следните видове папагали: 4 бр. за сиви африкански папагали жако, 1 бр. за червена ара, 3 бр. за ара арлекин, 8 бр. за зеленокрили ари, 2 бр. за хибридни ари, 17 бр. за синьо-жълти ари, както и за един кралски питон. Същите са регистрирани в РИОСВ – Монтана със съответните регистрационни карти.

До 1 май 2023 г. в РИОСВ – Монтана се получиха заявления за регистрация на общо 35 бр. пунктове за изкупуване на на градински и лозов охлюв, от които 29 бр. за територията на област Монтана и 6 бр. за област Видин. В изпълнение на Заповед № РД-361/09.04.2004 г. на министъра на околната среда и водите, регламентираща режимите, реда и условията за ползване, изкупуване с цел търговията в страната и изнасяне през граница на живи охлюви и черупки от видовете лозов охлюв *(Helix lucorum)* и градински охлюв *(Helix pomatia)* бяха извършени общо 20 бр. планови проверки на пунктове за изкупуване на охлюви. При извършените проверки не бяха констатирани нарушения по реда на Закона за биологичното разнообразие и във връзка със Заповед № РД-361/09.04.2004 г. на МОСВ. Извършени са два брой извънредни проверки по два броя постъпили сигнали в РИОСВ – Монтана за нерегламентирано изкупуване на градински и лозов охлюв. При извършената проверка по един от сигналите е установено, че същия е основателен, като на виновното лице е съставен акт за установено административно нарушение по горецитираната Заповед.

През отчетният период се получиха два броя разрешителни за изключения от забраните по ЗБР, издадени на основание Наредба № 8/2003 г. за реда и условията за издаване на разрешителни за изключенията от забраните, въведени със Закона за биологичното разнообразие за животинските и растителните видове от приложение № 3, за животинските видове от приложение № 4, за всички видове диви птици, извън тези от приложение № 3 и приложение № 4 и за използване на неселективните уреди, средства и методи за улавяне и убиване от приложение № 5 към Закона за биологичното разнообразие. Разрешителните касаят изключение от забраните, предвидени по чл. 38, ал. 1, т. 3, а именно: повдигане върху платформи на рискови гнезда на екземпляри от вида бял щъркел *(Ciconia ciconia)*, намиращи се върху стълбове на електроразпределителната мрежа в 93 населени места с цел предотвратяване на аварийни ситуации, при които има попаднали под напрежение и/или запалени гнезда, както и разрешително за преместване на рисково гнездо на бял щъркел, намиращо се в регулацията на с. Цар Симеоново, общ. Видин, обл. Видин.

В изпълнение на утвърдения план за контролната дейност на РИОСВ – Монтана са извършени 3 бр. планови проверки по спазване на условия на разрешителни, издадени от МОСВ, както следва: по Разрешително № 934/19.04.2022 г., касаещо улов и опръстеняване на екземпляри от видове, посочени в него, което е издадено на екип на ИБЕИ – БАН; по Разрешително № 954/28.09.2022 г., касаещо повдигане върху изкуствени платформи на рискови гнезда, находящи се върху стълбове от електроразпределителната мрежа на екземпляри от вида бял щъркел, издадено на „Електроразпределителни мрежи Запад“ АД и по Разрешително № 956/19.10.2022 г. на МОСВ, издадено на Ботаническа градина – град София, касаещо събиране на екземпляри и генетичен материал от 36 бр. защитени растителни видове. При извършените планови проверки не са констатирани нарушения на условията, вписани в горецитираните разрешителни.

Експерти на направлението участваха в мониторинга на кафява мечка, проведен в периода 24 – 27 октомври 2023 г. на територията на Западни Родопи, в области Смолян и Пазарджик. Същите обходиха определените им маршрути на територията на ДЛС – Златоград, ДГС – Триград (на територията на област Смолян) и ДГС – „Алабак“ (на територията на област Пазарджик). Съгласно утвърдената методика за мониторинг на кафява мечка са попълнени полеви формуляри за мониторинг на кафява мечка, както и формуляри за описание на маршрути, съдържащи GPS координати на изминатите маршрути. Снети са координати от наблюдаваните следи, косми и екскременти от местата на пребиваването на екземплярите от мониторирания вид. Мониторингът на кафява мечка,

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

организиран от МОСВ на територията на Западни Родопи, в области Пазарджик и Смолян е мониторингова дейност, която е част от Националната система за мониторинг на билогичното разнообразие. Данните от проведеният мониторинг са предадени в ИАОС – гр. София.

Към 31.12.2023 г. от актуализацията на регистъра на защитените природни обекти - вековни и забележителни дървета на територията, контролирана от РИОСВ – Монтана, има 139 броя обекти, в 45 населени места.

№ по ред	№ в ДР	Вид на ЗПО	Документ за обявяване	Местонахождение	Въз-раст	Висо-чина (м)
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**
ОБЛАСТ МОНТАНА - 98 бр. защитени вековни/забележителни дървета, в 28 бр. населени места						
1	1491	Зимен дъб	Заповед №174/09.03.1983 г. на КОПС (ДВ, бр.26/1983г.)	с. Бистрилица, общ. Берковица, м. „Бабино поле“	389	22
2	1493	Зимен дъб	Заповед №174/09.03.1983 г. на КОПС (ДВ, бр.26/1983г.)	с. Гаганица, общ. Берковица, м. „Калиманица“	389	25
3	1705	Цер	Заповед №1241/22.11.1985 г. на КОПС (ДВ, бр.94/1983г.)	с. Лесковец, общ. Берковица, м. „Белов рът“	187	20
4	1706	Цер	Заповед №1241/22.11.1985 г. на КОПС (ДВ, бр.94/1983г.)	с. Лесковец, общ. Берковица, м. „Белов рът“	187	20
5	1707	Цер	Заповед №1241/22.11.1985 г. на КОПС (ДВ, бр.94/1983г.)	с. Лесковец, общ. Берковица, м. „Белов рът“	187	20
6	1915	Цер	Заповед №РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ (ДВ, бр.54/2003 г.)	с. Песочница, общ. Берковица, м. „Чуката“	169	15
7	1916	Цер	Заповед №РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ (ДВ, бр.54/2003 г.)	с. Песочница, общ. Берковица, м. „Борилица“	219	14
8	1917	Цер	Заповед №РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ (ДВ, бр.54/2003 г.)	с. Мърчево, общ. Бойчиновци, до бившия екарисаж	169	18
9	1960	Цер	Заповед №РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ (ДВ, бр.54/2003 г.)	гр. Бойчиновци, общ. Бойчиновци, кв. „Огоста“, в двора на бившето училище	119	18
10	1961	Цер	Заповед №РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ (ДВ, бр.54/2003 г.)	гр. Бойчиновци, общ. Бойчиновци, кв. „Огоста“, в двора на бившето училище	119	12
11	1962	Летен дъб	Заповед №РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ (ДВ, бр.54/2003 г.)	с. Мърчево, общ. Бойчиновци, м. „Горно ливаге“	169	15
12	1969	Цер	Заповед №РД-169/06.06.1997 г. на МОС (ДВ, бр.52/1997 г.)	с. Одоровци, общ. Брусарци, бивш училлищен двор	175	15
13	1970	Цер	Заповед №РД-169/06.06.1997 г. на МОС (ДВ, бр.52/1997 г.)	с. Буковец, общ. Брусарци, м. „Общинска мера“	225	20
14	1971	Цер	Заповед №РД-169/06.06.1997 г. на МОС (ДВ, бр.52/1997 г.)	с. Буковец, общ. Брусарци, м. „Общинска мера“	225	25
15	1972	Цер	Заповед №РД-169/06.06.1997 г. на МОС (ДВ, бр.52/1997 г.)	с. Буковец, общ. Брусарци, м. „Общинска мера“	225	20
16	1973	Цер	Заповед №РД-169/06.06.1997 г. на МОС (ДВ, бр.52/1997 г.)	с. Буковец, общ. Брусарци, м. „Общинска мера“	225	25
17	1974	Цер	Заповед №РД-169/06.06.1997 г. на МОС (ДВ, бр.52/1997 г.)	с. Буковец, общ. Брусарци, м. „Общинска мера“	225	15
18	1975	Цер	Заповед №РД-169/06.06.1997 г. на МОС (ДВ, бр.52/1997 г.)	с. Буковец, общ. Брусарци, м. „Общинска мера“	225	20
19	1977	Цер	Заповед №РД-169/06.06.1997 г. на МОС (ДВ, бр.52/1997 г.)	с. Буковец, общ. Брусарци, м. „Общинска мера“	225	25
20	1978	Цер	Заповед №РД-169/06.06.1997 г. на МОС (ДВ, бр.52/1997 г.)	с. Буковец, общ. Брусарци, м. „Общинска мера“	225	20

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

21	1980	Цер	Заповед №РД-169/06.06.1997 г. на МОС (ДВ, бр.52/1997 г.)	с. Буковец, общ. Брусарци, м. „Общинска мера“	225	15
22	1981	Цер	Заповед №РД-169/06.06.1997 г. на МОС (ДВ, бр.52/1997 г.)	с. Буковец, общ. Брусарци, м. „Общинска мера“	225	20
23	1983	Цер	Заповед №РД-169/06.06.1997 г. на МОС (ДВ, бр.52/1997 г.)	с. Буковец, общ. Брусарци, м. „Общинска мера“	225	20
24	1984	Цер	Заповед №РД-169/06.06.1997 г. на МОС (ДВ, бр.52/1997 г.)	с. Буковец, общ. Брусарци, м. „Общинска мера“	225	20
25	1985	Цер	Заповед №РД-169/06.06.1997 г. на МОС (ДВ, бр.52/1997 г.)	с. Буковец, общ. Брусарци, м. „Общинска мера“	225	15
26	1986	Цер	Заповед №РД-169/06.06.1997 г. на МОС (ДВ, бр.52/1997 г.)	с. Буковец, общ. Брусарци, м. „Общинска мера“	225	15
27	1987	Цер	Заповед №РД-169/06.06.1997 г. на МОС (ДВ, бр.52/1997 г.)	с. Буковец, общ. Брусарци, м. „Общинска мера“	225	20
28	1988	Цер	Заповед №РД-169/06.06.1997 г. на МОС (ДВ, бр.52/1997 г.)	с. Буковец, общ. Брусарци, м. „Общинска мера“	225	15
29	1989	Цер	Заповед №РД-169/06.06.1997 г. на МОС (ДВ, бр.52/1997 г.)	с. Буковец, общ. Брусарци, м. „Общинска мера“	225	20
30	1990	Цер	Заповед №РД-169/06.06.1997 г. на МОС (ДВ, бр.52/1997 г.)	с. Буковец, общ. Брусарци, м. „Общинска мера“	225	20
31	2002	Цер	Заповед №РД-635/02.07.2004 г. на МОСВ (ДВ, бр.79/2004 г.)	с. Септемврийци, общ. Вълчедръм, в двора на ОУ „Д-р Петър Берон“	78	16
32	2009	Цер	Заповед №РД-1074/11.10.2004 г. на МОСВ (ДВ, бр.101/2004 г.)	с. Игнатово, общ. Вълчедръм, зад кметството	78	15
33	2010	Цер	Заповед №РД-1074/11.10.2004 г. на МОСВ (ДВ, бр.101/2004 г.)	с. Игнатово, общ. Вълчедръм, зад кметството	78	15
34	2028	Явролистен платан	Заповед №РД-219/20.03.2007 г. на МОСВ (ДВ, бр.33/2007г.)	с. Игнатово, общ. Вълчедръм, в парка	65	22
35	482	Секвоя	Заповед №1044/24.04.1971 г. на МГГП (ДВ, 46/1971 г.)	гр. Вършец, общ. Вършец, ул. "Република" №94	121	30
36	1253	Зимен дъб	Заповед №195/19.03.1981 г. на КОПС (ДВ, бр.34/1981 г.)	с. Гаврил Геново, общ. Георги Дамяново, м. „Лицето“	291	20
37	1254	Зимен дъб	Заповед №195/19.03.1981 г. на КОПС (ДВ, бр.34/1981 г.)	с. Гаврил Геново, общ. Георги Дамяново, м. „Лицето“	291	21
38	1256	Зимен дъб	Заповед №195/19.03.1981 г. на КОПС (ДВ, бр.34/1981 г.)	с. Гаврил Геново, общ. Георги Дамяново, м. „Лицето“	291	22
39	1257	Зимен дъб	Заповед №195/19.03.1981 г. на КОПС (ДВ, бр.34/1981 г.)	с. Гаврил Геново, общ. Георги Дамяново, м. „Лицето“	291	22
40	1258	Зимен дъб	Заповед №195/19.03.1981 г. на КОПС (ДВ, бр.34/1981 г.)	с. Гаврил Геново, общ. Георги Дамяново, м. „Лицето“	291	14
41	1259	Зимен дъб	Заповед №195/19.03.1981 г. на КОПС (ДВ, бр.34/1981 г.)	с. Гаврил Геново, общ. Георги Дамяново, м. „Лицето“	311	18
42	1260	Зимен дъб	Заповед №195/19.03.1981 г. на КОПС (ДВ, бр.34/1981 г.)	с. Гаврил Геново, общ. Георги Дамяново, м. „Лицето“	311	21
43	1261	Зимен дъб	Заповед №195/19.03.1981 г. на КОПС (ДВ, бр.34/1981 г.)	с. Гаврил Геново, общ. Георги Дамяново, м. „Лицето“	291	14
44	1262	Зимен дъб	Заповед №195/19.03.1981 г. на КОПС (ДВ, бр.34/1981 г.)	с. Гаврил Геново, общ. Георги Дамяново, м. „Лицето“	291	14
45	1273	Зимен дъб	Заповед №284/10.04.1981 г. на КОПС (ДВ, бр.36/1981 г.)	с. Гаврил Геново, общ. Георги Дамяново, м. „Лицето“	291	13
46	1274	Зимен дъб	Заповед №284/10.04.1981 г. на КОПС (ДВ, бр.36/1981 г.)	с. Гаврил Геново, общ. Георги Дамяново, м. „Лицето“	291	18
47	1275	Зимен дъб	Заповед №284/10.04.1981 г. на КОПС (ДВ, бр.36/1981 г.)	с. Гаврил Геново, общ. Георги Дамяново, м. „Лицето“	291	17

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

48	1276	Зимен дъб	Заповед №284/10.04.1981 г. на КОПС (ДВ, бр.36/1981 г.)	с. Гаврил Геново, общ. Георги Дамяново, м. „Лицето“	291	22
49	1277	Зимен дъб	Заповед №284/10.04.1981 г. на КОПС (ДВ, бр.36/1981 г.)	с. Гаврил Геново, общ. Георги Дамяново, м. „Лицето“	241	14
50	1278	Зимен дъб	Заповед №284/10.04.1981 г. на КОПС (ДВ, бр.36/1981 г.)	с. Гаврил Геново, общ. Георги Дамяново, м. „Лицето“	241	14
51	1279	Зимен дъб	Заповед №284/10.04.1981 г. на КОПС (ДВ, бр.36/1981 г.)	с. Гаврил Геново, общ. Георги Дамяново, м. „Манастирски кладенец“	201	12
52	1280	Зимен дъб	Заповед №284/10.04.1981 г. на КОПС (ДВ, бр.36/1981 г.)	с. Гаврил Геново, общ. Георги Дамяново, м. „Манастирски кладенец“	221	15
53	1281	Зимен дъб	Заповед №284/10.04.1981 г. на КОПС (ДВ, бр.36/1981 г.)	с. Гаврил Геново, общ. Георги Дамяново, м. „Манастирски кладенец“	221	13
54	1282	Зимен дъб	Заповед №284/10.04.1981 г. на КОПС (ДВ, бр.36/1981 г.)	с. Гаврил Геново, общ. Георги Дамяново, м. „Манастирски кладенец“	221	13
55	1283	Зимен дъб	Заповед №284/10.04.1981 г. на КОПС (ДВ, бр.36/1981 г.)	с. Гаврил Геново, общ. Георги Дамяново, м. „Манастирски кладенец“	241	13
56	1285	Зимен дъб	Заповед №284/10.04.1981 г. на КОПС (ДВ, бр.36/1981 г.)	с. Гаврил Геново, общ. Георги Дамяново, м. „Манастирски кладенец“	441	18
57	1287	Зимен дъб	Заповед №284/10.04.1981 г. на КОПС (ДВ, бр.36/1981 г.)	с. Гаврил Геново, общ. Георги Дамяново, м. „Манастирски кладенец“	241	15
58	1940	Благун	Заповед №РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ (ДВ, бр.54/2003 г.)	с. Каменна Рикса, общ. Георги Дамяново, м. „Кръстатото дърво“	419	15
59	1941	Цер	Заповед №РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ (ДВ, бр.54/2003 г.)	с. Каменна Рикса, общ. Георги Дамяново, м. „Кръстатото дърво“	419	15
60	1942	Цер	Заповед №РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ (ДВ, бр.54/2003 г.)	с. Говежда, общ. Георги Дамяново, м. „Райските церове“	222	20
61	1943	Цер	Заповед №РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ (ДВ, бр.54/2003 г.)	с. Говежда, общ. Георги Дамяново, м. „Райските церове“	222	20
62	1944	Благун	Заповед №РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ (ДВ, бр.54/2003 г.)	с. Каменна Рикса, общ. Георги Дамяново, м. „Иванов ден“	219	20
63	1945	Благун	Заповед №РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ (ДВ, бр.54/2003 г.)	с. Каменна Рикса, общ. Георги Дамяново, м. „Иванов ден“	219	20
64	1946	Благун	Заповед №РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ (ДВ, бр.54/2003 г.)	с. Каменна Рикса, общ. Георги Дамяново, м. „Иванов ден“	219	20
65	1947	Благун	Заповед №РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ (ДВ, бр.54/2003 г.)	с. Каменна Рикса, общ. Георги Дамяново, м. „Иванов ден“	219	20
66	2018	Зимен дъб	Заповед №РД-234/14.04.2006 г. на МОСВ(ДВ, бр.40/2006г.)	с. Видлица, общ. Георги Дамяново	216	15
67	1245	Цер	Заповед №195/19.03.1981 г. на КОПС (ДВ, бр.34/1981 г.)	с. Добри дол, общ. Лом, до пътя за манастира	191	12
68	1246	Летен дъб	Заповед №195/19.03.1981 г. на КОПС (ДВ, бр.34/1981 г.)	с. Замфир, общ. Лом, м. „Горуня“	341	25
69	1248	Цер	Заповед №195/19.03.1981 г. на КОПС (ДВ, бр.34/1981 г.)	с. Добри дол, общ. Лом, м. „Под моста“	341	12

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

70	1249	Цер	Заповед №195/19.03.1981 г. на КОПС (ДВ, бр.34/1981 г.)	с. Добри дол, общ. Лом, м. „Под моста“	341	25
71	1251	Цер	Заповед №195/19.03.1981 г. на КОПС (ДВ, бр.34/1981 г.)	с. Добри дол, общ. Лом, в гробищния парк	191	18
72	1958	Западен платан	Заповед №РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ (ДВ, бр.54/2003 г.)	гр. Лом, общ. Лом, в центъра	119	20
73	2156	Зимен дъб	Заповед №РД-555/02.08.2017 г. на МОСВ (ДВ, бр.70/2017 г.)	с. Ковачица, общ. Лом	205	20
74	1956	Цер	Заповед №РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ (ДВ, бр.54/2003 г.)	с. Аспарухово, общ. Медковец, м. „Над село“	139	15
75	1957	Цер	Заповед №РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ (ДВ, бр.54/2003 г.)	с. Аспарухово, общ. Медковец, м. „Над село“	139	15
76	1749	Цер	Заповед №197/11.03.1987 г. на КОПС (ДВ, бр.25/1987г.)	с. Сливовик, общ. Медковец, м. „Смърдел геран“	385	23
77	1752	Цер	Заповед №197/11.03.1987 г. на КОПС (ДВ, бр.25/1987г.)	с. Сливовик, общ. Медковец, м. „Смърдел геран“	435	18
78	2123	Полски ясен	Заповед №РД-543/09.07.2013 г. на МОСВ (ДВ, бр.67/2013 г.)	с. Сливовик, общ. Медковец, в селото	89	18
79	1099	Цер	Заповед №285/04.05.1979 г. на КОПС (ДВ, бр.45/1979г.)	с. Смоляновци, общ. Монтана, м. „Дъбравата“	243	15
80	1101	Зимен дъб	Заповед №285/04.05.1979 г. на КОПС (ДВ, бр.45/1979г.)	с. Смоляновци, общ. Монтана, м. „Връхци“	193	12
81	1102	Зимен дъб	Заповед №285/04.05.1979 г. на КОПС (ДВ, бр.45/1979г.)	с. Смоляновци, общ. Монтана, м. „Връхци“	193	12
82	1104	Цер	Заповед №285/04.05.1979 г. на КОПС (ДВ, бр.45/1979г.)	с. Смоляновци, общ. Монтана, м. „Градище“	343	17
83	1108	Цер	Заповед №285/04.05.1979 г. на КОПС (ДВ, бр.45/1979г.)	с. Смоляновци, общ. Монтана, м. „Блатото“	343	20
84	1109	Зимен дъб	Заповед №285/04.05.1979 г. на КОПС (ДВ, бр.45/1979г.)	с. Смоляновци, общ. Монтана, м. „Блатото“	163	12
85	1110	Зимен дъб	Заповед №285/04.05.1979 г. на КОПС (ДВ, бр.45/1979г.)	с. Смоляновци, общ. Монтана, м. „Блатото“	293	25
86	1157	Цер	Заповед №235/04.04.1980 г. на КОПС (ДВ, бр.35/1981 г.)	с. Вирове, общ. Монтана, поземлен фонд	342	20
87	1492	Полски бряст	Заповед №174/09.03.1983 г. на КОПС (ДВ, бр.26/1983г.)	гр. Монтана, общ. Монтана, в центъра на града	239	28
88	2044	Скоруша	Заповед №РД-855/19.11.2007 г. на МОСВ(ДВ, бр.104/2007 г.)	гр. Монтана, общ. Монтана, м. „Парта“	142	10
89	1935	Цер	Заповед №РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ (ДВ, бр.54/2003 г.)	с. Железна, общ. Чипровци, м. „Сербин дол“	334	20
90	1936	Зимен дъб	Заповед №РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ (ДВ, бр.54/2003 г.)	с. Бели мел, общ. Чипровци, м. „Фунията“	319	9
91	1937	Благун	Заповед №РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ (ДВ, бр.54/2003 г.)	с. Бели мел, общ. Чипровци, м. „Скачковица“	269	10
92	1938	Летен дъб	Заповед №РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ (ДВ, бр.54/2003 г.)	с. Челюстница, общ. Чипровци, м. „Големи шумак“	184	14
93	1939	Цер	Заповед №РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ (ДВ, бр.54/2003 г.)	с. Челюстница, общ. Чипровци, м. „Бачище“	134	14

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

94	1289	Цер	Заповед №284/10.04.1981 г. на КОПС (ДВ, бр.36/1981 г.)	с. Долно Церовене, общ. Якимово, м. „Старата воденица“	241	18
95	1290	Цер	Заповед №284/10.04.1981 г. на КОПС (ДВ, бр.36/1981 г.)	с. Долно Церовене, общ. Якимово, м. „Старата воденица“	241	18
96	1291	Цер	Заповед №284/10.04.1981 г. на КОПС (ДВ, бр.36/1981 г.)	с. Долно Церовене, общ. Якимово, м. „Старата воденица“	291	18
97	1292	Цер	Заповед №284/10.04.1981 г. на КОПС (ДВ, бр.36/1981 г.)	с. Долно Церовене, общ. Якимово, м. „Старата воденица“	291	20
98	1294	Цер	Заповед №284/10.04.1981 г. на КОПС (ДВ, бр.36/1981 г.)	с. Долно Церовене, общ. Якимово, м. „Старата воденица“	541	22
ОБЛАСТ ВИДИН – 41 бр. защитени вековни/забележителни дървета, в 17 бр. населени места						
1	699	Зимен дъб	Заповед №715/12.03.1975 г. на МГОПС	с. Чифлик, общ. Белоградчик м. „Джерма чешма“	397	18
2	701	Зимен дъб	Заповед №715/12.03.1975 г. на МГОПС	с. Рабиша, общ. Белоградчик, по пътя за пещера „Магурата“	347	14
3	701	Зимен дъб	Заповед №715/12.03.1975 г. на МГОПС	с. Рабиша, общ. Белоградчик, по пътя за пещера „Магурата“	347	18
4	702	Черен бор	Заповед №715/12.03.1975 г. на МГОПС	гр. Белоградчик, общ. Белоградчик, м. „Калето“	197	25
5	1953	Цер	Заповед №РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ (ДВ, бр.54/2003 г.)	с. Боровица, общ. Белоградчик, м. „Градината“	319	24
6	2011	Летен дъб	Заповед №РД-1074/ 11.10.2004 г. на МОСВ (ДВ, бр.101/2004 г.)	с. Дъбравка, общ. Белоградчик, в сервитута на язовира	118	20
7	2052	Цер	Заповед №РД-427/14.07.2008 г. на МОСВ (ДВ, бр.89/2008 г.)	с. Боровица, общ. Белоградчик, в двора на винарска изба „Орля“	264	18-20
8	2053	Цер	Заповед №РД-427/14.07.2008 г. на МОСВ (ДВ, бр.89/2008 г.)	с. Гранитово, общ. Белоградчик, в гробищния парк	364	10
9	2054	Цер	Заповед №РД-427/14.07.2008 г. на МОСВ (ДВ, бр.89/2008 г.)	с. Гранитово, общ. Белоградчик, в регулацията до пътя	214	12
10	1139	Ясен	Заповед №235/04.04.1980 г. на КОПС (ДВ, бр.35/1980 г.)	гр. Видин, общ. Видин, в парк „Владикина бахча“	172	23
11	1140	Ясен	Заповед №235/04.04.1980 г. на КОПС (ДВ, бр.35/1980 г.)	гр. Видин, общ. Видин, в парк „Владикина бахча“	172	24
12	1141	Ясен	Заповед №235/04.04.1980 г. на КОПС (ДВ, бр.35/1980 г.)	гр. Видин, общ. Видин, в парк „Владикина бахча“	192	24
13	1149	Чинар	Заповед №235/04.04.1980 г. на КОПС (ДВ, бр.35/1980 г.)	гр. Видин, общ. Видин, в парк „Владикина бахча“	142	22
14	1150	Чинар	Заповед №235/04.04.1980 г. на КОПС (ДВ, бр.35/1980 г.)	гр. Видин, общ. Видин, в парк „Владикина бахча“	142	22

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

15	1244	Летен дъб	Заповед №195/19.03.1981 г. на КОПС(ДВ, бр.34/1981 г.)	с. Градец, общ. Видин, в частен двор	161	12
16	1486	Полски ясен	Заповед №174/09.03.1983 г. на КОПС (ДВ, бр.26/1983 г.)	гр. Видин, общ. Видин, в двора на храм-паметник „Св. Димитър“	149	25
17	1487	Полски ясен	Заповед №174/09.03.1983 г. на КОПС (ДВ, бр.26/1983 г.)	гр. Видин, общ. Видин, в двора на храм-паметник „Св. Димитър“	149	24
18	1488	Полски ясен	Заповед №174/09.03.1983 г. на КОПС (ДВ, бр.26/1983 г.)	гр. Видин, общ. Видин, в двора на храм-паметник „Св. Димитър“	149	22
19	1929	Благун	Заповед №РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ (ДВ, бр.54/2003 г.)	с. Каленик, общ. Видин, м. „Завет“	219	15
20	1930	Благун	Заповед №РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ (ДВ, бр.54/2003 г.)	с. Каленик, общ. Видин, м. „Завет“	219	15
21	1931	Благун	Заповед №РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ (ДВ, бр.54/2003 г.)	с. Каленик, общ. Видин, м. „Завет“	219	15
22	1932	Благун	Заповед №РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ (ДВ, бр.54/2003 г.)	с. Каленик, общ. Видин, м. „Завет“	219	15
23	1933	Благун	Заповед №РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ (ДВ, бр.54/2003 г.)	с. Каленик, общ. Видин, м. „Завет“	219	15
24	1934	Благун	Заповед №РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ (ДВ, бр.54/2003 г.)	с. Каленик, общ. Видин, м. „Завет“	219	15
25	1954	Полски ясен	Заповед №РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ (ДВ, бр.54/2003 г.)	гр. Грамада, общ. Грамада, в парка до общината	169	30
26	2025	Полски ясен	Заповед №РД-217/20.03.2007 г. на МОСВ (ДВ, бр.33/2007 г.)	гр. Грамада, общ. Грамада, до бившето АПК	165	15
27	2026	Летен дъб	Заповед №РД-217/20.03.2007 г. на МОСВ (ДВ, бр.33/2007 г.)	гр. Грамада, общ. Грамада, в регулацията, в частен двор	215	15
28	698	Зимен дъб	Заповед №715/12.03.1975 г. на МГОПС	с. Върбовчец, общ. Димово, в регулацията	297	17
29	1967	Цер	Заповед №РД-98/28.03.1997г. на МОСВ (ДВ, бр.52/1997 г.)	с. Бела, общ. Димово, м. „Цера“	225	19
30	2049	Полски ясен	Заповед №РД-421/10.07.2008г. на МОСВ (ДВ,бр.76/2008г.)	с. Скомля, общ. Димово, в двора на кметството	129	20
31	2050	Благун	Заповед №РД-421/10.07.2008г. на МОСВ (ДВ,бр.76/2008г.)	с. Дълго поле, общ. Димово, в сервитута на пътя	114	16
32	2051	Цер	Заповед №РД-421/10.07.2008г. на МОСВ (ДВ,бр.76/2008г.)	с. Дълго поле, общ. Димово, в регулацията	94	20
33	1949	Полски ясен	Заповед №РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ (ДВ, бр.54/2003 г.)	гр. Кула, общ. Кула, м. „Дуда“	219	28
34	1950	Полски ясен	Заповед №РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ (ДВ, бр.54/2003 г.)	гр. Кула, общ. Кула, в центъра	119	15
35	1951	Полски ясен	Заповед №РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ (ДВ, бр.54/2003 г.)	гр. Кула, общ. Кула, в центъра	119	12
36	1952	Полски ясен	Заповед №РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ (ДВ, бр.54/2003 г.)	гр. Кула, общ. Кула, в регулацията, в частен двор	169	25
37	772	Летен дъб	Заповед №3223/16.12.1969 г. на МГГП (ДВ, бр.53/1970 г.)	с. Дреновец, общ. Ружинци, в двора на Добридолския манастир	353	18
38	773	Летен дъб	Заповед №3223/16.12.1969 г. на МГГП (ДВ, бр.53/1970 г.)	с. Дреновец, общ. Ружинци, в двора на Добридолския манастир	353	18

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

39	1925	Зимен дъб	Заповед №РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ (ДВ, бр.54/2003 г.)	с. Гюргич, общ. Ружинци, до пътя	219	18
40	2045	Полски ясен	Заповед №РД-855/19.11.2007 г. на МОСВ(ДВ, бр.104/2007 г.)	с. Дреновец, общ. Ружинци, в центъра	95	15
41	2157	Полски ясен	Заповед №РД-555/02.08.2017 г. на МОСВ (ДВ, бр.70/2017 г.)	с. Дреновец, общ. Ружинци, в двора на бившето ОУ „Отец Паисий“	205	18

През 2023 г. са извършени 15 броя проверки на вековни дървета (9 броя планови проверки, включващи 14 броя вековни/забележителни дървета, обявени по реда на ЗБР и 6 броя извънредни проверки, от които 5 броя по предложения за обявяване на вековни дървета и 1 брой, по жалба за опасно вековно дърво). От извършените проверки, не се констатираха увреждания на вековните дървета от антропогенен характер или нарушения по Закона за биологичното разнообразие.

НАТУРА 2000

Националната екологична мрежа НАТУРА 2000 е единна система от функционално свързани помежду си защитени зони с висока природозащитна значимост, спрямо които се прилагат координирани дейности за опазване на биологичното разнообразие с цел дългосрочното опазване на биологичното, геологичното и ландшафтното разнообразие; осигуряване на достатъчни по площ и качества места за размножаване, хранене и почивка, включително при миграция, линеене и зимуване на дивите животни; създаването на условия за генетичен обмен между разделните популации и видове; участието на Република България в европейските и световните екологични мрежи; ограничаване на негативното антропогенно въздействие върху защитените територии.

Опазването на биологичното разнообразие в Р България е свързано с изграждането на Национална екологична мрежа, включваща: защитени зони като част от Европейската екологична мрежа Натура 2000, в които могат да участват защитени територии; защитени територии, които не попадат в защитени зони; в Националната екологична мрежа приоритетно се включват Корине места, Рамсарски места, важни места за растенията и орнитологично важни места.

Местата, попадащи в екологичната мрежа се определят в съответствие с две основни за опазването на околната среда Директиви на Европейския съюз – Директива 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна (наричана накратко Директива за местообитанията) и Директива 2009/147/ЕС относно опазването на дивите птици (наричана накратко Директива за птиците).

Процесът по създаване на екологичната мрежа Натура 2000 в България започва през 2002 г. с приемането на Закона за биологичното разнообразие (ЗБР), който въвежда нормите на двете европейски директиви.

Съгласно него в страната се обявяват защитени зони като част от *Националната екологична мрежа*. Това са места от територията и акваторията на страната, които отговарят на изискванията за наличие на важни за биологичното разнообразие растителни и животински видове, и типове природни местообитания, включени в Приложенията на Директивата за местообитанията и Директивата за птиците. Списъците с природните местообитания и видовете, вкл. птици, за чиито местообитания се обявяват защитени зони са изброени в приложения 1 и 2 на ЗБР.

Националният списък със защитени зони за опазване на дивите птици и за опазване на природните местообитания е бил допълван и разширяван, като към момента мрежата от защитени зони включва:

- 120 защитени зони за опазване на дивите птици, покриващи 23,1 % от територията на България;

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

- 234 защитени зони за опазване на природни местообитания, покриващи 30,3 % от територията на България.

За да бъде гарантирано опазването на природните местообитания и местообитанията на видовете, плановете, програмите, проектите и инвестиционните намерения, които самостоятелно или в комбинация с други, могат да окажат значително отрицателно въздействие, се подлагат на оценка за съвместимостта им с предмета и целите на опазване на съответната защитена зона. Условията и реда за извършване на оценката за съвместимост са регламентирани в *Наредба за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони*.

Подробна информация и публичен достъп до данните за защитените зони, процедурите за оценка на съвместимост и свързани с тях документи са налични на интернет страницата на *Информационната система за защитените зони от екологична мрежа Натура 2000* - http://natura2000.moew.government.bg.

Публичното приложение на системата осигурява достъп до информацията за защитените зони чрез избор от динамична карта или чрез специализирана търсачка. Последната дава възможност за търсене на защитени зони по име, код, тип, местоположение, както и по видове и местообитания предмет на опазване в зоните.

На потребителите е осигурен достъп до богат набор от данни и документи за всяка една от защитените зони, в това число:

- Издадена заповед за обявяване на защитената зона и приложения към нея;
- Стандартен Натура 2000 формуляр;
- Предмет и цели на опазване на защитената зона;
- Хронологично представяне на процедурата по предлагане и одобряване на защитената зона и свързаните с нея документи;
- Цифрови граници на защитената зона в различни формати и координатни системи;
- Други данни, свързани със защитената зона;
- Визуализация на границите на защитената зона върху уеб ГИС карта.

На територията контролирана от РИОСВ – Монтана, включваща област Монтана и Видин, със заповед на Министъра на околната среда и водите са обявени:
- **<u>9 защитени зони</u>** по Директивата за опазване на дивите птици 2009/147/ЕС и **<u>27 защитени зони</u>** по Директивата за опазване на природните местообитания и дивата флора и фауна 92/43/ЕЕС,
а в процес на обявяване е заповед за:
- **<u>2 защитени зони</u>** по Директивата за опазване на природните местообитания и дивата флора и фауна.

Защитени зони - 38 бр.			
Защитени зони по Директивата за опазване на дивите птици - 9 бр.		**К О Д**	**ПЛОЩ**
1.	**ЗЗ„Западен Балкан”**	BG0002002	1 468 324,711 дка
2.	**ЗЗ „Врачански Балкан”**	BG0002053	360 255,676 дка
3.	**ЗЗ „Рибарници Орсоя”**	BG0002006	4 754,302 дка
4.	**ЗЗ „Берковица”**	BG0002090	27 999,431 дка
5.	**ЗЗ„Златията”**	BG0002009	434 987,345 дка
6.	**ЗЗ„Цибърско блато”**	BG0002104	9 097,647 дка

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

7.	**ЗЗ „Остров до Горни Цибър”**	BG0002008	2 184,270 дка
8.	**ЗЗ „Остров Ибиша”**	BG0002007	3 993,232 дка
9.	**ЗЗ„Остров Голя”**	BG0002067	4 145,622 дка
Защитени зони по Директивата за опазване на природните местообитания - 29 бр.			
1.	**ЗЗ „Западна Стара планина и Предбалкан”**	BG0001040	2 197 567,816 дка
2.	**ЗЗ „Врачански Балкан”**	BG0000166	360 255,676 дка
3.	**ЗЗ „Пъстрина”**	BG0001037	35 515,803 дка
4.	**ЗЗ„Портитовци-Владимирово”**	BG0000517	6 643,795 дка
5.	**ЗЗ „Река Лом”**	BG0000503	17 227,100 дка
6.	**ЗЗ„Златия”**	BG0000336	31 948,102 дка
7.	**ЗЗ „Цибър”**	BG0000119	29 717,857 дка
8.	**ЗЗ „Цибрица”**	BG0000509	8 876,100 дка
9.	**ЗЗ „Козлодуй”**	BG0000527	1 253,778 дка
10.	**ЗЗ „Билерниците”**	BG0000593	649,065 дка
11.	**ЗЗ „Орсоя”**	BG0000182	29 494,139 дка
12.	**ЗЗ „Моминбродско блато”**	BG0000519	266,116 дка
13.	**ЗЗ „Долно Линево”**	BG0000526	176,261 дка
14.	**ЗЗ „Макреш”**	BG0000521	20 612,508 дка
15.	**ЗЗ „Шишенци”**	BG0000523	5 728,477 дка
16.	**ЗЗ „Тимок”**	BG0000525	4 576,5 дка
17.	**ЗЗ „Арчар”**	BG0000497	8 086,531 дка
18.	**ЗЗ „Цар Петрово”**	BG0000340	19 087,439 дка
19.	**ЗЗ „Видбол”**	BG0000498	13 044,426 дка
20.	**ЗЗ „Войница”**	BG0000500	31 071,380 дка
21.	**ЗЗ „Делейна”**	BG0000507	22 575,364 дка
22.	**ЗЗ „Раброво”**	BG0000339	9 108,162 дка
23.	**ЗЗ„Вртопски дол”**	BG0000518	10 188,500 дка
24.	**ЗЗ „Видински парк”**	BG0000522	15 787,931 дка
25.	**ЗЗ„Оризището”**	BG0000524	4 757,355 дка
26.	**ЗЗ „Варкан”**	BG0000587	6,938 дка
27.	**ЗЗ „Остров Близнаци”**	BG0000532	6 319,667 дка
28.	**ЗЗ„Остров Кутово”**	BG0000552	1 183,348 дка
29.	**ЗЗ„Ново село”**	BG0000631	8 140,10 дка

Обект на защита са и няколко значими влажни зони, известни с изключителното си биологично разнообразие. По Дунавското крайбрежие и северозападната част на България са разположени естествени влажни защитени зони, сред които „Остров Ибиша”, на чиято територия се намира и едноименния резерват и „Остров Голя” по Директивата за опазване на дивите птици, „Остров Близнаци” и „Остров Кутово” по Директивата за опазване на природните местообитания, с характерни естествени заливни гори от черна елша /*Alnus glutinosa*/, бяла /*Salix alba*/ и крехка /*Salix fragilis*/ върба, бяла топола /*Populus alba*/ и черна топола /*Populus nigra*/, на места в съчетание с тополови култури и хигрофитни тревни съобщества. Горите са с богат, практически непроходим подлес от псевдолиани и къпина.

От тях защитена зона BG0002007 „Остров Ибиша” е с международна значимост, определяща се от наличието на най-голямата у нас смесена чаплово-корморанова колония. Той е място от световно значение за гнездящия тук малък корморан /*Phalacrocorax pygmeus*/ и едно от петте най-важни места в България за гнездящите нощна чапла /*Nycticorax nycticorax*/, гривеста чапла /*Ardeola ralloides*/, лопатарка /*Platalea leucorodia*/ и поен лебед /*Cygnus Cygnus*/.

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

През 1998 г. островът е обявен за КОРИНЕ място, поради европейското му значение за опазването на изброените редки и застрашени местообитания, растения и животни, включително птици. През 2003 г. почти цялата територия на Орнитологично важно мяста Ибиша е обявена за Рамсарски обект, поради международното си значение за колониално гнездящите птици.

Съществуването на колонията от чапли и корморани изцяло зависи от заливната гора на острова, като място за гнездене и от наличието на плитчини около острова и по реката, необходими за намирането на храна.

В другата защитена зона BG0002067 „Остров Голя" зимува в малка численост и сивата гъска */Anser anser/,* включена в Червената книга на България. Сред представителите на следващия тип влажни зони са блатата с характерна орнитофауна и относително големи тръстикови масиви, а именно защитена зона BG0002104 „Цибърско блато" за опазване на дивите птици и BG0000519 „Моминбродско блато" за опазване на природните местообитания и дивата флора и фауна.

Цибърското блато е едно от най-важните места в България от значение за Европейския съюз за опазване на местообитанията и гнездовите популации на ръждивата чапла */Ardea purpurea/,* белооката потапница */Aythya nyroca/,* големия воден бик */Botaurus stellaris/,* малкият воден бик */Ixobrychus minutus/* и белобузата рибарка */Chlidonias hybrida/.*

В ЗЗ „Моминбродско блато" се намират приоритетни местообитания с код *3150 – Естествени еутрофни езера*. В тях се срещат много разнообразни хидрофитни съобщества: на свободно плаващи растения по повърхността на водата от съюз *Hydrocharition*; на вкоренени на дъното растения с плаващи листа от съюз *Nymphaeion*, в по-дълбоките води от подводни макрофити от съюза *Potamonion.*

Чрез защитена зона по Директивата за опазване на природните местообитания – ЗЗ BG0000631 „Ново село" се цели опазване на местообитанията на дунавските риби – карагьоз */Alosa immaculata/,* распер */Aspius aspius/,* голям щипок */Cobitis elongata/,* обикновен щипок */Cobitis taenia/,* белопера кротушка */Gobio albipinnatus/* и др.

За опазване местообитанията на пеперудите и други видове безгръбначни са разширени защитени зони BG 0000340 „Цар Петрово" и BG0000500 „Войница". Тук са разпространени приоритетните местообитания 91E0* Алувиални гори с Alnus glutinosa и Fraxinus excelsior, 91I0* Евро-сибирски степни гори с Quercus spp., 91H0* Панонски гори с Quercus pubescens, както и местообитания *91M0 – Балкано-панонски церово-горунови гори, 9150 – Термофилни букови гори /Cephalanthero- Fagion/.*

Защитена зона BG0002090 „Берковица" за опазване на дивите птици е зона от световно значение за опазване на застрашния от изчезване ливаден дърдавец /*Crex crex*/, който гнезди тук в голяма численост. Разработен е и План за управление на защитена зона "Берковица" BG0002090, предмет на опазване по Директива 2009/147/ЕО", одобрен за финансиране със Заповед № РД-46/17.01.2012 г., по Приоритетна ос 3 на Оперативна програма „Околна среда 2007 – 2013 г.", Референтен № 5113123-4-689. Със заповед № РД-44/26.01.2016 г. (ДВ, бр. 12/12.02.2016 г.) на министъра на околната среда и водите е утвърден План за управление за защитена зона „Берковица". Същият е в изпълнение на проект „Разработване на План за управление на защитена зона „Берковица" BG0002090 – предмет на опазване по Директива 2009/148/ЕС" с бенефициент РИОСВ – Монтана. Планът за управление е утвърден във връзка с прилагането на чл. 117, т.2, чл. 30 и чл. 31а, ал. 1 от Закона за биологичното разнообразие и в съответствие с чл. 17 от Наредбата за разработване и утвърждаване на планове за управление на защитени зони ДВ, бр. 7/2009 г.

3400 гр. Монтана, ул."Юлиус Ирасек" №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

Една от най-големите зони за опазване на дивите птици на територията, контролирана от РИОСВ- Монтана и най-голямата компактна незаселена територия в страната - 43 498, 7 ха е защитена зона BG0002009 „Златията". Тя е и важно мястообитание за видове свързани с откритите пространства като тръстиковия блатар /Circus aeruginosus/, вечерната ветрушка /Falco vespertinus/, ливадния блатар /Circus pygargus/, сокол скитник /Falco peregrinus/, значителни популации на пчелояда /Merops apiaster/. Местообитание е също така на малката белочела гъска (Anser erythropus) и място, където през последните години е наблюдавана голямата дропла /Otis tarda/.

Друга защитена зона отличаваща се с изключително богато биоразнообразие е ЗЗ BG0002002 „Западен Балкан". Установени са 160 вида птици, от които 62 вида са с европейско природозащитно значение. В Червената книга са включени 31 вида от срещащите се тук. ЗЗ „Западен Балкан" поддържа една от най-многочислените популации на ливадния дърдавец /Crexcrex/ и на планинския кеклик /Alectorisgraeca/ в България.

В района се срещат четири световно застрашени вида птици – ловен сокол /Falco cherrug/, ливаден дърдавец /Crex crex/, царски орел /Aquila heliaca/ и белошипа ветрушка /Falco naumanni/. Ловният сокол, ливадният дърдавец и царският орел имат значими популации на територията на мястото. Белошипата ветрушка е с риск от изчезване в района. ЗЗ „Западен Балкан" е сред най-важните места в България от значение за Европейския съюз за опазването на 22 вида – късопръст ястреб /Accipiter brevipes/, уралска улулица /Strix uralensis/, пернатонога кукумявка /Aegolius funereus/, горска чучулига /Lullula arborea/, полубеловрата мухоловка /Ficedula semitorquata/, червеноврата мухоловка /Ficedula parva/, глухар /Tetrao urogallus/, сокол скитник /Falco peregrinus/, черен кълвач /Dryocopus martius/, среден пъстър кълвач /Dendrocopos medius/, белогръб кълвач /Dendrocopos leucotos/, козодой /Caprimulgus europaeus/, бухал /Bubo bubo/, скален орел /Aquila chrysaetos/, градинска овесарка /Emberiza hortulana/, червеногърба сврачка /Lanius collurio/ и черночела сврачка /Lanius minor/. През последните години глухарят е застрашен от изчезване в района. Защитената зона е от европейско значение за опазването на популациите на планинския кеклик, кукумявката /Athene noctua/, обикновената ветрушка /Falco tinnunculus/, пъдпъдъка /Coturnix coturnix/, въртошийката /Jynx torquilla/, зелениката /Carduelis chloris/ и коса /Turdus merula/. ЗЗ „Западен Балкан" обхваща предимно планински и полупланински горски местообитания. С най-голяма площ са представени широколистните гори – 80264 ха., като половината от тях са букови от Fagus sylvatica и F. moesiaca. Около 50% от буковите гори са на възраст между 80 и 250 години. Горите от благун /Querqus frainetto/, цер /Q.cerris/, горун /Q.dalechampii/ и обикновен габър /Carpinus betulus/ имат издънков характер. Иглолистните гори са 2080 ха – предимно смърчови /Picea abies/ на територията на биосферния резерват "Чупрене" и смърчово-елови в резерват "Горната кория"

Едни от приоритетните типове хабитати в защитените зони са:

- 91MO балкано-панонски церово-горунови гори в защитена зона "Макреш";
- 6250* панонски льосови и степни тревни съобщества в защитена зона "Козлодуй";
- 2340* вътрешноконтинентални пясъчни дюни в защитена зона "Арчар", "Орсоя";
- 8310 неблагоустроени пещери- местообитание на прилепи - ЗЗ "Билерниците", ЗЗ "Варкан";
- 91EO* алувиални гори с Alnus glutinosa и Fraxinos excelsior –ЗЗ "Тимок", ЗЗ "Цибрица" и др.

През 2023 г. експерти от направлението извършиха 23 броя проверки по Натура 2000 (от които 8 броя планови и 15 броя извънредни проверки), във връзка с предмета и целите на опазване на

3400 гр. Монтана, ул."Юлиус Ирасек" №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

защитените зони и условията, включени в решения по оценка за съвместимост на инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони.

Проверените решения по чл. 18, ал. 1 и 2 от Наредбата по ОС и чл. 31, ал. 7 по ЗБР, попадат в границите на три защитени зони, а именно в: ЗЗ BG0002002 „Западен Балкан“, ЗЗ BG0002090 „Берковица“ и ЗЗ BG0001040 „Западна Стара планина и Предбалкан“ по Директивата за опазване на дивите птици и Директивата за опазване на природните местообитания и дивата флора и фауна. Същите касаят проект за ПУП – План за регулация и застрояване в землището на с. Чупрене – за къща за гости, Проект за ПУП – План за регулация и застрояване на три имота за производствени и складови дейности и жилищно строителство в землището на гр. Берковица – за къща за гости, изграждане на вилна сграда, в землището на с. Д. Вереница, Бизнес план по подмярка 6.3., землището на с. Смоляновци и с. Г. Церовене – за овощни насаждения и др.

При извършените проверки не са констатирани замърсявания на територията на защитените зони и нарушения на условията, включени в решенията по оценка за съвместимост.

Констатирано е 1 бр. неизпълнение на предписание (заложено като планова проверка за 2023 г.) в землището на с. Еловица и с. Меляне, общ. Георги Дамяново, касаещо нарушение на т. 6.1. „Залесяване на ливади, пасища и мери, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения“ от Заповед № РД-268/31.03.2021 г. (ДВ, бр. 44/2021 г.) на МОСВ за обявяване на защитена зона BG0001040 „Западна Стара планина и Предбалкан“, за което нарушение е съставен акт.

Извършени са и 15 бр. извънредни проверки по Натура 2000, като 7 бр. от тях са свързани с констатирани от Държавен фонд „Земеделие“ разоравания на площи, заявени от кандидатите по Директни плащания от Програмата за развитие на селските райони /ПРСР/, Кампания 2022 г., в нарушение на забраната за превръщането на ливади, пасища и мери в обработваеми земи и трайни насаждения, въведена със заповедите за обявяване на защитени зони BG0002002 „Западен Балкан”, BG0002053 „Врачански Балкан”, BG0002009 „Златията” и BG0001040 „Западна Стара планина и Предбалкан”, като са съставени 6 бр. акта за нарушение на режима. Пет броя извънредни проверки са свързани със сигнали за замърсяване със смесени отпадъци в защитени зони: BG0002090 „Берковица, BG0000519 „Моминбродско блато“ и BG0000517 „Портитовци – Владимирово“. При извършените проверки е констатирано едно нарушение по смисъла на Закона за биологичното разнообразие в защитена зона BG0002090 „Берковица“ предложена по смисъла на Директива 2009/147/ЕО за опазване на дивите птици, а именно допуснато е замърсяване с битови и строителни на поземлени имоти № 03928.52.56, № 03928.52.54 и №03928.52.43 в землището на гр. Берковица. Местоположението на замърсените терени е определено със служебно специализирано GPS – устройство Speedata – ТТ-43, от което става ясно, че трите цитирани имота попадат в защитена зона BG0002090 „Берковица” - ЗОНА А: Зона с първостепенно значение (ядрова) за опазване на целеви видове птици и местообитания с висока значимост за целеви видове птици, съгласно Плана за управление на защитена зона BG0002090 „Берковица”, на Директива 2009/147/ЕО за опазване на дивите птици.

Защитена зона BG0002090 „Берковица” е обявена със Заповед № РД-842/17.11.2008 г. на МОСВ (ДВ, бр. 1/2009 г.) и за нея има изготвен План за управление, утвърден със Заповед № РД-44/26.01.2016 г. (обн., ДВ, бр. 12/2016 г.) на министъра на околната среда и водите. В точка 17.1.3. от Допълнителните режими, общовалидни за цялата територия на защитена зона „Берковица“, въведени с цитирания План за управление се забранява: „Замърсяване на територията на защитената зона с битови, промишлени и други отпадъци“. Констатираното замърсяване с отпадъци в ПИ с идентификатори 03928.52.56, 03928.52.54 и 03928.52.43, в землището на гр. Берковица е в нарушение на горепосочената забрана от Плана за управление на защитена зона BG0002090 „Берковица”. За установените факти и обстоятелства от проверката на място, във връзка с нарушението на цитираната забрана е съставен Констативен протокол № ЖС – 40/16.06.2023 г. на РИОСВ – Монтана. Община Берковица е допуснала замърсяването с битови и строителни отпадъци в имоти, попадащи в Зона А

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

на защитена зона BG0002090 „Берковица”, за която защитена зона има изрична забрана за замърсяване с отпадъци в нарушение на чл. 124, ал. 1 във връзка с чл. 29 от Закона за биологичното разнообразие.

Извършени са 2 бр. извънредни проверки на терен по постъпили инвестиционни намерения, съответно в землищата на селата Гаганица, общ. Берковица и Каменна рикса, общ. Георги Дамяново, попадащи в ЗЗ BG0001040 „Западна Стара планина и Предбалкан” и BG0002002 „Западен Балкан“, свързана с допустимостта му спрямо режимите, определени в заповедите за обявяване на защитените зони, както и 1 бр. извънредна проверка по сигнал за увреждане на видове в границите на ЗЗ BG0001040 „Западна Стара планина и Предбалкан” и BG0002002 „Западен Балкан“ от работата на кариера за строителни материали – варовици „Орешец“, земл. на с. Гара Орешец, общ. Димово.

Със Заповеди на МОСВ през 2023 година са обявени 3 бр. защитени зони по Директивата за опазване на природните местообитания и дивата флора и фауна, а именно: ЗЗ BG0000631 „Ново село“, BG0000525 „Тимок“ и BG0000503 „Река Лом“.

През 2023 г., съгласно изискванията на Закона за биологичното разнообразие и Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони са изготвени общо 118 бр. външни становища за инвестиционни намерения, бизнес-планове, финансирани по мярка 6. "Развитие на стопанства и предприятия", Подмярка 6.1 "Стартова помощ за млади земеделски стопани" и Подмярка 6.3 "Стартова помощ за развитие на малки стопанства“ от ПРСР 2014 – 2020 г., по Подмярка 4.1 „Инвестиции в земеделски стопанства“ от Мярка 4. „Инвестиции в материални активи“ и 639 бр. горскостопански програми и план-извлечения за ползване на гори, относно начина на процедиране по чл. 2, ал. 2 от Наредбата по ОС, 108 бр. преценки по съвместената процедура за необходимостта от извършване на ОВОС/ЕО и 11 бр. решения по ОС, както следва:

- Решения по ОС на инвестиционни предложения, съгласно чл. 18, ал. 1 и ал. 2 от Наредба за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони. През 2023 г. са издадени:

- 11 бр. Решения по ОС. Постановените Решения са с характер за съгласуване и одобряване на инвестиционните предложения със заложени условия и мерки, в зависимост от спецификата на инвестиционните предложения. Решенията не са обжалвани в законоустановения срок и са влезли в сила. Наблюдава се тенденция към увеличаване броя на издадените решения по ОС спрямо предходната година, както е видно от графиката:

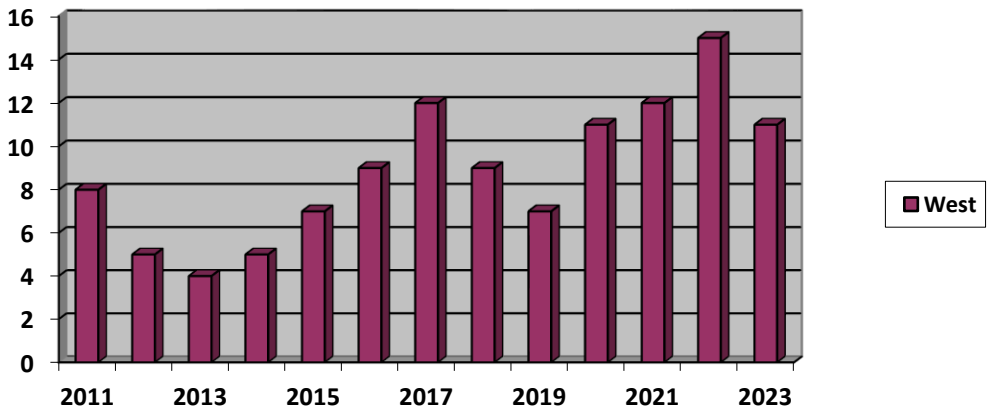

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

- Становища за инвестиционни предложения по чл. 2, ал. 2 от Наредбата за ОС, които не подлежат на процедури по реда на глава VI от ЗООС и не са предмет на процедура по ОВОС или екологична оценка по реда на ЗООС:

- 118 броя външни становища за инвестиционни намерения, бизнес-планове, финансирани по мярка 6. "Развитие на стопанства и предприятия", Подмярка 6.1 "Стартова помощ за млади земеделски стопани" и Подмярка 6.3 "Стартова помощ за развитие на малки стопанства“ от ПРСР 2014 – 2020 г., по Подмярка 4.1 „Инвестиции в земеделски стопанства“ от Мярка 4. „Инвестиции в материални активи“ спрямо 306 бр. за 2022 г., съгласно графиката:

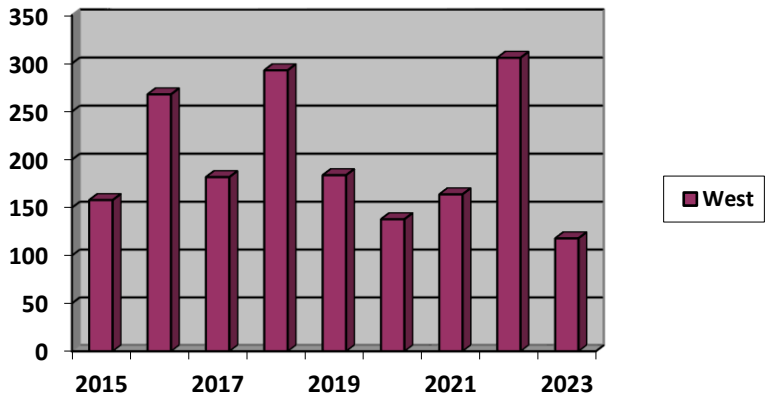

- Писма по горскостопански програми и план-извлечения за ползване на гори по чл. 2, ал. 2 от Наредбата за ОС, които не подлежат на процедури по реда на глава VI от ЗООС, на процедура по ОВОС или екологична оценка по реда на ЗООС и са извън Глава втора от Наредбата за ОС:

- 639 броя писма по горскостопански програми и план-извлечения за ползване на гори.

Очертава се тенденция към приблизително запазване броя на издадените писма спрямо предходната година, когато са били 695 бр., което се дължи на засегнатия от ледолом, ледовал и ветровал дървостой, вследствие на които е планирана съответната сеч, съобразно размера на установените поражения на дървостоя, представено на графиката като сравнение с предходните години:

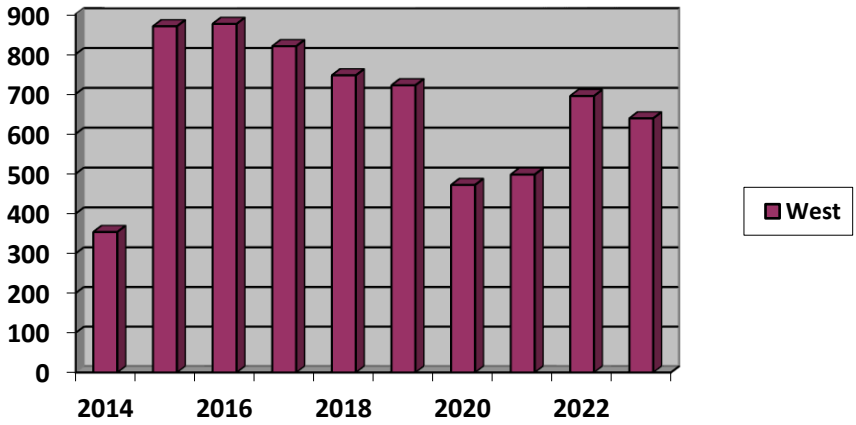

- Преценки по съвместената процедура за необходимостта от извършване на ОВОС/ЕО:

През 2023 г. са изготвени 108 броя преценки, 2 броя становища по задания за обхват и съдържание на ДЕО, участия в 1 бр. РЕЕС, 2 бр. становища по оценка качеството на ДОСВ и 2 бр. оценка качеството на ДЕО.

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

- Регистри

Поддържа се регистър за инвестиционни предложения/планове и програми, подлежащи на процедури по реда на Наредбата за ОС; Регистър по образец и изисквания на МОСВ, който се изпраща на всеки три месеца до МОСВ, относно ИП/П/П и процедирането им по ЗООС; Регистър на обявените защитени зони на територията, контролирана от РИОСВ – Монтана, достъпен на интернет страницата на РИОСВ – Монтана; Регистър на всички защитени зони в обл. Монтана и обл. Видин.

Лечебни растения

Над 700 видове от българската флора се определят като лечебни растения. Управлението на дейностите по опазване и устойчиво ползване на лечебните растения, включително събирането и изкупуването на получаваните от тях билки с цел търговия е регламентирано чрез Закона за лечебните растения (ДВ, бр. 29/2000 г., изм. и доп., ДВ, бр. 102/2022 г.), както и в подзаконовите му нормативни актове.

В общинските програми за опазване на околната среда и към Лесоустройствените проекти на Държавните горски стопанства се съдържа информация за находищата от лечебни растения на територията на области Видин и Монтана се съдържа в разработените проекти на раздел „Лечебни растения" към тях. В тях са предвидени мерки за опазването на естествените находища при ползване на диворастящите лечебни растения, както и при култивираното им отглеждане.

Отделни видове диворастящи лечебни растения се поставят под специален режим на опазване и ползване, когато биологичното разнообразие или ресурсите им проявяват трайна тенденция към намаляване или има опасност от появяването на такава тенденция. Специалният режим се определя ежегодно до 10 февруари със заповед на министъра на околната среда и водите, която се обнародва в „Държавен вестник".

През календарната 2023 г. са извършени общо 32 бр. планови проверки по Закона за лечебните растения и подзаконовите му нормативни актове, в съответствие с утвърдения План за контролната дейност на РИОСВ – Монтана за 2023 г., като е извършена и една извънредна проверка във връзка с подаден сигнал в РИОСВ – Монтана. Извършени са 32 бр. планови проверки, както следва: 19 бр. на билкозаготвителни пунктове и складове за билки, 8 бр. проверки на общински администрации (Ружинци, Видин, Белоградчик, Чупрене, Вълчедръм, Брусарци, Георги Дамяново и Лом) и 5 бр. на Териториални поделения на държавни горски стопанства (Говежда, Чупрене, Лом Белоградчик и Видин). При извършените планови проверки не са констатирани нарушения по смисъла на Закона за лечебните растения.

Извършена е и една извънредна проверка във връзка за нерегламентирано изкупуване на лечебни растения – цвят бъз от физическо лице. При извършената извънредна проверка е установено, че пункта за изкупуване на билки от лечебни растения не е в регистриран в РИОСВ – Монтана. За констатираното нарушение на виновното лице е съставен акт смисъла на ЗЛР и подзаконовите му нормативни актове.

До 31 декември 2022 г. в РИОСВ – Монтана не се получиха заявления от организатори на билкозаготвителни пунктове за участие в разпределението на билките под режим за 2023 г., за област Монтана и област Видин. В резултат от липсата на заявления за разпределения на билки под специален режим на опазване за територията на РИОСВ – Монтана, МОСВ не отпусна квоти за билки под режим за двете области и съответно РИОСВ – Монтана не проведе комисии за разпределяне на максимално допустими количества билки от естествени находища под специален режим на опазване и ползване за 2023 г., за което е информирана Дирекция „НСЗП" към МОСВ.

През отчетният период в РИОСВ – Монтана е постъпило едно заявление за регистриране на билкозаготвителен пункт за билки чрез книга за изкупените, реализираните и налични количества билки от лечебни растения и съответно е са регистриран един такъв. Постъпили са и две заявление за прекратяване на дейността на 2 бр. билкозаготвителни пунктове и съответните пунктове са свалени от регистъра.

3400 гр. Монтана, ул."Юлиус Ирасек" №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

Генетичномодифицирани организми.

Във връзка с изготвяне на план-график и годишната програма за пробонабиране за 2023 г. в края на 2022 г., РИОСВ – Монтана изпрати писмо до ИАОС – гр. София с предложение за пробонабиране през 2023 г. от площи от „Специализирано поделение на опитна станция по зърнени, технически и фуражни култури“ (СПОСЗТФК) – гр. Лом. В съответствие с утвърдената през месец януари 2023 г. Програма за провеждане и контрол върху работата с генетично-модифицирани организми в контролирани условия и освобождаването им в околната среда през месец август беше извършена планова проверка в Специализирано поделение на опитна станция по зърнени, технически и фуражни култури – гр. Лом (СПОСЗТФК – гр. Лом), съвместно с представител на ИАОС – гр. София, като бяха взети листна маса от слънчоглед сорт „Субаро“ и листна маса от царевица сорт „Милъди“ от земеделските площи на Специализираното поделение. През месец ноември се получи протокол с обработените резултати, извършен в ИАОС – гр. София от изпитванията и извършеният анализ на растителни проби, взети от слънчогледа и царевицата. От същият е видно, че във взетите проби няма наличие на ГМО култури. В края на 2023 г. експерти на направлението изпратиха план-график до ИАОС за местата за вземане на ГМО-проби през календарната 2024 г.

Закон за защита на животните

През 2023 г. в РИОСВ – Монтана са подадени общо четиринадесет броя заявления за регистрация на диви животни по смисъла на чл. 22, ал. 1 от Закона за защита на животните. Подадените заявления касаят регистриране на седем екземпляра от вида сърна *(Capreolus capreolus)* и седем екземпляра от вида елен лопатар *(Dama dama)*. На основание чл. 22а от Закона за животните са издадени съответно четиринадесет броя регистрационни карти по смисъла на Закона.

II. АНАЛИЗИ ПО ФАКТОРИ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕ

III.1. Отпадъци

1. Кратка информация и анализ за разработването, приемането от общинските съвети, актуализирането на общински програми за управление на отпадъците и общински наредби.

Общинските съвети са приели програмите за управление на отпадъците за периода 2021 г. - 2028 г. Всички общини имат приети наредби за управление на отпадъците на територията на съответната община.

2. Битови отпадъци

Извършени са всички проверки заложени в плана за контролан дейност, касаещи екологосъобразно управление на БО.

Проверени са всички общини, като са извършени 44 броя планови проверки – в 22 общини с проверени 220 броя населени места за осигуряване чистота на населените места във връзка със задълженията на кметовете, регламентирани в ЗУО и 454,18 км общински пътища за наличие на нерегламенитрани замърсявания със СБО, биоразградими и строителни отпадъци.

При плановите проверки на 36 юридически лица, извършващи събиране и транспортиране на БО и общини, притежаващи регистрационни документи по чл. 78 от ЗУО е установено, че се води отчетност на количествата събрани и транспортирани БО по реда на Наредба №1/2014 г. чрез НИСО. Извършени са и 89 броя извънредни проверки, касаещи управление на смесени битови отпадъци, от които 22 броя проверки за изпълнение на предписание за осигуряване чистота на населените места и реките и прилежащите им територии на територията на 22 бр. общини, 29 броя извънредни проверки по подадени сигнали в инспекцията, касаещи нерегламентирано управление на БО и замърсяване на терени в населени места с БО, 51 броя последващ контрол по изпълнение на дадени предписания за почистване на замърсени терени със СБО и контрол по ЗУО.

3. Строителни отпадъци

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

Извършени са 22 планови проверки на лица извършващи събиране и транспортиране на СО, установено, че се води отчетност на количествата събрани и транспортирани СО по реда на Наредба №1/2014 г. чрез НИСО.

4. Масово разпространени отпадъци

Осъществен е контрол по управление на масово разпространени отпадъци (МРО): отпадъци от опаковки; негодни за употреба батерии и акумулатори; излязло от употреба електрическо и електронно оборудване; излезли от употреба моторни превозни средства; отработени масла и отпадъчни нефтопродукти; излезли от употреба гуми – извършени са 71 броя проверки на фирми на територията на област Монтана и Видин, от чиято дейност се образуват МРО.

Осъществен е контрол на 30 лицата по чл. 14, ал. 1 от Закона за управление на отпадъците (ЗУО). Дружествата изпълняват задълженията си по чл. 14, ал. 2, т. 2 от ЗУО като участва в колективни системи, съгласно сключени договори с организация по оползотворяване. Проверените дружества, членове на ООП са освободени от заплащане на продуктови такси за 2022 г., съгласно Заповедите на министъра на ОСВ, като изпълняващи коректно задълженията си.

Извършени са 4 броя проверки на търговски обекти за продажба на дребно на стоки за бита, които пускат на пазара пластмасови торбички за пазаруване. Установено е, че опаковките на торбичките са обозначени съгласно изискванията на Наредбата за продуктови такси.

Извършени са 4 броя проверки на търговски обекти в които се продават употребявани дрехи (дрехи втора употреба). Установено е, че в обектите не се извършва сортиране на дрехи. В търговските обекти не се съхраняват текстилни отпадъци от негодни за употреба дрехи втора употреба.

Извършени са 46 броя проверки на лица от чиято дейност се образуват отработени масла, на 1 фирма вносител на масла в Република България.

5. Производствени отпадъци

Контрол по управление на производствени отпадъци, образувани в резултат на производствената дейност на юридически лица. На територията на проверените обекти има осигурени складове за съхраняване на производствените отпадъци, еднозначно обозначени за вида на съхраняваните отпадъци. Отпадъците се предават за последващо третиране само въз основа на сключени писмени договори с фирми, притежаващи необходимите документи по ЗУО. Води се необходимата отчетност.

Съоръжения за третиране на отпадъци

Извършени са 60 броя проверки на съоръжения за третиране на отпадъци. Всички проверени съоръжения притежават необходимите разрешителни (Комплексни разрешителни, разрешителни по чл. 67 от ЗУО и регистрационни документи).

Разрешителен и регистрационен режим за дейности с отпадъци

Съгласно изискванията на ЗУО веднъж годишно се проверяват лицата, притежаващи разрешение по чл. 67 от ЗУО, за установяване съответствието на условията по управление на отпадъците с тези в издадените разрешения и за спазване на изискванията на ЗУО и подзаконовите нормативни актове по прилагането му. Извършени са 39 броя планови проверки на площадки включени в разрешителни за дейности с отпадъци.

Извършени са 24 броя планови проверки на площадки за третиране на отпадъци, притежаващи регистрационни документи за третиране на неопасни отпадъци и на 84 броя лица, притежаващи регистрационни документи за транспортиране на отпадъци.

Не са установени неизпълнение на условията поставени в документите по чл. 35 от ЗУО.

6. Контрол, свързан с изискванията на Регламент (ЕО) №1013/2006 относно превози на отпадъци

През 2023 г. е планирано извършването на 27 бр проверки на лица по Регламент 1013/1006. При проверките е установено, че са осъществени 8 бр. трансгранични превози на отпадъци по реда на

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

Регламент 1013/2006. През периода са извършени 6 бр. извънредни проверки по реда на Регламент 1013/2006.

7. Болнични отпадъци

Болничните отпадъци се предават за обезвреждане, като транспортирането им до съответните инсталации се извършва само от лица, притежаващи необходимите за целта документи. На територията на РИОСВ – Монтана действа една инсталация за обезвреждане на болнични отпадъци. Дружеството притежава разрешително по чл. 35 от ЗУО, издадено от РИОСВ – Монтана.

8. Кратка обобщена оценка за състоянието и разрешаването на проблемите с отпадъците на територията на РИОСВ – Монтана

- През 2023 г. не са допускани незаконни превози на отпадъци на територията на страната по Регламент 1013/2006.

- Не са констатирани случаи в които лицата извършващи трансграничен превоз на отпадъци за които не се изисква нотификация за превози на отпадъци за или внос в Република България по реда на Регламент №1013/2006г., до площадки на територията на РИОСВ – Монтана, да не се изпращали по електронна поща до РИОСВ - Монтана не по-късно от един ден от деня на натоварване копие на попълнен формуляр по Приложение VII на Регламент (ЕО) № 1013/2006, подписан в поле 12 от лицата, уреждащи превози, или копие на попълнен формуляр по образец съгласно приложение № 52 от получателите на отпадъците.

- Добра комуникация и координация с „Национален координационен център“ към МОСВ и РИОСВ по местоназначение на товарите, като по този начин не се допускат неза-конни превози в страната.

- В област Монтана в експлотация са пет броя компостиращи инсталации за биоразградими отпадъци, обслужващи общините: Монтана, Чипровци, Георги Дамяново, Якимово, Вълчедръм, Берковица, Вършец и Лом. Компостиращите инсталации са с издадени документ по ЗУО.

- В експлоатация са двете регионални депа, обслужващи общините на регионален принцип в двете области, контролирани от РИОСВ – Монтана. Депата отговарят на изискванията на Наредба №6/2013 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци с издадени КР.

- Операторите на двете регионални депа са осигурили отдалечен достъп на РИОСВ - Монтана до видеоизображения в реално време и възможност за отдалечен преглед на съхраняваната в системата информация за експлоатацията на депата

- На територията на община Монтана е в експлоатация площадка за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата. Осигурен е транспорт за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, включително и едрогабаритни отпадъци (ЕГО) от домакинствата на община Монтана до площадката по чл. 19, ал. 3, т. 11 от ЗУО за което на оператора е издаден регистрационен документ за събиране и транспортиране. За площадката е издадено разрешително за дейности с отпадъци по реда на ЗУО.

- Смесените битови отпадъци събрани от общините от област Монтана постъпват за сепариране в сепарираща инсталация, разположена на територията на РДО – Монтана. С отделянето на рециклируеми фракции се постига целта за намаляване на количествата депонирани отпадъци в клетките на РДБО – Монтана. При работата на инсталацията се отделят рециклируеми фракции от пластмаса, хартия и стъкло от смесени битови отпадъци. Отделените рециклируеми фракции се предават за оползотворяване на фирми притежаващи необходимите документи по ЗУО въз основа на сключени писмени договори. При проверката на инсталацията не са констатирани нарушения при експлоатацията и.

- На територията на РДБО – Видин са в експлоатация съоръжения за третиране на строителни отпадъци и компостираща инсталация за третиране на биоразградими отпадъци. Съоръженията обслужват всички общини от област Видин. Общините от област Видин притежават регистрационни

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

документи за събиране и транспортиране на строителни отпадъци и биоразградими отпадъци. При проверките на съоръженията не са констатирани нарушения на заложените условия в издаденото КР.

- Поддържа се актуална информация, свързана с управление на отпадъците на интернет страницата на РИОСВ – Монтана.

III.2. ШУМ

1. Контрол на промишлените източници по отношение на излъчвания от тях шум в околната среда

Съгласно разпоредбите на Закона за защита от шума в околната среда (ЗЗШОС) „шум в околната среда“ е нежелан или вреден външен звук, причинен от човешка дейност, в това число шумът, излъчван от транспортните средства от автомобилния, железопътния, водния и въздушния транспорт, от инсталации и съоръжения на промишлеността, и от локални източници на шум. Министърът на околната среда и водите, директорите на РИОСВ и упълномощени от тях длъжностни лица осъществяват превантивен, текущ и последващ контрол върху шума, излъчван от инсталациите и съоръженията от промишлеността.

По ЗЗШОС през 2023 г. са извършени общо 21 проверки. На 15 броя обекти с издадени комплексни разрешителни е осъществен контрол по изпълнение на условията, регламентиращи изискванията към генерирания в околната среда шум от производствената им дейност. От планираните 6 броя производствени обекти за проверка на излъчвания от тях шум в околната среда чрез измерване на еквивалентното ниво на шум и нивото на обща звукова мощност, включително в място на въздействието, такъв е извършен на 4 броя от тях. Останалите два броя обекти не осъществяват производствена дейност по време на проверките и измервания не са извършвани. Превишения на законоустановените гранични стойности на шум в околната среда не са установени. За предоставяне на актуална информация на оператори на промишлени обекти са дадени 5 броя предписания, изпълнени в указания срок.

В изпълнение на изискванията на ЗЗШОС и на условията в издадените им комплексни разрешителни и решения по ОВОС, оператори на 4 броя обекти са извършили собствени измервания и са представили резултатите от наблюденията за шум в околната среда в РИОСВ-Монтана в законоустановените срокове.

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

№	Наименование на обекта	Предмет на дейност	Местоположение на източника		Гранична стойност на показателите на шум в мястото на въздействие	Въздействие на източника		
			Съгласно Наредба №6/26.06.2006 г. за показателите на шум в околната среда	Разстояние до най-близко разположената жилищна или обществена сграда (м)	db(A)	Описание на режима на работа (в часове)	Ниво на шума по границата на промиш-ления обект db(A)	Ниво на шума в мястото на въздействие db(A)
1	*2*	*3*	*4*	*5*	*6*	*7*	*8*	*9*
1	СД "ЛАФ-Велизаров и с-ие", гр. Белоградчик – млекопреработвателно предприятие, с. Дъбравка, общ. Белоградчик, обл. Видин	Производство на млечни продукти	Производствено - складови територии и зони	400	По границите на произ-водствената площадка: Ден-70 В мястото на въздействие: Ден-55	8 часа (5 дневна работна седмица)	51,0	34,1
2	„Дунавци Мес“ ООД, гр. Дунавци – месодобивно предприятие, гр. Дунавци, общ. Видин, обл. Видин	Добив на трупно свинско месо	Производствено - складови територии и зони	180	По границите на произ-водствената площадка: Ден-70 В мястото на въздействие: Ден-55	8 часа (5 дневна работна седмица)	53,6	45,3
3	„Боровица” ЕООД, гр. Белоградчик – кравеферма и мандра, с. Боровица, общ. Белоградчик, обл. Видин	Отглеждане на крави и производство на млечни продукти	Производствено - складови територии и зони	140	По границите на произ-водствената площадка: Ден-70 В мястото на въздействие: Ден-55	24 часа (7 дневна работна седмица)	50,1	39,5

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

4	„Кариана“ ЕООД, с. Ерден – предприятие за месопреработка с. Ерден, общ. Бойчиновци, обл. Монтана	Производство на месни продукти	Производствено - складови територии и зони	20	По границите на производствената площадка: Ден-70 В мястото на въздействие: Ден-55	8 часа (5 дневна работна седмица)	56,4	47,2
5	"Винд груп" ООД, гр. Моездра – фабрика за производство на пелети от дървесина, с. Ружинци, общ. Ружинци, обл. Видин *(собствено измерване)*	Производство на пелети от дървесина	Производствено - складови територии и зони	220	По границите на производствената площадка: Ден-70 В мястото на въздействие: Ден-55	24 часа (5 дневна работна седмица)	64,3	46,2
6	„Био Пауър Инвест” ООД, гр. Кула – електроцентрала на биогаз, гр. Кула, обл. Видин *(собствено измерване)*	Производство на ел. енергия от биомаса	Производствено - складови територии и зони	500	По границите на производствената площадка: Ден-70 Вечер-70 Нощ-70 В мястото на въздействие: Ден-55 Вечер-50 Нощ-45	24 часа (7 дневна работна седмица)	Ден – 56,2	Ден – 35,8
7	"Булгартрансгаз" ЕАД, гр. София – Компресорна станция	Повишаване на налягането и транспортиран	Производствено - складови	1900	По границите на произ-	24 часа (7 дневна	Вечер – 53,5	Вечер – 33,8

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

	"Расово", с. Расово, общ. Медковец *(собствено измерване)*	е на природен газ	територии и зони		водствената площадка: Ден-70 Вечер-70 Нощ-70 В мястото на въздействие: Ден-55 Вечер-50 Нощ-45	работна седмица)	Нощ – 52,4	Нощ – 32,0
							Ден – 68,1	Ден – 34,2
							Вечер – 68,4	Вечер – 32,1
							Нощ – 68,3	Нощ – 27,6
8	„Алексия 2002“ ООД гр. София *(собствено измерване)*	Производство на ел енергия от биомаса от растителни и животински субстанции	Производствено - складови територии и зони	200	По границите на произ-водствената площадка: Ден-70 Вечер-70 Нощ-70 В мястото на въздействие: Ден-55 Вечер-50 Нощ-45	24 часа (7 дневна работна седмица)	Ден – 66,1	Ден – 48,9

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

III. 3. РАДИАЦИОННА ОБСТАНОВКА

1. Радиационния гама фон и атмосферна радиоактивност

На територията на РИОСВ - Монтана действат три ЛМС /локални мониторингови станции/ - в Монтана, Видин и Вълчедръм - които са част от Националната автоматизирана система за непрекъснат контрол на радиационния гама-фон.

Обобщени данни за средно годишните стойности на мощността на амбиентната еквивалентна доза на радиационния гама фон за 2023 г./в **µSv/h** / са дадени в таблицата по-долу:

ЛМС Видин	**0,101**
ЛМС Вълчедръм	**0,076**
ЛМС Монтана	**0,11**

Измерванията на радиационния гама-фон се извършват 24 часа в денонощието от Локалните мониторингови станции. Регистрираните през 2022 г. стойности не се отличават от характерните за региона.

Със стационарна станция се извършва набиране на аерозолни пробиза радиологичен мониторинг на атмосферен въздух. Наблюдаван параметър е специфичната обемна активност [mBq/m^3] на U-238, Ra-226, Ra-228, K-40 Cs-137, Pb-210 и Be-7. През 2023 г. са набрани и анализирани 25 бр. аерозолни проби. Не са регистрирани наднормени концентрации на естествени и техногенни радионуклиди, съгласно Наредба за радиационна защита от 20.02.2018 г. изм. и доп. ДВ бр. 110 от 20.12.2020 г.

2. Радиологични характеристики на необработваеми почви и води от повърхностни реки и водоеми

2.1 Радиологичният мониторинг на повърхностни води включва 10 пункта по поречията на реките Огоста, Дунав, Тимок, Цибрица, Бързия, Ботуня и Коритарска бара. Наблюдаван параметър е общата бета активност. За 2023 г. тя е в диапазона 0,020 - 0,294 Bq/l. В пробата от р. Коритарска бара под моста за с. Белотинци е регистрирана обща алфа активност 0,305 Bq/l.

2.2 Радиологичният мониторинг на необработвеми почви включва:

- Радиологичен мониторинг в райони с потенциални замърстели на околната среда с радиоактивност - 10 пункта в 3-30км зона на АЕЦ "Козлодуй и 1 пункт в района на сгуроотвала на ТЕЦ "Видин".
- Фонов радиологичен мониторинг на необработваеми почви – включва 42 пункта в област Монтана и област Видин.

Наблюдаван параметър е специфичната активност [Bq/kg] на U-238, Ra-226, Th-232, K-40, Pb-210 и Cs-137 . Не се установява изменение на характерните за отделните пунктове стойности на естествените и техногенни радионуклиди в анализираните през 2022 г. проби. Специфичната активност на Cs-137 за пунктовете в райони с потенциални замърсители е в диапазона 1,42 – 18,8 Bq/kg. Специфичната активност на Cs-137 във фоновите проби е в диапазона 1,95 – 75,7 Bq/kg.

2.3 Радиологичният мониторинг на седименти включва 5 пункта по поречията на реките Огоста, Дунав, Тимок, и Коритарска бара. Не се установява изменение на характерните за отделните пунктове стойности на естествените и техногенни радионуклиди в анализираните през

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

2023 г. проби. Специфичната активност на Cs-137 в пробите от пунктовете е в диапазона 0,89 – 1,8 Bq/kg.

IV.4. ХИМИКАЛИ И УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА ОТ ГОЛЕМИ АВАРИИ

1. Кратко описание на състоянието в областта на управлението на химикалите

Хармонизираното законодателство на Европейския съюз в областта на химичните вещества, смеси и изделия е насочено към опазване на човешкото здраве и подобряване на околната среда, в която живеем. Създадената Европейска агенция по химикали освен ангажиментите и работата си по законодателството на ЕС, създаде и въведе система за управление на околната среда през 2015 г., което е допълнителен гарант за сведеното до минимум отрицателното въздействие върху околната среда. На 14.10.2020 г. Европейската комисия прие Стратегия за устойчивост в областта на химикалите, която е част от амбицията на ЕС за нулево замърсяване - ключов ангажимент на Европейския зелен пакт и има за цел по-добра защита на хората и околната среда от вредни химикали, както и стимулиране на иновациите чрез насърчаване на използването на по-безопасни и по-устойчиви химични вещества и смеси.

Работата на експертите по химикали на територията на контролираните от РИОСВ – Монтана области Монтана и Видин обхваща дейностите по ограничаване и предотвратяване на възможните случаи на аварии с опасни химични вещества за опазване на околната среда и човешкото здраве, идентифициране на всички рискови фактори и контрол по прилагане на необходимите мерки за управление и безопасната експлоатация на потенциално опасни инсталации и съоръжения. Основните проблеми са свързани главно с привеждане в съответствие на съхранението им с изискванията на екологичното законодателство, както и замяната им с по-малко опасни. Предизвикателство пред дейността на РИОСВ – Монтана е увеличаващия се брой на предприятията осъществяващи внос, производство, съхранение и употреба на вещества от Приложение № 3 на ЗООС в количества под праговите за класифициране с рисков потенциал.

Текущият контрол на операторите, използващи и съхраняващи опасни химични вещества и смеси се състои в проверка на условията за съхранение, в т.ч. съвместното съхранение на химикали, съгласно ЗЗВВХВС и Наредбата за реда и начина за съхранение на опасни химични вещества и смеси (Наредбата). Приоритетно продължава осъществяване на контрол на операторите по отношение наличие на информационни листове за безопасност, изготвени съгласно чл. 31 от Регламент 1907/2006 REACH; извършване на оценката за съхранение на химични вещества и смеси, съгласно изискванията на раздел IV от Наредбата и утвърдения формат за документиране по Заповед № РД-184/09.03.2021 г. на Министъра на околната среда и водите; складовете за съхранение на ХВС по отношение на правилно съвместно съхранение, обозначаване с табели с категории на опасност и др.

Основното изискване към операторите на предприятия/съоръжения, попадащи в обхвата на Глава 7, раздел I на ЗООС е предприемане на всички необходими превантивни мерки за предотвратяване възникването на големи аварии, както и за ограничаване на последствията от тях за човека и околната среда.

През 2023 г. на територията на РИОСВ – Монтана няма установени случаи на аварийни ситуации в обекти, класифицирани с висок или нисък рисков потенциал, в т.ч. не са констатирани аварии, водещи до замърсяване на компонентите на околната среда с опасни химични вещества и смеси.

2. Кратко описание на основните приоритети при извършване на контрола през годината, съгласно различните нормативни актове

<u>През 2023 г. контролът по химикали приоритетно беше насочен към:</u>

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

- Контрол на обекти за съответствие с условията и реда за производство и употреба на химични вещества в самостоятелен вид, в смеси или в изделия, както и контрол по изпълнение на изискванията за регистрация на химични вещества, съгласно Регламент (ЕО) №1907/2006 (REACH), изменен с Регламент (ЕС) 2015/830;

- Спазване процедурите и инструкциите за безопасно съхранение на химикалите, поддръжката на складовите съоръжения, както и преглед (актуализиране при необходимост) на изготвените от операторите оценки за безопасността на съхранението на опасни химични вещества и смеси по чл. 9 от Наредбата за реда и начина за съхранение на опасни химични вещества и смеси;

- Условията и реда за производство и употреба на химични вещества в самостоятелен вид, в смеси или в изделия;

- Контрол на изискванията за разширени информационни листове за безопасност (ИЛБ) и сценариите на експозиция (СЕ);

- Контрол на изискванията за разрешаване, съгласно REACH в рамките на Деветия хармонизиран европейски проект на Форума на ECHA (REF-9) „Контрол на изпълнението на задълженията за разрешаване, съгласно REACH;

- Контрол във връзка с провеждането на Десетия координиран европейски проект (REF-10) на Форума за обмен на информация по въпросите на прилагането на Регламент (ЕО) № 1907/2006 REACH в обектите в териториалния обхват на РИОСВ – Монтана. При извършената документална проверка по проект REF – 10 по отношение съдържанието на вещества, за които са въведени ограничения, съгласно Приложение XII на Регламент (ЕО) 1907/2006 (REACH), съобразно наличната информация в предоставените информационни листове за безопасност (ИЛБ) и на етикета на проверените продукти се констатира, че партидите съответстват по отношение на съдържанието на ограничени вещества от Приложение XVII на Регламент REACH. В тази връзка не са взимани проби от тях и съответно изпращани за анализ в акредитирана лаборатория;

- Изготвяне на рискови профили за вещества/фирми, показали несъответствия с изискванията на Регламента. Сътрудничество с Агенция „Митници“ в контекста на инструкцията за взаимодействие. Целева група: вносители на химикали;

- Контрол на ограниченията на вещества в изделия, вкл. нотификации от Комисията за защита на потребителите.

- Контрол на вещества, предмет на разрешаване (Приложение XIV на REACH), след достигане на съответната дата на забрана на целеви групи: оператори, на които е издадено разрешение или се ползват от преходния период, предвиден в чл. 56, §1, г) на REACH (чл. 56, §1, а)); потребители надолу по веригата, които употребяват вещества, за чиято употреба е издадено разрешение на участник нагоре по веригата на доставки (нотификатори по чл. 66); оператори, които пускат на пазара вещество, за чиято употреба е издадено разрешение на непосредствен участник надолу по веригата на доставки (чл. 56, §1, д)) и производители, вносители, потребители надолу по веригата на вещества, предмет на разрешаване, които пускат на пазара или употребяват без издадено разрешение;

- Регламент (ЕС) 2019/1021 относно устойчивите органични замърсители на производители на изделия, вносители и потребители надолу по веригата (които използват УОЗ вещества, чиято употреба е разрешена в съответствие с граничните стойности, посочени в Приложения I и II на Регламент 2019/1021), в т.ч. контрол за установяване на притежатели на запаси на УОЗ вещества за разрешена употреба, съгласно чл. 5(2) от регламента.

Прилагане на глава седма, раздел I „Контрол на опасностите от големи аварии“ от ЗООС:

Плановият контрол на СЕВЕЗО обектите, класифицирани с висок или нисък рисков потенциал цели понижаване на риска от големи аварии с опасни химични вещества във връзка с

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

постигане високо ниво на защита за живота и здравето на хората и на околната среда. Съобразно направените при проверките констатации се прави анализ на въздействието на извършваните дейности върху качеството на околната среда, опасността от замърсяване или увреждането й. При констатиране на несъответствия, се издават задължителни за изпълнение предписания и се налагат наказания, съгласно административно - наказателните разпоредби на съответните закони.

На територията на двете области Монтана и Видин, контролирани от РИОСВ – Монтана попадат 7 броя оператори на предприятия/ съоръжения, класифицирани с висок/ нисък рисков потенциал.

През 2023 г. контролът по изпълнение на условията в издадените разрешителни и мерките, заложени от операторите в Доклада за безопасност /ДБ/ за съоръжения/предприятия с висок рисков потенциал и по прилагането на ДППГА на съоръжения/предприятия с нисък рисков потенциал, се извършва чрез съвместни проверки от определени със Заповед на Министъра околната среда и водите комисии, съставени от представители на териториалните и регионалните структури на МОСВ, МВР, оправомощени представители на ИА „ГИТ“ и на кметовете на общините. Същият включва:

- Контрол по спазване на мерките, заложени в Докладите за безопасност (ДБ) за обектите с висок рисков потенциал и прилагането на Политиките по предотвратяване на големи аварии (ППГА), посредством функционирането на Системите за управление на мерките за безопасност за обектите с нисък рисков потенциал;
- Контрол по спазване на условията в издадени разрешителни на обектите с висок рисков потенциал;
- Контрол по изпълнение на задълженията на кметовете на общини свързани с чл. 108 от ЗООС.

В съответствие с утвърдения годишен план за контролната дейност на комисиите за извършване на съвместни проверки на предприятия/съоръжения, класифицирани с висок или нисък рисков потенциал, през 2023 г. са извършени 5 бр. контролни проверки на 4 предприятия, класифицирани с висок рисков потенциал.

От проверените предприятия само едно има издадено Решение от изпълнителния директор на ИАОС за одобряване на доклад за безопасност, останалите са в процедура по издаване на решение по чл. 109 от Закона за опазване на околната среда:

1. „Ида Трейдинг“ ЕООД, гр. София - Складова база „Ливадски дол“, с. Николово, общ. Монтана. Комисията по чл. 157а, ал. 2 от ЗООС извърши проверката по условията на Разрешително № 68/31.07.2007 г. и оставащата в сила част от Решение за изменение № 01-68 от 17.02.2016 г., издадено от министъра на околната среда и водите на „Видекс Инженеринг“ ЕАД, гр. София. Дадено е 1 предписание за внасяне от оператора на актуализиран доклад за безопасност по чл. 116ж от ЗООС до Изпълнителния директор на ИАОС и за писмено информиране на РИОСВ – Монтана, във връзка с изпълнението му. Същото е изпълнено в срок.

2. „Видекс“ АД, гр. София – Складове за съхранение на ВВ с № 4 и № 6, с. Горни Лом, община Чупрене, област Видин. През 2019 г. е потвърдена актуализирана класификация за „предприятие с висок рисков потенциал“. През отчетния период комисията по чл. 157а, ал. 2 от ЗООС извърши 1 брой проверка по условията на влязлото в сила на 29.11.2018 г. Решение № 62/29.02.2016 г. за отмяна на Разрешително за експлоатация № 67/2007, както и за спазване разпоредбите на глава седма, раздел I на ЗООС. При проверката са дадени 2 предписания, както следва: да се актуализира Плана за действие при пожар, изготвен на основание Наредба № 8121з-647/2014 г. и същият да се представи в РИОСВ – Монтана; Да се извърши ремонт на водосточните тръби на склад № 6 с цел преустановяване проникването на влага в складовото помещение. Същите са изпълнени в срок.

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

3. „Бореалис Л.А.Т. България“ ЕООД, гр. София - „Складова база за минерални торове“, ПИ 44238.507.215 и ПИ 44238.507.214 „Промишлена зона“, гр. Лом, област Монтана. Предприятието има влязло в сила Решение № 238-А0/2020 г. на изпълнителния директор на ИАОС за одобряване на ДБ и въведен в експлоатация с Разрешения за ползване № СТ-05-801/09.11.2021 г. № СТ-05-802/09.11.2021 г., издадени от Дирекция за национален строителен контрол. Проверено е изпълнението на предвидените в потвърдения доклад за безопасност технически, организационни и управленски мерки, необходими за безопасната работа на предприятието. При проверката са дадени 2 предписания, съответно: с цел проследяване на осъществяваните мероприятия по техническото обслужване на системите за пожароизвестяване и пожарогасене „Бореалис Л.А.Т България” ЕООД да осъществи контрол по коректното отразяване на извършените дейности в създадената документация, съгласно изискванията на БДС EN 12845 и БДС CEN/TS 54-14, срок – 30.12.2022 г.; Да се представи протокол от извършено проиграване на обучение за защита при бедствия и аварии, предвидено в Годишния план за обучение през 2022 г. Предписанията са изпълнени в срок.

4. „МОНБАТ“ АД, гр. София - производство на оловно кисели АкБ /ИПОКАкБ/ и рециклиране на батерии /ИРБ/, гр. Монтана, ул. „Индустриална“ № 76. С изх. № УК-2570/15.06.2022 г. на ИАОС е потвърдена по реда на чл. 103, ал. 6 от ЗООС извършената актуализирана класификация по чл. 103, ал. 5 от ЗООС на предприятие с висок рисков потенциал - Производство на оловно кисели АкБ (ИПОКАкБ) и рециклиране на батерии (ИРБ), Производствена база, гр. Монтана, с оператор „Монбат“ АД, гр. София, съгласно която предприятието **запазва класификацията си като „Предприятие с висок рисков потенциал“**. През 2022 г. няма решение за одобряване на ДБ от изпълнителния директор на ИАОС. Проверено е изпълнението на предвидените в оценката по 99б от ЗООС технически, организационни и управленски мерки, необходими за безопасната работа на предприятието. На площадката не е констатирано наличие на опасни вещества, вкл. отпадъци, превишаващи граничните стойности в Приложение № 3 на ЗООС. Комисията констатира съответствие на информацията, подадена от оператора, във връзка с проведената процедура по Глава VI от ЗООС за оценка на въздействието върху околната среда, уведомлението за класификация по чл. 103, ал. 2 от ЗООС и представеният по време на проверката Доклад за класификация на предприятие/ съоръжение с висок рисков потенциал.

5. „Армс кипинг“ ЕООД, гр. София – обект в завод „Миджур, с. Горни лом, общ. Чупрене.

За отчетния период е съставен 1 брой акт за установяване на административно нарушение (АУАН) на „Ида Трейдинг“ ЕООД, гр. София - Складова база „Ливадски дол“, с. Николово, общ. Монтана във връзка с експлоатация на обекта без издадено подтвърждение от изп. Директор на ИАОС по доклад за безопасност.

През 2023 г. от директора на РИОСВ – Монтана не са издавани становища по чл. 106, ал. 4 от ЗООС за потвърждаване пълнотата и съответствието на Доклада за политиката за предотвратяване на големи аварии (ДППГА) на предприятия/ съоръжения с нисък рисков потенциал. През същата година не са установени аварийни ситуации, няма регистрирани случаи на големи аварии с опасни химични вещества и не са постъпвали жалби или сигнали от дейността на предприятията и/или съоръженията с висок/нисък рисков потенциал. При осъществения контрол се установи, че операторите са предприели мерки за предотвратяване на големи аварии и за ограничаване на последствията от тях за човешкото здраве и околната среда.

През отчетната 2023 г. беше обърнато сериозно внимание върху съществуващите ПНРП/ПВРП по отношение на осигуряването на безопасни разстояния от/до ПНРП и ПВРП при съгласуване на устройствени планове и техните изменения, в т.ч. общи устройствени планове на общините (ОУП/ИОУП) и подробни устройствени планове (ПУП/ИПУП) на поземлени имоти, на чиято територия са разположени или се предвижда да бъдат разположени ПНРП и ПВРП, както и нови жилищни райони, транспортни пътища и обекти с обществено предназначение в близост до

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

съществуващи ПНРП и ПВРП и нови такива. Продължи практиката на възложителите да се указва необходимостта от осигуряване съответните безопасни разстояния до съществуващите ПНРП и ПВРП и нови такива.

3. Кратко описание на резултатите от контролната дейност (за химикали и за управление на риска от големи аварии)

Химикали:

- Регламент (ЕО) №1907/2006 г. относно регистрацията, оценката, разрешаването и ограничаването на химикали (REACH);

През 2023 г. са проверени 37 обекта от планираните 43 обекта, като са извършени 41 проверки от планираните 47 броя. Не са установени нарушения на задълженията за регистрация на вещества, производства или употреби на нерегистрирани вещества, неидентифицирани употреби на вещества или нарушения на забраните и ограниченията за вещества по приложение Приложение XIV и Приложение XVII на регламента.

- Регламент (ЕО) №1272/2008 относно класифицирането, етикетирането и опаковането на вещества и смеси (CLP);

Проверени са 8 обекта. Не са установени нарушения на изискванията на Регламент CLP.

- Регламент №648/2004 относно детергентите;

Проверени са 2 обекта. Не са установени нарушения

- Регламент №649/2012 относно износа и вноса на опасни химикали (PIC);

На територията, контролирана от РИОСВ-Монтана няма лица, извършващи дейности в обхвата на регламента.

- Регламент № 2017/852 относно живака;

На територията, контролирана от РИОСВ-Монтана няма лица, извършващи дейности в обхвата на регламента.

- Регламент (ЕС) № 2019/1021 относно устойчивите органични замърсители (УОЗ);

Проверени 5 обекта. Не са установени употреби или наличия на такива вещества.

- Регламент (ЕС) № 2019/1020 относно надзора на пазара;

В рамките на плановия контрол по химикали са проверени 2 оператора, които са потребители надолу по веригата и се явяват крайни ползватели по Регламента. Не са установени нарушения. Наредба за реда и начина на съхранение на опасни химични вещества и смеси.

- Наредба за реда и начина на съхранение на опасни химични вещества и смеси.

Проверени са 44 обекта. Не са установени нарушения на изискванията за съхранение на химикали. При 1 проверка е установено, че наличната оценка по чл. 9, ал. 1 наредбата не е актуална. Дадено е едно предписание, което операторът е изпълнил.

Извършени проверки по сигнали от граждани и организации, повторяемост на жалбите за един и същ обект, резултатите от извършения контрол; предложения за редуцирането им.

През 2023 г. по фактор химични вещества са извършена 2 проверка по постъпили сигнали за: миризма на химикали от площадка за балиране и съхранине ня силаж и сенаж в с. Дондуково, община Ружинци; запрашаване и миризми от площадка за обработка на кръгла дървесина, производство на палети и пелети в с. Добри дол, община Лом. При проверките не е установено съхранение на опасни химични вещества и смеси, не е установено нерегламентирано изгаряне на материали или отпадъци. Не се наблюдава повтаряемост на сигналите по фактор химични вещества.

От направения анализ на контролната дейност през 2023 г. по спазване изискванията на законодателството в областта на химикалите могат да се направят следните изводи:

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

- Операторите на обектите, подлежащи на контрол по нормативната уредба в областта на химикалите спазват законодателството и са изпълнили дадените предписания;

- Не са настъпвали аварийни ситуации, свързани с изпускане на ОХВС, водещи до увреждане на компонентите на околната среда.

- Експертите от РИОСВ – Монтана са изпълнили задълженията си по отношение на предоставяне на своевременна информация на операторите относно задълженията им, произтичащи от ЗЗВВХВС и подзаконовите му нормативни актове.

- Изпълнени са приоритетните задачи при контрола в областта на химикалите и повишаване на осведомеността на дружествата за екологичното законодателство.

IV. Превантивна дейност и контрол

1. ОВОС и Екологична оценка

Основната дейност по програма „Оценка и управление на въздействието върху околната среда – прилагане на законодателството по ОВОС и ЕО" е насочена към прилагането на превантивните инструменти – оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС) и екологична оценка (ЕО), чрез които се цели интегриране на предвижданията по отношение на околната среда в процеса на развитие като цяло и въвеждане принципа на устойчиво развитие. Чрез услугите, предоставяни по програмата се осъществява:

- предотвратяване на замърсяването и опазване на околната среда и човешкото здраве;

- информиране на възложителите за приложимата процедура по реда на глава Шеста от *Закона за опазване на околната среда* (ЗООС) за инвестиционни предложения, планове и/или програми и за необходимите действия, които трябва да предприемат;

- издаване на административни актове по ОВОС и ЕО;

- предоставяне на актуална информация на засегнатите лица и широката общественост.

За периода от 01.01.2023 г. до 31.12.2023 г. по програмата са извършени следните дейности за предоставяне на услугите ОВОС и ЕО:

Проведени процедури по реда на раздел II, глава Шеста от ЗООС (екологична оценка):

През отчетния период (01.01.2023 г. – 31.12.2023 г.) в РИОСВ – Монтана са внесени 137 бр. уведомления за планове и програми, като за 78 бр. от тях компетентният орган по околна среда е определил, че следва да се проведе процедура по преценяване на необходимостта от извършване на ЕО. В отговор на уведомление не са давани указания за провеждане на задължителна процедура по ЕО. Дадени са и две указания за провеждане на задължителна ЕО след решение по чл. 20 от *Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони*. В резултат от проведените процедури по реда на глава шеста, раздел II от ЗООС са издадени: 73 бр. решения за преценяване на необходимостта от извършване на ЕО, от които 66 броя с характер „да не се извършва ЕО" и 7 броя с характер „да се извърши ЕО"; 1 бр. становище по ЕО с характер „съгласува"; 9 бр. решения за прекратяване на процедури по ЕО, от които 5 бр. по искане на заявителя и 4 бр. за неизпълнение на указания на компетентния орган по околна среда/невнасяне на изискана документация повече от 12 месеца.

Проведени процедури по реда на раздел III, глава Шеста от ЗООС (ОВОС):

За периода 01.01.2023 г. – 31.12.2023 г. от общо 315 бр. внесени в РИОСВ – Монтана уведомления за инвестиционни предложения за 35 бр. от тях компетентният орган по околна среда е определил, че следва да се проведе процедура по преценяване на необходимостта от извършване на ОВОС, а за едно – задължителна процедура по ОВОС. Издадени са: 28 бр. решения за преценяване на необходимостта от извършване на ОВОС, от които 27 бр. с характер „да не се извършва ОВОС" и едно с характер „да се извърши ОВОС"; 15 бр. решения за прекратяване на

3400 гр. Монтана, ул."Юлиус Ирасек" №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

процедури по ОВОС (2 бр. при констатирани случаи на недопустимост; едно по искане на заявителя; 12 бр. поради неизпълнения на указания на компетентния орган по околна среда/невнасяне на изискана документация повече от 12 месеца).

Осъществен контрол по издадени административни актове:

През 2023 г. експертите от направление „ЕО и ОВОС" в РИОСВ – Монтана са осъществили контрол по изпълнението на мерки и условия, поставени в решения по ОВОС и решения за преценяване на необходимостта от извършване на ОВОС – 17 бр.; проверки за правно действие на актове по реда на глава шеста от ЗООС – 19 бр., от които 16 бр. проверки на издадени решения за преценяване на необходимостта от извършване на ОВОС и 3 бр. проверки на издадени решения за преценяване на необходимостта от извършване на ЕО; наблюдение и контрол по изпълнението на мерки, посочени в становища по екологична оценка при прилагането на планове – 7 бр., обобщени справки преди приемането/ одобряването на планове и програми – 6 бр.

От експертите от направление „ЕО и ОВОС" са извършени:

- 6 бр. извънредни проверки във връзка с постъпили уведомления за ИП, сигнали и др.
- 18 бр. проверки за приемане на извършената работа по договори между ПУДООС към МОСВ и детски градини/училища/общини/кметства в обл. Монтана и обл. Видин за изпълнение на проекти от Националната кампания ЧОС;

При осъществения през 2023 г. превантивен контрол на постъпилите в РИОСВ – Монтана инвестиционни предложения/планове и програми и текущ контрол на издадени административни актове по реда на Глава шеста от ЗООС от направление „ЕО и ОВОС" са установени общо 4 броя нарушения, за които са съставени 4 броя АУАН. За одобряване на план без да е проведена изискващата се процедура по реда на глава VI, раздел II от ЗООС е наложена ПАМ, с която е спряно прилагането на плана. Издадено е едно наказателно постановление и е сключено едно споразумение за приключване на административно-наказателното производство по реда на чл. 58г от *Закона за административните нарушения и наказания*.

При извършените проверки са дадени общо 8 броя предписания, които са изпълнени в срок, установено при последващ контрол.

С проверките за правно действие на актовете по реда на гл. шеста от ЗООС е установено, че 5 бр. са в сила, а 14 бр. са изгубили правното си действие, тъй като осъществяването на инвестиционните предложения не е започнало или плановете не са одобрени. За загубилите правно действие административни актове са оповестени резултатите от проверките, чрез публикуване на съобщения на интернет страницата на РИОСВ – Монтана, като са информирани писмено съответния орган по одобряване/разрешаване и възложителите.

Предоставяне на информация на участниците в процесите по ОВОС и ЕО и на широката общественост.

На интернет страницата си РИОСВ – Монтана поддържа широк спектър от информация в областта на въздействието върху околната среда и екологичната оценка, включително се осигурява достъп до Публичен регистър с данни за процедурите по ОВОС и Публичен регистър с данни за процедурите по ЕО. Двата регистъра осигуряват на потребителите достъп до богат набор от данни и документи за текущи и приключили процедури по ОВОС/ЕО, включително и за постановените решения/становища. Предоставена е възможност за търсене по компетентен орган, инвестиционно предложение/план/програма, местоположение, защитени зони и защитени територии, вид, етап и статус на процедурата по ОВОС/ЕО.

Успехи и проблеми в опазването на околната среда на територията на РИОСВ - Монтана през 2023 г.

3400 гр. Монтана, ул."Юлиус Ирасек" №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

- Спазени са нормативно определените срокове при упражняване на превантивния контрол чрез процедурите по ОВОС/ЕО, благодарение на ефективна работа в екип и добра координация между експертите в направлението и останалите направления в РИОСВ.
- В резултат на добро планиране, координация и предварителна подготовка планираните за 2023 г. проверки са изпълнени, като е осъществен контрол по изпълнението на мерки, условия и ограничения, поставени в решения по ОВОС и решения за преценяване на необходимостта от извършване на ОВОС, както и контрол при прилагането на планове/програми.
- Актуализирането на данните в Публичния регистър на процедурите по ОВОС и ЕО за текущите процедури, включително заличаването на лични данни в документацията отнема значително време.
- Затрудненията при провеждането на процедурите по ОВОС и ЕО и удължаването на срока за произнасяне се дължат основно на: установени непълноти, пропуски и неточност в представената от възложителите информация за съответните инвестиционни предложения/ планове/програми, което налага изискване на допълнителна информация; неспазване от страна на други ведомства и институции на сроковете при провеждане на задължителни консултации в хода на процедурите по ОВОС и ЕО; неспазване от страна на кметства на сроковете за предоставяне на резултатите от регламентирания в *Наредбата за условията и реда за извършване на ОВОС* обществен достъп.

2. Комплексни разрешителни

РИОСВ – Монтана осъществява комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването от промишлени и производствени обекти, извършващи дейност с капацитет над определената прагова стойност в Приложение № 4 на Закона за опазване на околната среда. Целта на извършваната дейност е предотвратяване и минимизиране образуването на емисии на замърсяващи вещества, изпускани в околната среда, както и осигуряване на рационалното използване на суровини и енергия; на законосъобразната експлоатация на площадките на промишлените инсталации и предотвратяване на аварии.

На контролираната от РИОСВ- Монтана територия, попадат 15 броя производствени площадки с инсталации, за експлоатацията на които са издаден 15 броя комплексни разрешителни на 14 оператори. През 2023 г. действащи са 8 броя инсталации, а 7 броя инсталации не са в експлоатация.

Дейностите по комплексното предотвратяване и контрол на замърсяването (КПКЗ) са в две направления - участие на експертите на РИОСВ-Монтана в процедурите по издаване и преразглеждане на комплексните разрешителни (чрез изразяване на становища писмени и участия в ЕЕС на ИАОС) и контрол по изпълнение на условията в тях, включващ и разглеждане и потвърждаване на информацията в изготвените от операторите годишни доклади.

През 2023 г. са актуализирани комплексните разрешителни, издадени на двама оператори за експлоатацията на две инсталации – едната на територията на област Монтана, а другата на територията на област Видин. В хода на процедурата по актуализацията, провеждана от ИАОС, са представени писмени становища.

В отчетния период са валидирани:

- 11 годишни доклада по опазване на околната среда на оператори с издадени комплексни разрешителни;
- 10 доклада на оператори, задължени да докладват по Регламент 166/2006 ЕО.

Извършени са през 2023 г. общо 25 проверки, от които:

- 15 комплексни проверки по изпълнение на условията в издадени комплексни разрешителни, в съответствие с “Методиката за реда и начина за контрол на комплексното разрешително и образец на годишен доклад за изпълнение на дейностите, за които е предоставено комплексно разрешително”;
- 2 проверки по постъпили сигнали/жалби;

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

- 8 други проверки (1 във връзка са актуализация на КР, 1 във връзка с процедура по нотификация, 2 по изпълнение на предписание, 2 във връзка със съставяне на АУАН, 1 във връзка с изготвяне на ДБ, 1 междинна проверка за изпълнение на предписание).

Съставени и предявени през 2023 г. са 5 бр. АУАН за неизпълнение на условия в издадени КР и неизпълнение на предписания на: „Свинекомплекс Дунавци“ ЕООД – инсталация 6.6а по приложение №4 ЗООС - 2 бр. АУАН, единият от които е за неизпълнение на предписание; „РДО-Монтана“ ЕООД – регионално депо за регион Монтана (инсталация 5.4 по приложение №4 ЗООС) 2 бр. АУАН, единият от които е за неизпълнение на предписание; „Монбат“ АД – инсталация за рециклиране на батерии и инсталация за производство на акумулатори – 2.5, букви а) и б) по приложение №4 ЗООС. Административно наказателното производство по един съставен и предявен АУАН на „Свинекомплекс Дунавци“ ЕООД с резолюция е прекратено, а за другия акт временно е спряно, поради обжалване в административен съд на издаденото предписание.

За нарушения по спазване на условията от КР са дадени **3** предписания, съгласно “Методиката за реда и начина за контрол на комплексното разрешително и образец на годишен доклад за изпълнение на дейностите, за които е предоставено комплексно разрешително”, утвърдена със Заповед № 806/31.10.2006 г. на министъра на ОСВ.

От извършените проверки на операторите с издадени КР се констатира, че операторите изпълняват условията в КР.

Извършени проверки и предприети действия по регистрирани сигнали;

През 2023 г. са постъпили общо 2 сигнала за дейността на дружества с издадени КР. Сигналите се отнасят за разпространение на миризми, отделяни при работата на свинекомплекс в гр. Дунавци, община Видин и за неспазаване натехнологията за запръстяване на дневния работен участък на депото непосредствено след приключване на депонирането на отпадъци, в края на работния ден.

Извършени са проверки и в двата обекта, дадени са предписания и са съставени 4 бр. АУАН: съставени са и предявени 2 бр. АУАН на „Свинекомплекс Дунавци“ ЕООД, от които единият за неизпълнение на условие, а другият за неизпълнение на предписание; 2 бр. на „РДО – Монтана“ ЕООД, от които единият е за неизпълнение на условия в комплексното разрешително, а другият за неизпълнеие на предписание.

3. Осъществен контрол и предприети действия по прилагане на ЗОПОЕЩ.

През 2023 г. са извършени 6 бр. проверки по изпълнение на изискванията на Наредба № 1/29.10.2008 г. към ЗОПОЕЩ, съгласно Плана за контролната дейност на РИОСВ-Монтана. Мерките в собствената оценка за възможни случаи на непосредствена заплаха за екологични щети и на случаи на причинени екологични цени са остойностени, съгласно изискванията. Дадено е предписание на един оператор за изготвяне на собствена оценка по реда чл. 3, ал. 1 от Наредба № 1/29.10.2008 г.

От извършения контрол не са установени случаи на непосредствена заплаха за екологични щети по чл. 20, ал. 1 от ЗОПОЕЩ и не са издавани нови Заповеди по същия закон. Не са постъпвали искания от физически лица за започване на процедура за определяне и прилагане на оздравителни мерки и не са издавани заповеди за превантивни/оздравителни мерки по ЗОПОЕЩ.

Контрол по изпълнение на програмите за отстраняване на минали екологични щети (за РИОСВ, където се изпълняват такива програми);

На територията в обхвата на контрол на РИОСВ- Монтана не се изпълняват програмите за отстраняване на минали екологични щети.

4. EMAS

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

На територията, контролирана от РИОСВ – Монтана няма оператори, регистрирани по Схемата на Общността за управление по околна среда и одит (EMAS) и в тази връзка през 2023 г. не са извършвани проверки.

Екомаркировка на ЕС.

През 2023 няма извършени проверки на обекти по Екомаркировка на ЕС.

5. Информация за състоянието на околната среда за активно формиране на обществено поведение за грижа към околната среда

Плануваните през 2023 г. по два броя проверки на общини Монтана и Видин за изпълнение на мерките в плановете за действие към програмите по чл. 27 от ЗЧАВ за намаляване на нивата на замърсителите в атмосферния въздух са извършени, като е установено пълнообемното и в срок изпълнение на заложените мерки. И в двете общини в изпълнение на мерките и по различни програми са подменени стари неефективни отоплителните уреди с нови климатични устройства, газови и пелетни котли и камини, на обща стойност над 7 200 000 лв.

През 2023 г. от 4 общини в обл. Видин и обл. Монтана са представени „Програми за опазване на околна среда“ . Две процедури са приключили с Решения по ЕО и 2 броя с произнасяне по чл. 2, ал. 2 от ЗБР.

Процедури по достъп на обществеността до информация за околната среда през 2023 г. постъпили заявления – 15 броя, издадени решения – 8 броя, с който е предоставен пълен достъп и 7 броя уведомителни писма. Отказан достъп на заявления с мотив разпоредбите на чл. 37, ал. 1, т. 3 и чл. 38 от ЗДОИ няма. Обжалвания за отчетния период на 2023 г. няма.

Участие на обществеността при вземане на решения.

През 2023 г. е брой проведени консултации с обществеността на екологични оценки на планове и програми – 1 брой. Взели участие общо 11 души. Постъпили предложения от обществеността няма.

Проведени обществени обсъждания, свързани с обявяване на защитени територии и зони, разработване и приемане на планове за управление на защитени територии и зони – 4 броя, на тема „Роля и участие на заинтересованите страни в процеса на разработване планове за управление на "Натура 2000". Взели участие повече от 160 души. Дадени предложения и взети в предвид 25 броя.

Повишаване на екологичното съзнание и култура

През 2023 г. Са проведени информационни кампании за 2 февруари, 22 март, 22 април, 5 юни и 29 юни, Да почистим България за един ден.

Проведени са 3 броя конкурси - конкурс за изработване на мартеница, конкурс за рисунка "Красотата на природата", конкурс за фотография "Пазете Дунав син". Екип експерти от РИОСВ – Монтана прегледа, оцени и класира представените експонати в конкурса. Наградените участници получиха грамоти и предметни награди.

Проведени са следните обучителни семинари:

- „Разработване на План за действие за опазване на популациите на пещеролюбивите прилепи в България за периода 2019 – 2028 г.“, финансиран от Оперативна Програма Околна Среда 2014 – 2020“;
- Работна среща в гр. Банско за „Мониторинг на ефекта от изпълнението на мерки за поддържане/подобряване на състоянието на видове и прир. местообитания“;
- Национален семинар в кк. Боровец за „Европейско партньорство за биологичното разнообразие;
- Тридневен международен форум „Научни аспекти при определянето на местообитания от европейска значимост в България“;
- Среща в МОСВ на тема Престъпления срещу околната среда и дивата природа.

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

Издадени агитационни материали - 10 броя метални информационни табели с размери 100/80 см. и 20 броя PVC табели с размери 30/42 см. за новообявени защитени местности и природни забележителности.

През отчетния период Информационния център на РИОСВ – Монтана е посетен от 43 броя посетители.

Посетители на интернет страницата на РИОСВ – Монтана 24408 броя уникални посещения. Общ брой посещения (импресии) за 2023 г. – 45969 броя.

6. Административно - наказателна отговорност и принудителни административни мерки.

През 2023 г. са съставени 47 акта за установени административни нарушения, като 2 броя са прекратени.

Издадени са 31 броя наказателни постановления (НП) на обща стойност 100300,00 лв., от които 27 бр. НП са за налагане на глоби на стойност 57800 лв. и с 4 бр. НП са наложени имуществени санкции на обща стойност 42500, 000 лв. Наказателното производство по 2 броя съставени АУАН е прекратено.

Наложените имуществени санкции са по реда на:

- Закона за опазване на околната среда (ЗООС) – 2 броя на стойност 40000,00 лв;
- Закон за биологичното разнообразие (ЗБР) – 2 броя на стойност 2500,00 лв;

Наложените през 2023 г. глоби са по реда на:

- Закона за опазване на околната среда (ЗООС) – 5 броя на стойност 14000,00 лв;
- Закон за управление на отпадъците (ЗУО) - 16 броя на стойност 42200,00 лв.;
- Закон за биологичното разнообразие (ЗБР) – 5 броя на стойност 1500,00 лв;
- Закон за лечебните растения (ЗЛР) – 1 брой на стойност 100,00 лв.

Събраните през 2023 г. суми от наложени глоби и имуществени санкции са 26100,00 лв.

Сключени са 14 бр. Споразумения по чл. 58г от Закона за административните нарушения и наказания, както следва: по ЗООС - 2 бр.; по ЗВ – 2 броя, по ЗУО – 6 бр.; по ЗБР – 3 бр. Общата стойност на сумите по сключените Споразумения е 25200,00 лв., а събраната сума от сключени споразумения е 25200,00 лв.

Предадени са за събиране от НАП преписки по 3 броя наказателни постановления на обща стойност 52100,00 лв, от които:

- 1 брой по ЗООС на стойност 50000 лв.;
- 1 брой по ЗУО на стойност 2000 лв.;
- 1 брой по ЗЛР на стойност 100 лв.;

От обжалваните наказателни постановления за налагане на глоби през 2022 г. и 2023 г., но приключили през 2023 г., и от обжалваните през 2023 г. са влезли в сила 12 броя на стойност 13600,00, като в съдебна процедура са 18 броя на стойност 73600,00 лв. Отменено от съда е 1 брой НП на стойност 1400 лв.

Сравнение спрямо 2022 г.:

През 2022 г. са съставени 24 акта за установени административни нарушения.

Издадени са 19 броя наказателни постановления (НП) на обща стойност 83 100 лв., от които 14 бр. НП са за налагане на глоби на стойност 17 100 лв. и с 5 бр. НП са наложени имуществени санкции на обща стойност 66 000 лв. Наказателното производство по 3 броя съставени АУАН е прекратено.

Наложените имуществени санкции са по реда на: Закона за опазване на околната среда (ЗООС) – 5 броя на стойност 66 000 лв;

Наложените през 2022 г. глоби са по реда на:

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

- Закон за управление на отпадъците (ЗУО) - 9 броя на стойност 15 400 лв.;
- Закон за биологичното разнообразие (ЗБР) – 4 броя на стойност 1120 лв;
- Закон за защитените територии (ЗЗТ) – 1 брой на стойност 500 лв.

Събраните през 2022 г. суми от наложени глоби и имуществени санкции са 51 920,00 лв.

Сключени са 10 бр. Споразумения по чл. 58г от Закона за административните нарушения и наказания, както следва: по ЗООС - 1 бр.; по ЗУО – 7 бр.; по ЗБР – 1 бр. и по ЗЗТ – 1 бр. Общата стойност на сумите по сключените Споразумения е 48 230 лв., а събраната сума от сключени споразумения е 12 880 лв.

Предадени са за събиране от НАП преписки по 4 броя наказателни постановления на обща стойност 11 000 лв, от които:

- 1 брой по ЗООС на стойност 2000 лв.;
- 2 броя по ЗУО на стойност 8400 лв.;
- 1 брой по ЗБР на стойност 600 лв.;

От обжалваните наказателни постановления за налагане на глоби през 2020 г. и 2021 г., но приключили през 2022 г., и от обжалваните през 2022 г. са влезли в сила 3 броя на стойност 6400 лв., а в съдебна процедура са 2 броя на стойност 5000 лв. По отношение на обжалваните наказателни постановления, с които са наложени имуществени санкции, са влезли в сила 2 броя на стойност 22 000 лв.; отменен е 1 брой на стойност 7000 лв. и в съдебна процедура са 2 броя на стойност 12 000 лв.

От направеното сравнение спрямо 2022 г., през 2023 г. са съставени два пъти повече АУАН. 50% повече са и издадените НП. Споразумения в съответствие с чл. 58г от Закона за административните нарушения и наказания са увличени с 4 броя.

Осъществената през 2023 г. санкционна дейност на РИОСВ – Монтана, е въз основа на резултатите от проведен контролен мониторинг съвместно с Регионална лаборатория – Монтана към ИАОС - София по компонент „Води”, и с Регионална лаборатория – Плевен към ИАОС - София по компоненет „Въздух”, както и от проведения собствен мониторинг от операторите с представени резултати от тях в РИОСВ- Монтана.

Санкционна дейност на РИОСВ – Монтана през 2023 г. по компонент „Води” по реда на чл. 69, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда се базира на резултатите от проведения контролен и собствен мониторинг на отпадъчни води.

Наложените и променени санкции за замърсяване на повърхностен воден обект през отчетната година са:

1. Община Вълчедръм за КС на гр. Вълчедръм:

- с НП №С-6-353-1/20.02.2023 г. е наложена текуща санкция на стойност 38,29 лв/мес. (собствен мониторинг), отменена със Заповед №С-6-353-2/30.03.2023 г. след доказано прекратяване на превишаването на ИЕО (собствен мониторинг);

- с НП №С-6-359-1/31.07.2023 г. е наложена текуща санкция в размер на 246,06 лв/мес. (контролен мониторинг), отменена със Заповед №С-6-359-2/11.01.2024 г. (собствен мониторинг).

2. „Компас” ЕООД, гр. Монтана, Предприятие за производство на месни и меснорастителни консерви в с. Комарево, общ. Берковица - с НП №С-6-352-1/08.02.2023 г. е наложена текуща санкция в размер на 102,42 лв/мес. (контролен мониторинг), намалена със Заповед №С-6-352-2/23.11.2023 г. на 22,67 лв/мес. (контролен мониторинг);

3. „В и К“ ООД, гр. Монтана, КС на гр. Лом - с НП №С-6-360-1/04.10.2023 г. е наложена еднократна санкция на стойност 390,34 лв. (контролен и собствен мониторинг);

4. Община Берковица, Дом за пълнолетни лица с деменция в с. Бистрилица, общ. Берковица - с НП №С-6-358-1/29.06.2023 г. е увеличена наложената през 2021 г. текуща санкция (два пъти намалявана) на 192,66 лв/мес. (контролен мониторинг);

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

5. „Аркус” Ад, гр. Лясковец, Обособено производство в гр. Лом (Поделение 1400) - с НП №С-6-355-1/31.03.2023 г. е наложена текуща санкция на стойност 340,72 лв/мес. (контролен мониторинг), отменена със Заповед №С-6-355-2/12.07.2023 г. (собствен мониторинг);

6. Община Грамада, Канализационна система на гр. Грамада – с НП №С-6-356-1/28.04.2023 г. е наложена еднократна санкция на стойност 34,46 лв. (контролен и собствен мониторинг);

7. „Кариана” ЕООД, гр. София, Месопреработвателно предприятие в с. Ерден, общ. Бойчиновци – с НП №С-6-354-1/14.03.2023 г. е увеличена наложена през 2021 г. текуща санкция на 344,92 лв/мес. (собствен мониторинг);

8. „В и К – Видин“ ЕООД, гр. Видин, ПСОВ – Видин - с НП №С-6-361-1/26.10.2023 г. е наложена еднократна санкция на стойност 119,24 лв. (контролен и собствен мониторинг);

9. СД „Лаф – Велизаров и Сие“, гр. Белоградчик, Млекопреработвателно предприятие в с. Дъбравка, общ. Белоградчик - с НП №С-6-357-1/04.05.2023 г. е наложена текуща санкция на стойност 148,68 лв/мес. (контролен мониторинг), отменена със Заповед №С-6-357-2/17.12.2023 г. (контролен мониторинг);

10. „Ел Би Булгарикум“ ЕАД, гр. София, Производствена база в гр. Видин – със Заповед №С-6-347-3/06.06.2023 г. е отменена наложена с НП №С-6-347-1/14.06.2022 г. текуща санкция (контролен мониторинг);

Общата стойност на наложените с наказателни постановления по реда на чл. 69, ал. 1 от ЗООС през 2023 г. по компонент „Води“ *10 броя санкции* е *1957,79* лв. (за сравнение през 2022 г. сумата е *520,81* лв.).

За констатирани административни нарушения са съставени 2 броя АУАН по реда на ЗВ, както следва:

1. Община Кула като оператор на Канализационна система на гр. Кула – 1 бр. АУАН по чл. 200, ал. 1, т. 6 от ЗВ (за неспазване на индивидуални емисионни ограничения от разрешителното за заустване);

2. „Компас“ ЕООД, гр. Монтана за обект Предприятие за производство на месни и меснорастителни консерви в с. Комарово, общ. Берковица - 1 бр. АУАН по чл. 200, ал. 1, т. 3 от ЗВ (за неподдържане на локалната ПСОВ в техническа и експлоатационна изправност);

Сключени са споразумения с Директора на РИОСВ – Монтана на обща стойност 1050 лв. през 2023 г.

Санкционната дейност на РИОСВ – Монтана през 2023 г., касаеща компонент „Въздух”, по реда на чл. 69 от Закона за опазване на околната среда се базира на резултатите от проведения контролен и собствен мониторинг на изпусканите в атмосферата емисии на вредни вещества и е както следва:

I. През 2023 г. за допуснато превишение на нормите за допустими емисии в атмосферния въздух текуща санкция по реда на чл. 69, ал. 1 от ЗООС е наложена на едно промишлено предприятие:

- „Олимекс“ ООД, гр. Видин, Маслодобивна фабрика в с. Покрайна, общ. Видин – с НП № С-6-351-1/03.01.2023 г. е наложена текуща месечна санкция в размер на 104,81 лева (сто и четири лева и осемдесет и една стотинки) за замърсяване на атмосферния въздух с наднормени емисии на прах от работата на парен котел във фабриката, считано от 27.09.2022 г.

Издаденото НП за 2023 г. е в размер на 104,81 лв. През 2022 г. общата сума на наложените санкции е била в размер на 478,17 лв.

II. За намалено замърсяване с емисии на вредни вещества, изпускани в атмосферата, на два обекта през 2023 г. са намалени наложените им текущи санкции (по реда на чл. 69б, ал. 6 и ал. 7 от ЗООС), както следва:

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

1. СД „ЛАФ-Велизаров и с-ие“, гр. Белоградчик, Млекопреработвателно предприятие в с. Покрайна, общ. Видин, обл. Видин – със Заповед № С-6-315-3/05.01.2023 г. за намаляване на замърсяването на атмосферния въздух с наднормени емисии по показател „въглероден оксид“ от работата на парен котел ПК-750 в обекта е намалена наложена текуща санкция в размер на 4,98 лв./мес. считано от 13.12.2022 г.

2. „Олимекс“ ООД, гр. Видин, Маслодобивна фабрика в с. Покрайна, общ. Видин – със Заповед № С-6-351-2/04.12.2023 г. за намаляване на замърсяване с наднормени емисии на прах от работата на парен котел във фабриката е намалена наложена текуща санкция в размер на 38,83 лв./мес., считано от 24.11.2023 г.

През предходната отчетна 2022 г. няма намалени санкции.

Изводът от направения анализ и в сравнение с 2022 г. на наложените санкции за замърсяване на атмосферния въздух показва продължаващо намаляване на замърсяването с емисии над допустимите норми, вследствие на по отговорното отношение на операторите на обекти за поддържане в техническа изправност на пречиствателните съоръжения, осъществяване на оптимален горивен процес в горивните инсталации и засиления контрол от страна на експертите на инспекцията.

Жалби и сигнали

От общия брой извънредни проверки за 2023 г., са извършени 73 броя проверки, във връзка с получени общо 148 броя сигнали и жалби от физически, юридически и други лица, както и препратени с писма от МОСВ, по които са предприети действия в законоустановения срок, и подателите са уведомени своевременно за резултата. 54 броя сигнали и жалби са препратени по компетентност до съответните институции за действия. 44 броя от подадените сигнали и жалби са основателни. При извършените проверки по сигнали и жалби са дадени22 броя предписания, съставени са 8 броя АУАН, по който съгласно чл. 58г от ЗАНН са сключени споразумения за плащане на глоби в размер на 3150,00 лв.

От подадените сигнали РИОСВ – Монтана е предприла мерки за 27 броя бедстващи птици от застрашени видове. Птиците, нуждаещи се от медицински грижи са прибрани и изпратени в Спасителния център за диви животни гр. Стара Загора с протоколи за разпореждане, или са им положени грижи на местно ниво.

V. ПРОЕКТИ/ОБЕКТИ С ЕКОЛОГИЧНО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ

През 2023 г. на територията, контролирана от РИОСВ – Монтана в област Видин и област Монтана са реализирани 18 броя проекти в кампанията за „Чиста околна среда”, финансирани от ПУДООС на обща стойност – 184795,08 лв. 11 броя проекта са реализирани от училища и детски градини и 7 броя проекта от общини и кметства.

През 2023 г. в община Бойчиновци е реализиран финален етап на проект финансиран от ПУДООС "Реконструкция на вътрешна водопроводна мрежа на с. Владимирово“ на стойност 234077,25 лв.

Наименование на проекта	Кратка характеристика	Източници на финансиране	Стойност на проекта	Етап на изпълнение
1	2	3	4	5
"Зелен рай за нашите деца", гр. Берковица, общ. Берковица, финансирана страна ДГ "Малина"	Доставка и монтаж на комбинирано детско съоръжение. Засаждане на растения. Поставяне на	ПУДООС	7 499,00	Завършен

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

	ударопоглъщаща настилка и ремонт на пясъчници.			
"Обичам природата и аз участвам", гр. Бойчиновци, общ. Бойчиновци, финансирана страна ДГ "Звънче"	Почистване на терен. Извозване на отпадъци. Доставка и монтаж на детски съоръжения.	ПУДООС	7 500,00	Завършен
"Урок на открито", с. Крива бара, общ. Брусарци, финансирана страна ОУ "П. К. Яворов"	Доставка и монтаж на беседка, пейки, кошчета за отпадъци. Озеленяване.	ПУДООС	7 490,00	Завършен
"Облагородяване на зона за отдих - кметство с. Долно Озирово, общ. Вършец", финансирана страна Община Вършец	Почистване на терен. Преместваем навес над открита сцена. Монтаж на кошчета за отпадъци и табела.	ПУДООС	14 998,67	Завършен
"Благоустрояване и озеленяване на зона за отдих "Борисовата чешма" с. Дива Слатина, общ. Георги Дамяново, финансирана страна Кметство Дива Слатина	Почистване на терен и извозване на отпадъци. Засаждане на дървета. Боядисване. Доставка и монтаж на беседка и кошчета за отпадъци. Изграждане на бетонова пътека.	ПУДООС	14 994,00	Завършен
"Създаване на зона за спорт и отдих в с. Замфир, общ. Лом", финансирана страна Кметство Замфир	Доставка и монтаж на детски съоръжения, маси, кошчета, пейки и стойка за велосипеди. Засаждане на декоративни дървета.	ПУДООС	14 999,00	Завършен
"Ние обичаме и пазим нашата природа", с. Медковец, общ. Медковец, финансирана страна ДГ "Слънчева дъга"	Доставка и монтаж на беседка, комбинирано детско съоръжение и информационна табела. Затревяване и засаждане на широколистни фиданки. Полагане на настилка от тротоарни плочи и бордюри, ремонт на пясъчник.	ПУДООС	7 499,18	Завършен
"Мини екопътека" гр. Монтана, общ. Монтана, финансирана страна ДГ "Щастливо детство"	Закупуване и засаждане на растения. Доставка и монтаж на детски съоръжения.	ПУДООС	7 439,00	Завършен
"Обичам природата - и аз участвам" с. Сумер, общ. Монтана, финансирана страна Кметство Сумер	Почистване и подравняване на терена. Доставка и монтаж на детско съоръжение, пейки, кошчета за отпадъци, беседка, тенис маса, шах маса.	ПУДООС	15 000,00	Завършен
"Моето училище - зелено, красиво и чисто", с. Якимово, общ. Якимово, финансирана страна СУ "Д-р Петър Берон"	Доставка и монтаж на пейки, кошчета и лост за набиране. Засаждане на туи. Закупуване на хартия.	ПУДООС	7 500,00	Завършен

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

"Магията на водата и природата в с. Боровица, общ. Белоградчик", финансирана страна Община Белоградчик	Почистване на терен, доставка и монтаж на навес, барбекю, люлки, пейки, маси, кошче, уред за въздушно ходене, соларни лампи, камера - фотокапан.	ПУДООС	14 878,60	Завършен
"Обичам природата и аз участвам", гр. Брегово, общ. Брегово, финансирана страна СУ "Св. Св. Кирил и Методий"	Засаждане на туи. Доставка и монтаж на фитнес уреди.	ПУДООС	7 500,00	Задършен
"Да мислим и действаме в зелено", гр. Видин, общ. Видин, финансирана страна СУ "П. Р. Славейков"	Реновиране на кабинет по биология. Изграждане на фитнес зона.	ПУДООС	7 454,00	Завършен
"Природата с нас в час", гр. Видин, общ. Видин, финансирана страна СУ "Св. Св. Кирил и Методий"	Закупуване на декоративен посадъчен материал. Закупуване и доставка на съоръжения. Изработка и доставка на покривало за пясъчник.	ПУДООС	5 566,70	Завършен

VI. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Успехи и проблеми в опазването на околната среда на територията на РИОСВ - Монтана през 2023 г.

Направление „Опазване чистотата на атмосферния въздух и вредни физични фактори”

Слаби страни:

- не са извършени проверки на 8 броя обекти от планувaните през годината. Причината е, че проверките са предвидени за извършване от двама експерти, а по обективни причини са извършвани от един поради преминаване на втория експерт в друго направление на инспекцията.

Силни страни:

- осъществен е контрола по изпълнение и прилагане на мерките в общинските програми по чл. 27 от ЗЧАВ на общини Монтана и Видин;

- проверени са операторите на промишлени точкови източници и средни горивни инсталации, изпускащи емисии на вредни вещества в атмосферата, за съответствие с нормите за допустими емисии и за изпълнение на разпоредбите за собствен мониторинг и поддържане в изправност на пречиствателните съоръжения на инсталациите и съоръженията;

- представени са и са утвърдени без забележки всички планове за управление на разтворителите в инсталациите, извършващи дейности по приложение № 1 от Наредба № 7 от 2003 г. за норми за допустими емисии на летливи органични съединения, изпускани в околната среда, главно в атмосферния въздух, в резултат на употребата на разтворители в определени инсталации, независимо от консумацията на разтворител, с изключение на инсталациите по чл. 117 от Закона за опазване на околната среда;

- проверени са всички планувaните за контрол бензиностанции за съответствие с изискванията на Наредба № 16 за ограничаване емисиите на летливи органични съединения при съхранение, товарене или разтоварване и превоз на бензини за ефективност на улавяне на бензиновите пари при зареждане на резервоарите на МПС с бензини;

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

- осъществявани са ежеседмични проверки на интернет сайтове и платформи за наличие на обяви и реклами на забранени за търговия и употреба хладилни агенти и флуорсъдържащи парникови газове в бутилки за еднократна употреба.

Направление „Опазване на водите”

Слаби страни:

- Нереализирани инвестиционни намерения за изграждане на селищни пречиствателни станции за отпадъчни води на агломерациите с над 2 000 е.ж. с цел преустановяване заустването на непречистени/частично пречистени отпадъчни води от канализационните мрежи на населените места Лом, Берковица, Кула, Белоградчик, Вълчедръм.

Силни страни:

- добра съвместна работа с РЛ - Монтана към ИАОС – София във връзка с провеждането на контролния мониторинг на отпадъчните води от обекти, заустващи в повърхностни водни обекти и при постъпили сигнали за замърсяване на воден обект;

- добра координация и с други административни структури (БДДР - Плевен, областна и общински администрации и др.) при осъществяване на контролната дейност;

- в резултат на провеждания контрол от страна на РИОСВ – Монтана, операторите се стремят да спазват условията в издадените разрешителни за заустване/комплескни разрешителни;

- налице е намаляване на размера на наложените санкции по реда на чл. 69, ал. 1 от ЗООС спрямо предходни години, вследствие намаляване на товара на замърсяване, постъпващ във водоприемника.

Направление „Управление на отпадъците и опазване на почвите”

Силни страни:

В резултат на осъществената контролна дейност през 2023 г. е възстановена цялостта на хидроизолацията на "Б-Б" кубове, съдържащи препарати за растителна защита с изтекъл срок на годност, разположени на площадки в с. Игнатово, община Вълчедръм и с. Якимово, община Якимово. Не е допуснат риск от замърсяване на околната среда.

Слаби страни и пропуски в работата на инспекцията не са допускани.

Маркирани са следните проблеми в региона:

- Не са рекултивирани 3 броя депа с преустановена експлоатация със Заповеди на директора на РИОСВ - Монтана, които не отговарят на нормативните изисквания.

По управление на отпадъците:

- В резултат от засиленият контрол по Регламент 1013/2006 на трансграничния превоз на отпадъци през 2022 г. не са допускани незаконни превози на територията на страната.

или

- Действията по трансграничния превоз на отпадъци се координират с „Национален координационен център“ към МОСВ и РИОСВ по местоназначение на товарите като по този начин не се допускат незеконни превози в страната.

- В експлоатация са три броя компостиращи инсталации за биоразградими отпадъци, обслужващи общините: Монтана, Чипровци, Георги Дамяново, Якимово и Вълчедръм. Инсталациите са с издадени необходимите документ по ЗУО.

- При експлоатацията на регионалните депа, обслужващи общините на регионален принцип в двете области, контролирани от РИОСВ – Монтана не са констатирани нарушения. Депата отговарят на изискванията на Наредба №6/2013 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци с издадени КР.

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

- Осигурен е отдалечен достъп на РИОСВ - Монтана до двете регионални депа, като от операторите на депата е осигурено видеоизображения в реално време и възможност за отдалечен преглед на съхраняваната в системата информация за експлоатацията на депата

- Експлоатира се плащадка за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата на територията на община Монтана. За площадката е издадено разрешително за дейности с отпадъци по реда на ЗУО. Осигурен транспорт за безвъзмездно предаване разделно събрани отпадъци от домакинствата, включително и едрогабаритни отпадъци (ЕГО) от домакинствата на община Монтана до площадката по чл. 19, ал. 3, т. 11 от ЗУО. Операторът на площадката притежава Регистрационен документ за събиране и транспортиране на отпадъци в който е включен автомобил.

- В експлоатация са съоръженията за третиране на строителни отпадъци и компостираща инсталация за третиране на биоразградими отпадъци, разположени на територията на РДБО – Видин. Съоръженията обслужват всички общини от област Видин. При проверките на съоръженията не са констатирани нарушения на заложените условия в издаденото КР.

- В експлоатация е сепариращата инсталация, разположена на територията на РДО – Монтана, която обслужва всички общини от област Монтана. При работата и се отделят рециклируеми фракции от пластмаса, хартия и стъкло от смесени битови отпадъци. При проверките не са констатирани нарушения при експлоатацията на инсталацията, заложените условия в КР се изпълняват. Отделените рециклируеми фракции се предават за оползотворяване на фирми притежаващи необходимите документи по ЗУО въз основа на сключени писмени договори. С отделянето на рециклируеми фракции се постига целта за намаляване на количествата депонирани отпадъци в клетките на РДБО – Монтана.

- На терените на закрити и рекултивирани общинските депа за битови отапдъци в гр. Димово, гр. Белоградчи, гр. Кула и с. Ружинци не се допуска нерегламентирано изхвърляне на отпадъци.

- На интернет страницата на РИОСВ – Монтана своевременно се публикува актуална информация свързана с управление на отпадъците.

Слаби страни и пропуски в работата на инспекции не са допускани. Маркирани са следните приоритети за контрол в региона:

- Констатирани са случаи на нерегламентирано изхвърляне на отпадъци на територията на населените места от недобросъвестни граждани.

Направление „Биологично разнообразие, защитени територии и зони”

Силни страни:

- Професионален опит и много добро познаване на законодателството в областта на опазване на околната среда;

- Ефективна работа в екип – всички преписки се обработват в срок, благодарение на ефективна работа и добра координация между експертите в направлението;

- Добра комуникация с другите направления в РИОСВ, както и с дирекция „Национална служба за защита на природата“ и ИАОС към МОСВ.

Слабите страни са свързани с все още съществуващи проблеми от предишни години, а именно:

- затруднения при транспортиране на ранени екземпляри от защитени животински видове до Център „Дивите животни“ – гр. София, както и до Спасителния център за диви животни – гр. Стара Загора. Транспортирането се осъществява основно с автобусните превози (често отказват превоза и не е законово регламентирано), ангажира се човешки ресурс, а при сигнали в извън работно време и липса на транспорт, животните няма къде да бъдат временно приети за пренощуване, храна и лечение.

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com

Направление „ОВОС и екологична оценка”

Силни страни:

В резултат на добро планиране, координация, предварителна подготовка и работа в екип, направление „ЕО и ОВОС“ е изпълнило заложените си проверки за контрол през 2023 г. Спазени са и нормативно определените срокове при упражняване на превантивния контрол чрез процедурите по ОВОС/ЕО.

Слаби страни:

- Актуализирането на информацията за процедурите по ОВОС и ЕО в публичните регистри, включително заличаването на лични данни в документацията отнема много време и изисква допълнителен човешки ресурс.

- След изтичане на 5-годишния срок на издадените административни актове по Глава шеста от ЗООС, трудно се откриват възложителите на инвестиционни предложения/планове.

- Изпълнението на плановата дейност зависи от заявените административни услуги, които не са регулярни, а следва да бъдат обработени в нормативно определените срокове.

„Химикали”

Силни страни:

- Основната част от планирани показатели и приоритети за 2023 г. са постигнати

- Във връзка със спазване изискванията на Наредба за реда и начина на съхранение на опасни химични вещества и смеси чрез осъществения контрол на регламентираното им съхранение е осигурена по - добра защита от вредното въздействие на опасните химични вещества и смеси върху околната среда и здравето на хората.

- Подобрена е работата в екип на комисиите по чл. 157 от ЗООС, сформирани от различни институции на територията на двете области в териториалния обхват на РИОСВ - Монтана. По този начин е оптимизирано времето за извършване на проверките на предприятията/ съоръженията, класифицирани с висок/ нисък рисков потенциал.

- През 2023 г. не са установени производители, вносители, износители и фирми, употребяващи вещества от Приложение XIV на Регламент REACH, както и устойчиви органични замърсители по реда на Регламент (ЕО) 2019/1021, относно устойчивите органични замърсители.

- През 2023 г. не са констатирани аварии, водещи до замърсяване на компоненти на околната среда с опасни химични вещества.

Слаби страни:

През 2023 г. не са постигнати максималните стойности по отношение на показателя брой планирани обекти за контрол по приложение на ЗЗВВХВС, поради следните причини:

- Извършен е контрол във връзка с провеждането на Десетия координиран европейски проект (REF-10) на Форума за обмен на информация по въпросите на прилагането на Регламент (ЕО) № 1907/2006 REACH в обектите, в териториалния обхват на РИОСВ – Монтана. При извършената документална проверка по проект REF – 10, по отношение съдържанието на вещества, за които са въведени ограничения, съгласно Приложение XII на Регламент (ЕО) 1907/2006 (REACH), съобразно наличната информация в предоставените информационни листове за безопасност (ИЛБ) и на етикета на проверените продукти се констатира, че партидите съответстват по отношение на съдържанието на ограничени вещества от Приложение XVII на Регламент REACH. В тази връзка не са взимани проби от тях и съответно изпращани за анализ в акредитирана лаборатория.

3400 гр. Монтана, ул.”Юлиус Ирасек” №4, ПК 55
Тел. (+35996) 300 960,e-mail:riosv@riosv-montana.com